

Uchwała Nr XXXII/266/2017
Rady Miasta Radzionków
z dnia 30 marca 2017 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Radzionków.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446), w związku z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777 ze zm.) i Uchwałą Nr XXIV/194/2016 Rady Miasta Radzionków z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Radzionków,

**Rada Miasta Radzionków uchwala,
co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków, w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Radzionków.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr inż. Dariusz Wyspoł

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr *XXXIII/266/2017*
Rady Miasta Radzionków
z dnia *30 marca 2017 r.*

2017

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Spis treści

SPIS MAP.....	4
SPIS TABEL	5
WPROWADZENIE.....	6
1 <u>PORTRET GMINY RADZIONKÓW.....</u>	7
1.1 CHARAKTERYSTYKA GEOGRAFICZNA	7
1.2 PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE GMINY	8
1.3 RADZIONKÓW NA TLE INNYCH GMIN.....	9
2 <u>DIAGNOZA W PODOBSZARACH REWITALIZACJI .....</u>	12
2.1 ANALIZA KONCENTRACJI NEGATYWNYCH ZJAWISK.....	16
2.1.1 SFERA SPOŁECZNA	16
2.1.2 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	53
2.1.3 SFERA TECHNICZNA	59
2.2 CHARAKTERYSTYKA MIASTA NA PODSTAWIE BADAŃ JAKOŚCIOWYCH	63
2.3 LOKALNE POTENCJAŁY WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE OBSZARU REWITALIZACJI	64
2.4 ZASIĘG PRZESTRZENNY I PROBLEMY OBSZARU REWITALIZACJI	64
3 <u>ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....</u>	68
3.1 WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI (PLANOWANY EFEKT).....	68
3.2 CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ ODPOWIADAJĄCE ZIDENTYFIKOWANYM POTRZEBOM	68
3.3 LISTA PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ WRAZ Z OPISAMI	70
3.3.1 PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	70
3.3.2 UZUPEŁNIAJĄCE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE:	92
4 <u>REALIZACJA PROGRAMU REWITALIZACJI.....</u>	94
4.1 MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	94
4.2 SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI WRAZ Z SZACUNKOWYM WSKAZANIEM ŚRODKÓW FINANSOWYCH ZE ŹRÓDEŁ PUBLICZNYCH I PRYWATNYCH.....	95
4.3 STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ PROGRAMU, W TYM KOSZTY ZARZĄDZANIA.....	102
4.4 SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY PROGRAMU REWITALIZACJI	102
4.5 ZGODNOŚĆ Z AKTAMI PRAWA MIEJSCOWEGO	105
4.5.1 AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY PRAW LOKATORÓW	105
4.5.2 UCHWAŁA DOTYCZĄCA KOMITETU REWITALIZACJI	105
4.5.3 SPECJALNA STREFA REWITALIZACJI.....	105
4.5.4 GPR W ZAKRESIE PLANOWANIA I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	106

5	<u>POWIĄZANIE I ZGODNOŚĆ PROGRAMU Z INNYMI DOKUMENTAMI .....</u>	<u>107</u>
5.1	WIZJA I CELE ROZWOJU W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH GMINY	107
5.2	CELE I KIERUNKI ROZWOJU W DOKUMENTACH UE 2014-2020	108
5.3	ZGODNOŚĆ CELÓW OPRACOWANIA Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	111
5.4	OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI GMINY.....	112
6	<u>KOMPLEMENTARNOŚĆ PROGRAMU.....</u>	<u>114</u>
6.1	KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA I PROBLEMOWA	114
6.2	KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA.....	114
6.3	KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA.....	115
7	<u>REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA .....</u>	<u>115</u>
7.1	PODSUMOWANIE SPOTKANIA KONSULTACYJNEGO	115
7.2	PODSUMOWANIE WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH.....	116
7.3	PODSUMOWANIE BADANIA ANKIETOWEGO	117
7.4	REALIZACJA PARTYCYPACJI	117
	<u>ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY PRZEDSTAWIAJĄCY PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI.....</u>	<u>118</u>
	<u>ZAŁĄCZNIK – RAPORT DOTYCZĄCY WYNIKÓW WYKORZYSTANIA NARZĘDZI PARTYCYPACYJNYCH .....</u>	<u>120</u>
	<u>INFORMACJA O WYKONAWCY .....</u>	<u>140</u>

Spis map

Mapa 1 Województwo śląskie na mapie kraju.....	7
Mapa 2 Powiat tarnogórski w woj. śląskim	7
Mapa 3 Gmina Radzionków na mapie powiatu	8
Mapa 4 Obręby wyznaczone na potrzeby diagnozy obszaru zdegradowanego w mieście Radzionków	13
Mapa 5 Wyznaczone podobszary rewitalizacji na mapie Radzionkowa podzielonej na obręby	14
Mapa 6 Rozłożenie mieszkańców na obszarze miasta Radzionków	15
Mapa 7 Rozłożenie mieszkańców na obszarze miasta Radzionków (2)	16
Mapa 8 Obręby o udziale osób korzystających ze świadczeń OPS wyższym niż średnia dla gminy	19
Mapa 9 Rozkład osób w wieku powyżej 64 r.ż. w obszarach zamieszkałych gminy	21
Mapa 10 Obręby o większym udziale osób w wieku powyżej 64 r.ż.	22
Mapa 11 Obręby o wyższej średniej wieku niż średnia dla gminy Radzionków	23
Mapa 12 Obręby o większym udziale osób korzystających z pomocy OPS z tytułu bezrobocia niż średnia dla gminy	25
Mapa 13 Obręby o większym udziale osób zameldowanych w dotychczasowym miejscu krócej niż średnio na terenie gminy.....	50
Mapa 14 Uwarunkowania bezpieczeństwa i rekreacji – podobszary rewitalizacji nr 1	55
Mapa 15 Uwarunkowania bezpieczeństwa i rekreacji – podobszary rewitalizacji nr 2.....	56
Mapa 16 Obręby, na terenie których znajdują się w części lub całości zabytkowe budynki mieszkalne wielorodzinne	58
Mapa 17 Obręby, w których średni wiek budynków wielorodzinnych jest wyższy niż średnia dla miasta - zakończenie budowy 1920 r.	62
Mapa 18 Podobszary rewitalizacji 1 „Rojca”	66
Mapa 19 Podobszary rewitalizacji 2 „Były PGR”	67
Mapa 20 Projekty nr 10, 11 i 13 na tle wyznaczonego obszaru rewitalizacji.....	119
Mapa 21 Projekt nr 21 na tle wyznaczonego obszaru rewitalizacji	120

Spis tabel

Tabela 1 Wybrane dane statystyczne dotyczące gminy.....	8
Tabela 2 Dochody i wydatki budżetu gminy według działów.....	8
Tabela 3 Lokata Radzionkowa w Rankingu zrównoważonego rozwoju w ujęciu dynamicznym.....	10
Tabela 4 Zestawienie wartości wskaźników zrównoważonego rozwoju za 2014 r. dla wybranych gmin miejskich	11
Tabela 5 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w odniesieniu do gminy, powiatu i województwa.....	17
Tabela 6 Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną za 2015 r.....	18
Tabela 7 Udzielone świadczenia w 2015 r.....	18
Tabela 8 Powody przyznania pomocy(przesłanki)w 2015 roku.....	18
Tabela 9 Wybrane dane demograficzne.....	20
Tabela 10 Dane dotyczące rynku pracy.....	24
Tabela 11 Bezrobotni i poszukujący pracy.....	27
Tabela 12 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy – ogółem.....	28
Tabela 13 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy – kobiety.....	30
Tabela 14 Wybrane dane - edukacja.....	32
Tabela 15 Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014 r.	32
Tabela 16 Wyniki uczniów z egzaminu kończącego szkołę podst. w wojew., powiecie i mieście Radzionków	33
Tabela 17 Wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego w województwie, powiecie i mieście Radzionków	33
Tabela 18 Porównanie odsetka hospitalizacji ogółem według rozpoznania za lata 2015/2012.....	35
Tabela 19 Porównanie odsetka hospitalizacji według rozpoznania za lata 2015/2012 osób w wieku do 18 r.ż. w stosunku do hospitalizacji ogółem.....	36
Tabela 20 Przyczyny hospitalizacji mieszkańców woj. śląskiego i Radzionkowa wg przyczyn w 2015 r.....	38
Tabela 21 Dane o stanie zdrowia osób do 18 r.ż. w woj. śląskim i Radzionkowie, porównanie lat 2012-2015	42
Tabela 22 Dane o stanie zdrowia osób dorosłych w woj. śląskim i Radzionkowie, porównanie lat 2012-2015....	44
Tabela 23 Obszary (ulice), w których odnotowano więcej niż 3 wykroczenia – dane Straży Miejskiej.....	46
Tabela 24 Obszary (ulice), w których odnotowano więcej niż 3 wykroczenia – dane Policji.....	47
Tabela 25 Zasoby mieszkaniowe.....	60
Tabela 26 Wskaźniki analizy w podobszarach rewitalizacji.....	65
Tabela 27 Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji.....	65
Tabela 28 Cele rewitalizacji w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb.....	69
Tabela 29 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	71
Tabela 30 Tabela finansowania GPR.....	96
Tabela 31 Zbiorcza tabela finansowa GPR.....	101
Tabela 32 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	103
Tabela 33 Uwagi zgłaszane podczas spotkania konsultacyjnego.....	122
Tabela 34 Propozycje działań w odniesieniu do problemowych grup społecznych.....	137

Wprowadzenie

Rewitalizacja – to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez całościowe działania (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).¹

Istotą rewitalizacji jest osiągnięcie **efektu synergii przestrzennej** – suma działań realizowanych w ograniczonych obszarach, w tym samym czasie i we wzajemnym powiązaniu daje znacznie lepszy efekt niż suma tych samych działań rozproszonych w przestrzeni miasta, realizowanych niezależnie od siebie i w różnym czasie.

Trudność polega na takim wyborze i uporządkowaniu działań do realizacji w określonym obszarze, które umożliwią przekroczenie pewnego progu, osiągnięcie **masy krytycznej** i pozwolą na odwrócenie negatywnych trendów. Jedną z kluczowych kwestii jest zatem właściwy dobór wielkości obszaru w stosunku do budżetu projektu. Wybór zbyt dużego obszaru może prowadzić do rozproszenia działań i zbyt słabego efektu synergii. Zbyt mały obszar z kolei, nawet jeśli zostanie w całości przekształcony, może nie posiadać wystarczającego potencjału, aby doprowadzić do trwałej zmiany negatywnych trendów.²

Rewitalizacja nie jest walką z patologiami, to **długoletnia inwestycja** w zmiany w obszarze zdegradowanym, które mają przynieść rozwój tego obszaru i całego miasta. Dlatego obszar rewitalizacji nie powinien być wyznaczany jedynie na podstawie danych ilościowych pokazujących najbardziej intensywną degradację, ale jego granice powinny zostać wyznaczone w taki sposób, aby umożliwić obszarowi rewitalizacji rozwój z wykorzystaniem lokalnych czynników rozwoju. Lokalne czynniki rozwoju powinny być zawsze indywidualnie zidentyfikowane.

Kluczowe wyzwanie stanowi **zapewnienie warunków dla właściwej rewitalizacji**, tj. zintegrowanego i kompleksowego, przygotowywanego i prowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej, przeciwdziałania procesom degradacji związanym m.in. z postępującą degradacją tkanki miejskiej (w tym mieszkaniowej), erozją stosunków społecznych, niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje, depopulacja), przestrzennymi (suburbanizacja), infrastrukturalnymi (niesprawny transport, niska efektywność energetyczna), kulturowymi (degradacja materialna obiektów

¹Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, MR/H 2014-2020/20(2)/08/2016, Minister Rozwoju, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r. – zwane dalej *Wytycznymi*.

² K. Janas, W. Jarczewski, W. Wańkiewicz, *Model rewitalizacji miast*, Instytut Rozwoju Miast, Kraków 2010.

dziedzictwa kulturowego, spadek uczestnictwa w kulturze) oraz środowiskowymi (zanieczyszczenie środowiska).³

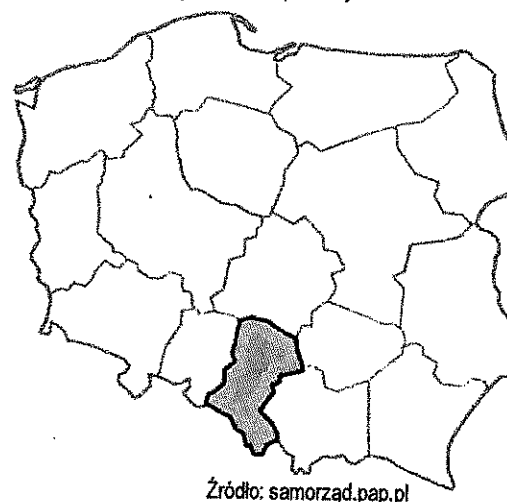
Mając na względzie powyższe oraz zidentyfikowane problemy oraz wyznaczone cele w przyjętej w 2014 r. przez Radę Miasta *Strategii Rozwoju Gminy*, w czerwcu 2016 r. przystąpiono do prac nad *programem rewitalizacji dla Gminy Radzionków*, zwanym dalej *Gminnym Programem Rewitalizacji* (czytaj: *Programem*), który będzie stanowił dokument wykonawczy dla ww. *Strategii Rozwoju Gminy* (dalej: *Strategii*). Niniejszy dokument jest zgodny z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777, dalej: *Ustawą*), stanowi podsumowanie prac nad *Programem rewitalizacji*, w tym przede wszystkim wskazuje **projekty rewitalizacyjne niezbędne do powodzenia procesu rewitalizacji w mieście**.

1 Portret gminy Radzionków

1.1 Charakterystyka geograficzna

Radzionków przestrzennie jest zwartym miastem, mierząc go w linii prostej w osi północ-południe długość wynosi ponad 6,5 km, a w osi zachód – wschód jego szerokość wynosi 2,6 km. Obszar gminy zagospodarowany jest na trzy jednorodne obszary funkcjonalne: zespół ogrodniczo-rolny, zespół miejski oraz zespół usługowo-przemysłowy. Zespół miejski położony jest centralnie i obejmuje zabudowę mieszkaniową i usługową wraz z przyległymi terenami otwartymi. Zajmuje 56,93% powierzchni miasta.

Mapa 1 Województwo śląskie na mapie kraju

Mapa 2 Powiat tarnogórski w woj. śląskim

³ Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 23 maja 2014 r.

Mapa 3 Gmina Radzionków na mapie powiatu

Źródło: gminy.pl

1.2 Podstawowe dane dotyczące Gminy

Zaprezentowane poniżej informacje są surowym zestawem danych statystycznych obrazujących gminę. Mogą służyć jako perspektywa porównawcza w wybranych obszarach, przy czym możliwości porównań i zestawień znacznie wykraczają poza ramy niniejszego opracowania.

Tabela 1 Wybrane dane statystyczne dotyczące gminy

Wybrane dane	2012	2013	2014	Powiat 2014	
Ludność	17 141	17 025	17 050	138 502	
Ludność na 1 km ²	1 299	1 290	1 292	215	
Kobiety na 100 mężczyzn	106	106	106	106	
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	55,5	56,8	58,1	58,1	
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	2 708	2 904	3 320	3 532	
Wydatki ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	2 800	2 934	3 378	3 532	
Turystyczne obiekty noclegowe	-	1	2	18	
Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	4	5	4	4	
Lesistość w %	0,1	0,1	0,1	49,6	
Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności	9	8	5	32	
Pracujący na 1000 ludności	210	217	215	226	
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)	6,0	6,4	5,6	6,0	
Podmioty w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	1 500	1 497	1 546	1 706	
Ludność -% ogółu ludności korzystająca z instalacji:	wodociągowej	98,4	98,4	98,5	98,7
	kanalizacyjnej	92,9	92,9	93,0	66,3
	gazowej	48,1	48,2	48,2	53,4

Źródło: dane GUS

Tabela 2 Dochody i wydatki budżetu gminy według działów

Wybrane działy	dochody w %			wydatki w %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Dochody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	0,0	0,1	4,6	0,0	0,1	0,03
Transport i łączność	4,6	3,4	10,0	12,8	13,8	12,3
Gospodarka mieszkaniowa	6,8	10,1	0,2	2,2	3,0	1,5

Wybrane działy	dochody w %			wydatki w %		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Administracja publiczna	1,3	0,3	0,0	15,3	13,6	12,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	-	-	0,0	0,0	0,1
Różne rozliczenia	19,0	17,8	15,2	-	-	-
Oświata i wychowanie	1,5	1,6	2,2	33,8	33,7	29,9
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	7,5	7,4	6,7	9,8	9,7	8,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,3	0,3	0,2	0,9	0,8	0,8
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5,3	0,2	0,3	10,3	7,0	6,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,1	1,8	5,9	3,2	6,1	13,0
Kultura fizyczna	5,0	4,0	2,4	8,6	6,9	5,4
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	48,3	49,7	47,3	-	-	-
Działalność usługowa	-	-	-	0,2	0,2	0,2
Ochrona zdrowia	-	-	-	0,9	1,1	1,3
Pozostałe	0,2	3,1	4,9	1,9	3,9	8,5

Źródło: dane GUS

1.3 Radzionków na tle innych gmin

Dobłą możliwością do zestawienia Radzionkowa na tle innych gmin w kraju jest odniesienie się do Rankingu Zrównoważonego Rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego, który jest od niemal 10 lat rokrocznie opracowywany przez Wydział Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej. Głównym celem tworzenia rankingu jest próba prezentacji najlepiej rozwiniętych miast i gmin w Polsce oraz analiza głównych czynników rozwoju. Racjonalne wykorzystywanie zasobów gminnych, wieloletni plan na rozwój, a przede wszystkim kontrola realizacji tego planu, przy jednoczesnej deklaracji do poszanowania środowiska naturalnego, jest jednym z podstawowych i najważniejszych zadań każdej jednostki samorządowej.

Monitorowanie poziomu rozwoju gminy w oparciu o wybrany zestaw wskaźników może być dość trudne w samodzielnej realizacji – ze względu na przyjęty algorytm, w którym wybranym elementom przypisuje się większe wagi niż innym, a występowanie niektórych zjawisk skutkuje punktacją ujemną (jak jest właśnie w Rankingu Zrównoważonego Rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego). Niemniej, sumaryczna pozycja pozwala na ujęcie gminy w perspektywie pozostałych gmin miejskich w kraju, a monitorowanie pozycji gminy w rankingu na przestrzeni kilku lat pozwoli ocenić dynamikę zmian i aktualny poziom zrównoważonego rozwoju.

Ranking może też być podstawą do określania słabych i mocnych stron, i może stanowić bazę do formułowania celów i uwzględniania najważniejszych czynników w dalszym ich rozwoju. Badanie oparte na danych Głównego Urzędu Statystycznego daje gwarancję niezależności i rzetelności rankingu, który przekrojowo pokazuje jak rozwijają się wszystkie gminy i województwa w Polsce. Warto dodać, że metoda jaka została zastosowana w badaniu jest na tyle uniwersalna, że umożliwiła przygotowanie rankingu wszystkich Jednostek Samorządu Terytorialnego, z podziałem na 4 grupy: gminy wiejskie, miejskie, miejsko-wiejskie oraz miasta na prawach powiatu. Osiągane rezultaty zależą od wielu czynników, wśród których należy wymienić doświadczenie samorządów oraz wynikającą z niego ciągłość działań rozwojowych, potencjał gospodarczy i charakter administracyjny. W związku z powyższym przygotowywane są cztery rankingi, a mianowicie ranking gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich, a także miast na prawach powiatu.

Ranking opiera się na analizie 16 wskaźników GUS obejmujących trzy zasadnicze obszary funkcjonowania wszystkich jednostek samorządowych: gospodarczy, społeczny oraz ochronę środowiska. Zmienne przyjęte przy tworzeniu rankingu to:

- 1) wydatki inwestycyjne majątkowe per capita (10 zł = 1 punkt);
- 2) wydatki na transport i łączność per capita (10 zł = 1 punkt);
- 3) udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w budżecie gminy (1% = 1 punkt);
- 4) udział wydatków na transport i łączność w budżecie gminy (1% = 1 punkt);
- 5) udział dochodów własnych w budżecie gminy (1% = 1 punkt);
- 6) liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (1 podmiot = 1 punkt);
- 7) liczba pracujących na 1000 mieszkańców (1 pracujący = 1 punkt);
- 8) liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców (1 bezrobotny = minus 1 punkt);
- 9) napływ ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (1 osoba = 1 punkt);
- 10) odpływ ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (1 osoba = minus 1 punkt);
- 11) liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na 1000 mieszkańców (1 absolwent = 1 punkt);
- 12) liczba komputerów w szkołach z dostępem do Internetu na 1000 mieszkańców (1 komputer = 1 punkt);
- 13) odsetek radnych z wyższym wykształceniem (1% = 1 punkt);
- 14) procent ludności objętej usługami wodociagowymi (1% = 1 punkt);
- 15) procent ludności objętej usługami kanalizacyjnymi (1% = 1 punkt);
- 16) procent ludności objętej usługami oczyszczalni ścieków (1% = 1 punkt).

Zestawienie wybranych cech w rankingu pokazuje, jakie czynniki są brane pod uwagę przy ocenie potencjału gminy, wskazuje, jakie cechy mogą stać się wskaźnikami do monitorowania poziomu rozwoju gminy lub osiągania założonych celów. Ujęcie gminy Radzionków wśród innych gmin miejskich obrazuje nie tylko pozycję w rankingu, ale także stwarza możliwość analizy czynników (zmiennych) i wskazania najsilniejszych i najslabszych cech gminy na tle innych gmin (w 2014 r. były łącznie 239 gminy miejskie). Dostępne dane umożliwiają zaobserwowanie zmiany w lokacie gminy w perspektywie ostatnich 12 lat w rankingu gmin miejskich. Dwie poniższe tabele zawierają dane dla gminy Radzionków – pierwsza z nich obrazuje lokatę gminy w minionych latach. W drugiej widoczne są składowe dla oceny (ostatnie dostępne dane obejmują 2014 rok). Zestawiono wyniki dla gminy Radzionków oraz wybrano gminy z pierwszych i ostatnich lokat dla kraju i dla wybranych gmin woj. śląskiego.

Tabela 3 Lokata Radzionkowa w Rankingu zrównoważonego rozwoju w ujęciu dynamicznym

Rok	Lokata	Liczba gmin
2003	149	242
2004	121	242
2005	166	242
2006	106	242
2007	128	242
2008	109	241
2009	137	241
2010	140	241
2011	136	241
2012	95	241
2013	88	240
2014	71	239

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych bazy rankingu Zrównoważonego Rozwoju JST

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Tabela 4 Zestawienie wartości wskaźników zrównoważonego rozwoju za 2014 r. dla wybranych gmin miejskich

Rodzaj wskaźnika	Lokata w rankingu	Gmina województwo powiat	Krynica pomorskie nowodworski	Karpacz dolnośląskie jeleniogórski	Lubawa war-maz iławski	Żywiec śląskie żywiecki	Bieruń śląskie bierutowski łódzki	Radzionków śląskie tamogórski	Miasteczko Śląskie śląskie tamogórski	Czeladź śląskie będzki	Wojkowice śląskie będzki	Katety śląskie tamogórski	Gozdnica lubuskie żaganski
Wydatki majątkowe inwestycyjne per capita		1	1 201,70	144,38	129,97	10	56,35	106,85	63,73	8,74	85,83	75,17	241
Odsetek wydatków majątkowych inwestycyjnych w budżecie		44,93	22,60	98,01	32,27	19,82	14,95	31,66	17,58	3,11	24,89	20,58	2,11
Wydatki na transport i łączność per capita		494,55	98,01	57,39	40,17	40,17	35,24	41,42	30,04	22,17	26,91	20,58	7,24
Odsetek wydatków na transport i łączność w budżecie		18,49	15,34	78,66	14,25	11,11	9,35	12,27	8,29	7,89	7,80	6,77	2,32
Odsetek dochodów własnych w budżecie		78,28	78,66	66,93	66,93	70,30	71,75	59,52	73,83	69,57	67,44	54,12	46,65
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców		358,80	769,15	84,37	84,37	119,59	70,58	97,83	68,81	97,90	95,10	79,99	79,00
Liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców		161,80	309,69	505,55	505,55	437,86	530,30	214,90	264,80	188,30	146,68	81,96	89,53
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców		-89,14	-39,63	-23,07	-23,07	-40,76	-18,33	-35,72	-45,24	-51,89	-43,95	-44,98	-62,89
Napiw ludności na 1000 mieszkańców		7,49	9,96	8,52	8,52	8,45	11,25	11,55	8,26	11,51	14,72	8,69	8,36
Odpiw ludności na 1000 mieszkańców		-20,97	-15,04	-11,69	-11,69	-12,71	-16,60	-10,15	-13,00	-15,31	-17,38	-6,03	-11,77
Liczba komputerów z dostępem do Internetu w szkołach na 1000 mieszkańców		23,22	35,16	21,39	21,39	29,02	16,65	16,36	10,97	9,18	13,40	15,07	22,61
Liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na 1000 mieszkańców		0,00	8,74	33,97	33,97	56,51	23,83	12,38	0,00	3,34	13,28	2,32	3,72
Odsetek radnych z wyższym wykształceniem		13,33	33,33	53,33	53,33	57,14	50,00	73,33	33,33	85,71	57,14	40,00	13,33
Odsetek mieszkańców objętych usługami wodociagowymi		100,30	99,02	95,73	95,73	88,63	99,29	98,30	99,99	100,41	98,05	87,69	99,97
Odsetek mieszkańców objętych usługami kanalizacji ścieków		95,13	70,88	91,63	91,63	82,18	75,92	92,81	70,66	89,97	57,20	46,23	85,10
Odsetek mieszkańców objętych usługami oczyszczalni ścieków		82,40	100,00	98,53	98,53	93,92	95,64	97,07	89,73	77,91	53,25	66,77	27,88
punktacja (suma punktów)		2 570,31	1 740,26	1 259,06	1 259,06	1 132,86	1 126,18	920,39	781,78	708,51	700,37	559,08	419,74
Wydatki na projekty inwestycyjne per capita		1 696,25	242,39	187,35	187,35	111,80	91,58	148,27	93,77	30,90	112,74	95,75	13,82
Odsetek wydatków na projekty inwestycyjne		63,42	37,94	46,51	46,51	30,93	24,31	43,94	25,87	11,00	32,69	31,48	4,43
Saldo migracji		-13,48	-5,08	-3,17	-3,17	-4,26	-5,35	1,41	-4,74	-3,80	-2,66	2,67	-3,41
Dochoy własne per capita		18 721,43	5 224,28	2 587,60	2 587,60	2 433,43	2 744,39	1 974,50	2 632,95	2 079,68	2 132,51	1 580,07	1 535,84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych liczbowych (baz danych) rankingu Zrównoważonego Rozwoju JST. Wartości wskaźników zostały zaczerpnięte z zestawienia danych w rankingu.

2 Diagnoza w podobszarach rewitalizacji

Na potrzeby niniejszego Programu obszar zdegradowany został wyznaczony zgodnie z Ustawą oraz Wytycznymi (Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji stanowi załącznik do uchwały Rady Miasta z 29 czerwca 2016 – dalej: Diagnoza). Poglobiona analiza kwestii społecznych dla określenia potrzeb podjęcia działań o charakterze społecznym (dotyczących rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzających aktywność lokalną), pozwoliła na przygotowanie działań rewitalizacyjnych o złożonym, kompleksowym charakterze i oddziaływaniu. Takie działania mają na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym programem rewitalizacji.

Uzupełnieniem analizy kwestii społecznych jest analiza w zakresie następujących sfer:

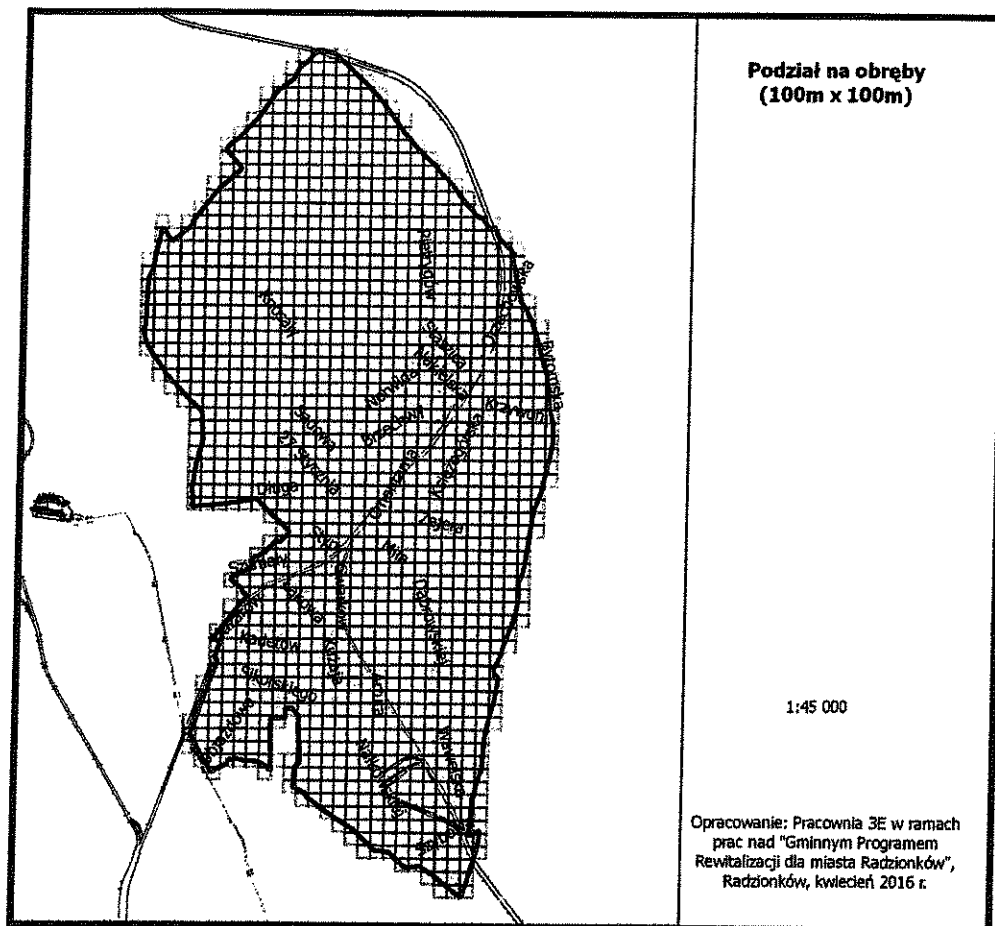
- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

W trakcie diagnozy nie stwierdzono problemów specyficznych dla obszarów zdegradowanych, dlatego też diagnoza pogłębiona w sferach gospodarczej i środowiskowej nie jest zasadna. Zawarty poniżej zakres diagnozy jest odpowiedni i odzwierciedlający sytuację społeczno- gospodarczo – przestrzenną na podobszarach rewitalizacji.

W celu dokonania szczegółowej analizy obszar miasta został podzielony na obręby o rozmiarach 100 m x 100 m. Łączna liczba obrębów obejmująca powierzchnię całego miasta wyniosła 1435 obrębów.

Mapa 4 Obręby wyznaczone na potrzeby diagnozy obszaru zdegradowanego w mieście Radzionków

Źródło: opracowanie własne

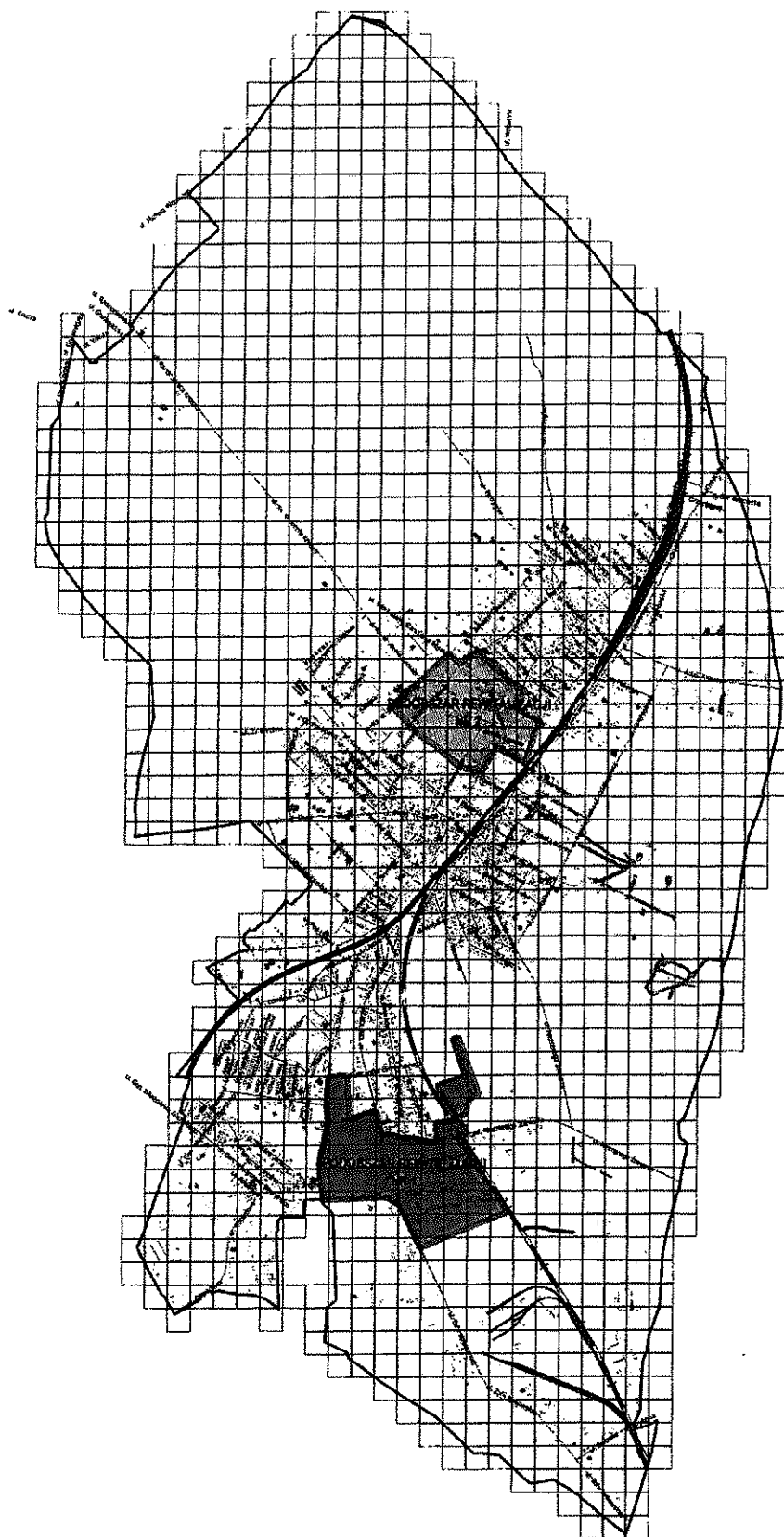
Analiza gęstości zaludnienia wskazała, że spośród 1435 obrębów w mieście zamieszkałych jest 356, (Mapa 5). Spośród 356 obrębów 242 to obręby do 50 mieszkańców.

Na podstawie Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wyznaczono obszar rewitalizacji, obejmujący dwa podobszary:

- podobszar nr 1 „Rojca”,
- podobszar nr 2 „Były PGR”.

Poniższa mapa (Mapa 5) przedstawia oba podobszary na siatce obrębów w granicach miasta.

Mapa 5 Wyznaczone podobszary rewitalizacji na mapie Radzionkowa podzielonej na obręby

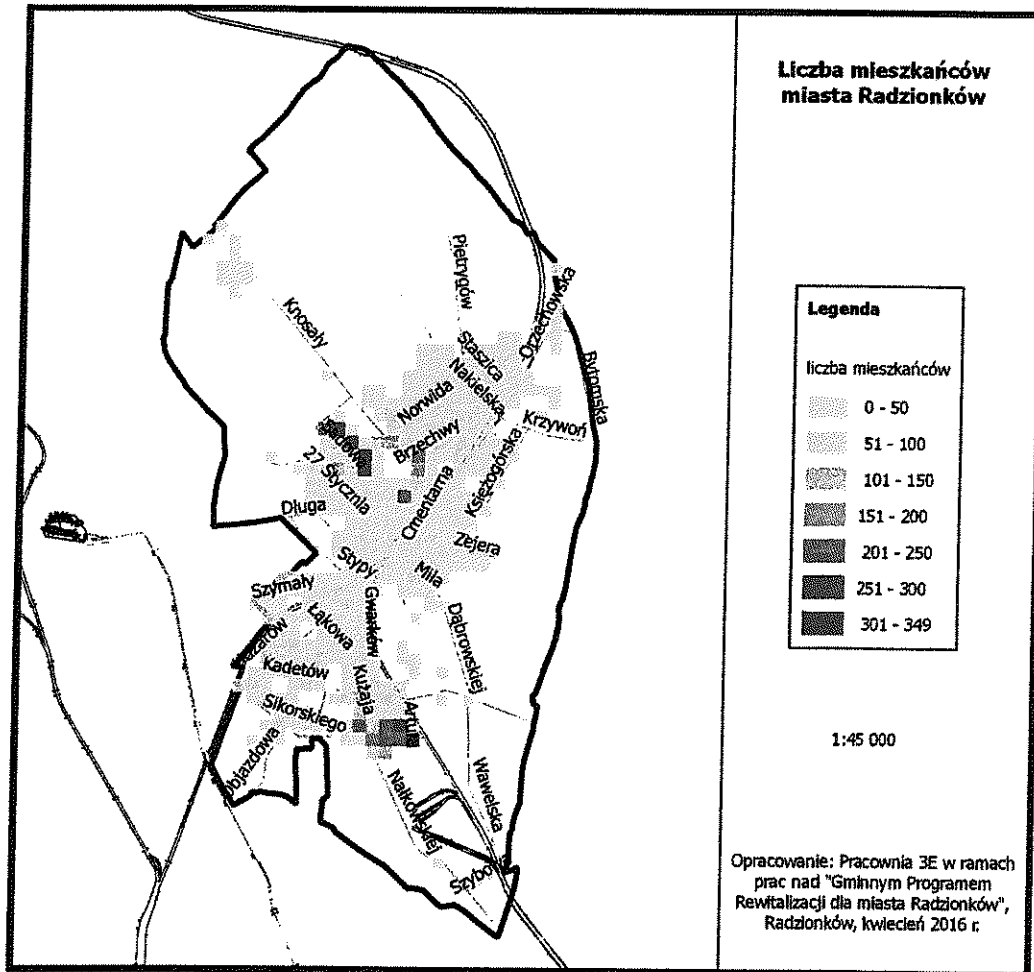

Źródło: opracowanie własne

Tereny zabudowy mieszkaniowej stanowią 36% gminy. Pozostałe to: rolne tereny użytkowane rolniczo, które stanowią 19% powierzchni gminy, tereny zieleni i wód (18%), tereny zabudowy usługowej (17%), tereny komunikacji (6%), tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej (2%) oraz tereny pod infrastrukturę techniczną (2%).

Mapa 6 Rozłożenie mieszkańców na obszarze miasta Radzionków

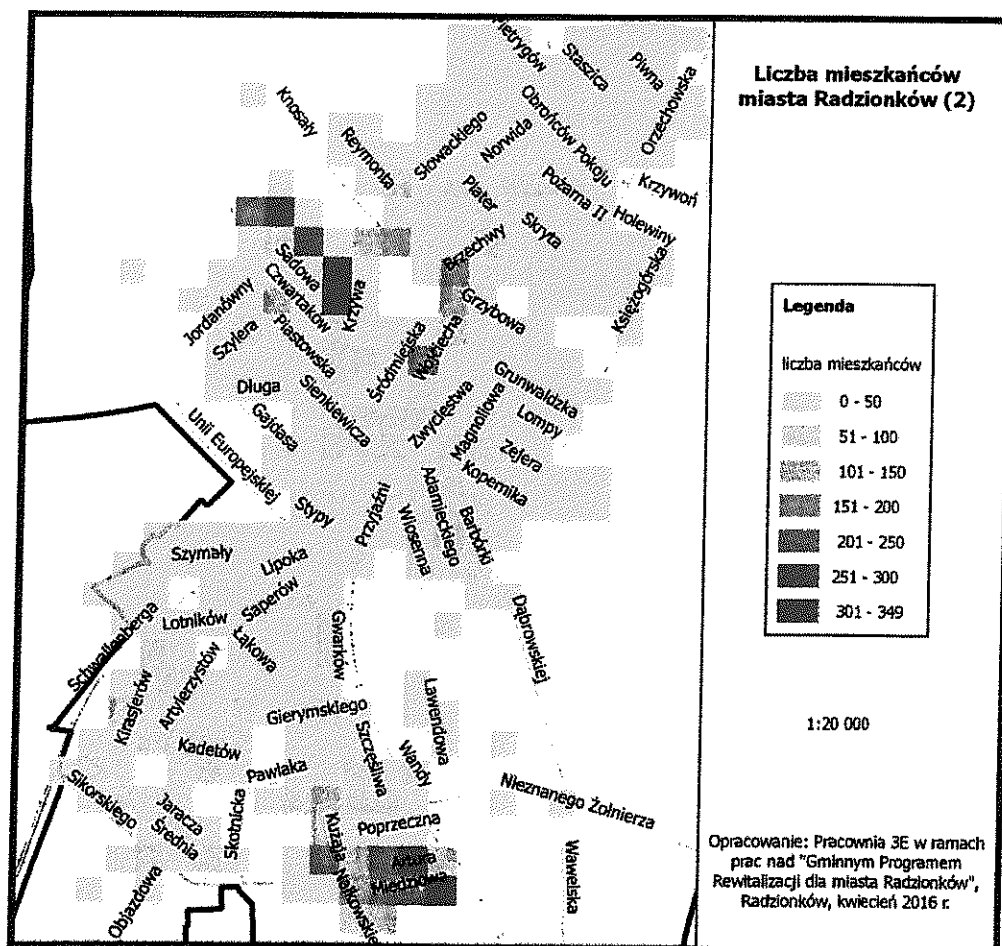

Źródło: opracowanie własne

Oba wyznaczone podobszary rewitalizacji to miejsca koncentracji ludności, co zobrazowane jest na powyższej mapie (Mapa 6) natężeniem koloru wskazującym na gęstość zaludnienia.

Mapa 7 Rozłożenie mieszkańców na obszarze miasta Radzionków (2)

Źródło: opracowanie własne

2.1 Analiza koncentracji negatywnych zjawisk

Podobszary rewitalizacji charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych. Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące poszczególne sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy. Szczegółowa diagnoza została przeprowadzona w sferach: społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

2.1.1 Sfera społeczna

Na analizę sfery społecznej składa się przede wszystkim analiza kwestii bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W niniejszym Programie dodatkowo została przeanalizowana kwestia depopulacji i starzenia się społeczeństwa, która została zidentyfikowana w *Strategii* jako obszar problemowy. Przyjęte w Diagnozie mierniki obrazujące degradację w mieście, i negatywnie wyróżniające się na tle miasta podobszary rewitalizacji, zostały zobrazowane w ujęciu przestrzennym.

2.1.1.1 Ubóstwo

Podstawowym wskaźnikiem monitorowanym w kontekście występowania problemów społecznych, jest ubóstwo. Dane dotyczące ubóstwa analizowane są na podstawie wskaźników gromadzonych w ramach realizowanej pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. 2004 Nr 64 poz. 593) wskazuje na maksymalną wysokość dochodu jako kryterium uprawniające do korzystania ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej. Ustawa co prawda nie precyzuje kryterium dostępu do pomocy niepieniężnej, jednakże odsetek osób, które zgłaszają się do ośrodków pomocy społecznej wyłącznie po pomoc niefinansową jest znikomy. Liczba świadczeniobiorców korzystających z OPS w Radzionkowie stanowi wskaźnik ubóstwa, ponieważ podstawową przesłanką uprawniającą do skorzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo. Jednocześnie wykorzystano informację o przesłankach przyznanej pomocy (ustawodawca wskazuje 14 szczególnych powodów, uprawniających do skorzystania z pomocy społecznej, z których 13 to przesłanki, z których co najmniej jedna musi wystąpić równocześnie z pierwszą, czyli ubóstwem – art. 8.1 Ustawy o pomocy społecznej). Z tego powodu dane dotyczące świadczeniobiorców korzystających z OPS są miernikiem ubóstwa, natomiast zestawienie przesłanek jest informacją dodatkowo obrazującą spektrum trudności życiowych doświadczanych przez osoby ubogie oraz występujące w większym natężeniu niekorzystne zjawiska społeczne.

Dane obejmujące liczbę świadczeniobiorców pomocy społecznej gromadzone są przez GUS, a także są monitorowane poprzez sprawozdawczość do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W związku z tym dostępne są dane dla samorządów w całym kraju, i na poziomie poszczególnych jednostek samorządu możliwe jest monitorowanie dynamiki zjawiska (postępu w czasie) uśrednionych dla wybranej gminy. Poniższa tabela (Tabela 5) obrazuje procentowy udział mieszkańców gminy Radzionków korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w ciągu ostatnich pięciu lat, w porównaniu z analogicznymi zmianami dla powiatu i województwa.

Tabela 5 Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w odniesieniu do gminy, powiatu i województwa

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	2010	2011	2012	2013	2014
gmina	3,5	3,4	3,1	3,5	3,3
powiat	5,6	5,2	5,1	5,4	5,0
województwo	5,7	5,2	5,4	5,6	5,3

Źródło: dane GUS

Z zebranych szczegółowych danych za 2015 rok (Sprawozdanie OPS dla MRPIPS) wynika, że z pomocy pieniężnej i niepieniężnej Ośrodka Pomocy Społecznej korzystało 231 świadczeniobiorców⁴ z Radzionkowa, liczba osób w rodzinach wyniosła 559 osób. Ze wszystkich form pomocy, tj. łącznie z pracą socjalną skorzystały 262 rodziny, szczegółowy wykaz przyznanych świadczeń zawierają poniższe tabele.

⁴Analizując poniższe dane należy mieć na uwadze, że liczba osób faktycznie korzystających z pomocy społecznej jest wyższa, bowiem często obejmuje także członków gospodarstw domowych świadczeniobiorców (w sprawozdawczości MRPIPS jednostką korzystającą ze świadczeń jest rodzina, w raportach GUS: osoba). Jednocześnie należy pamiętać, że liczba świadczeniobiorców nie jest równa liczbie rodzin, ponieważ w jednej rodzinie może być dwóch lub więcej świadczeniobiorców.

Tabela 6 Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną za 2015 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczeniobiorcy ogółem	559	262	614
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych ogółem (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę i źródło finansowania)	466	231	559
Świadczenia pieniężne	405	200	503
Świadczenia niepieniężne	143	96	324
Świadczenia, bez względu na ich rodzaj i liczbę, przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	1	1	4
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	465	230	555
Pomoc udzielana wyłącznie w postaci pracy socjalnej	X	228	555
Domy pomocy społecznej	-	31	61
	14	14	15

Źródło: dane OPS Radzionków

Tabela 7 Udzielone świadczenia w 2015 r.

Formy pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe	51	51	82
Zasiłki okresowe	151	146	393
Schronienie	3	3	3
Posiłek	109	63	274
Usługi opiekuńcze	30	29	43
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	373	182	475
Praca socjalna	x	228	555

Źródło: dane OPS Radzionków

Tabela 8 Powody przyznania pomocy (przesłanki) w 2015 roku

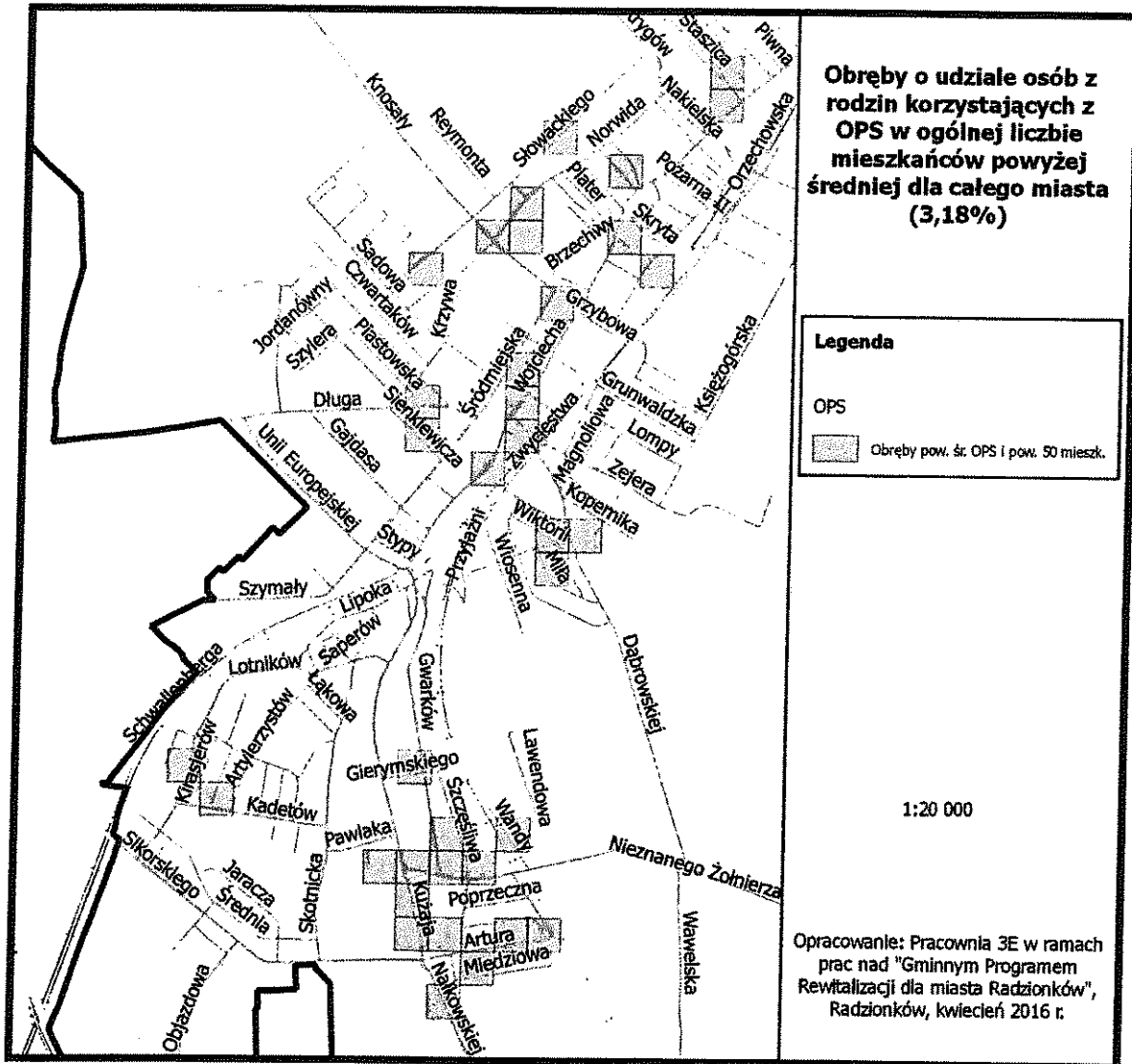
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	148	361
Bezdomność	3	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa	20	98
Bezrobocie	150	412
Niepełnosprawność	78	158
Długotrwała lub ciężka choroba	72	144
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	34	134
Przemoc w rodzinie	2	4
Alkoholizm	25	66
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	14

Źródło: dane OPS Radzionków

W celu zidentyfikowania natężenia zjawisk problemowych z obszaru pomocy społecznej, na mapie miasta zaprezentowano te obręby, w których odsetek świadczeniobiorców⁵ jest wyższy niż średnia dla miasta (3,18%).

Mapa 8 Obręby o udziale osób korzystających ze świadczeń OPS wyższym niż średnia dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Większe niż średnio dla miasta zagęszczenie świadczeniobiorców pomocy społecznej występuje przede wszystkim w dzielnicy Rojca i zawierają się w podobszarze „Rojca”, a także – w nieco większym rozproszeniu – w centralnej i północnej części miasta, z czego część centralna jest objęta podobszarem „Były PGR”.

Dane statystyczne znajdują potwierdzenie w przeprowadzonych badaniach jakościowych: ubóstwo było jednym z podstawowych zjawisk społecznych wskazywanych przez respondentów (w badaniach

⁵W zestawieniach danych źródłowych dla map ujęte są osoby, które przynajmniej raz zgłosiły się do OPS (jeśli osoba zgłosiła się lub korzystała w ciągu roku więcej niż raz, to liczona jest jedna wizyta). Troje świadczeniobiorców to osoby przebywające w ośrodkach dla osób bezdomnych i są nie ujęte w statystyce widocznej na mapach.

ankietowych i wywiadach pogłębionych) i koncentrujących się szczególnie w dzielnicy Rojca. Należy tu podkreślić, że w opinii badanych ubóstwo dotyczy także dzieci.

2.1.1.2 Depopulacja i starzenie się społeczeństwa

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. liczba ludności miasta wynosiła 16 438 mieszkańców (dane z ewidencji ludności UM), choć jeszcze w roku 1998 było to 18 280 (spadek o ok. 11%). W prognozie dla obowiązującego *Studium*⁶ (SUIKZP) prognozowano że w 2020 roku Radzionków będzie liczył 19 935 mieszkańców. Przytoczone dane wskazują jednoznacznie na depopulacyjną tendencję demograficzną w mieście, która dodatkowo jest dynamicznym procesem – w dokumencie opracowanym pięć lat temu (*Studium*) prognozowano wzrost liczby ludności, a tymczasem liczebność populacji w mieście nie tylko nie wzrosła, i nie utrzymała się na dotychczasowym poziomie, ale zmniejszyła się. Można przypuszczać, że tendencja ta jest odnosi się do całego miasta, a szczególnie widoczna jest tam, gdzie występuje koncentracja ludności – w tym w najbardziej zaludnionych częściach miasta, jakimi są wskazane podobszary rewitalizacji.

Podstawowe statystyczne dane demograficzne dla miasta są gromadzone przez GUS i możliwe do monitorowania w różnym ujęciu czasowym. Poniższa tabela przedstawia zestawienia podstawowych danych demograficznych dla Radzionkowa za lata 2014 i 2015. Roczna perspektywa w obserwacji zjawisk demograficznych to zbyt krótki czas, niemniej, akurat w tym przypadku nawet tak krótkookresowa obserwacja potwierdza trend depopulacyjny.

Tabela 9 Wybrane dane demograficzne

Wybrane dane demograficzne	Powiat		Gmina		Powiat = 100		
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	
Ludność	138 502	138 837	17 050	17 002	12,3	12,2	
w tym kobiety	71 144	71 283	8 785	8 740	12,3	12,3	
Urodzenia żywe	1 221	1 164	153	141	12,5	12,1	
Zgony	1 386	1 402	155	161	11,2	11,5	
Przyrost naturalny	-165	-238	-2	-20	x	x	
Saldo migracji ogółem	310	314	24	-49	x	x	
Ludność w wieku:	przedprodukcyjnym	23 207	23 217	2 889	2 847	12,4	12,3
	produkcyjnym	87 626	87 012	10 787	10 651	12,3	12,2
	poprodukcyjnym	27 669	28 608	3 374	3 504	12,2	12,2

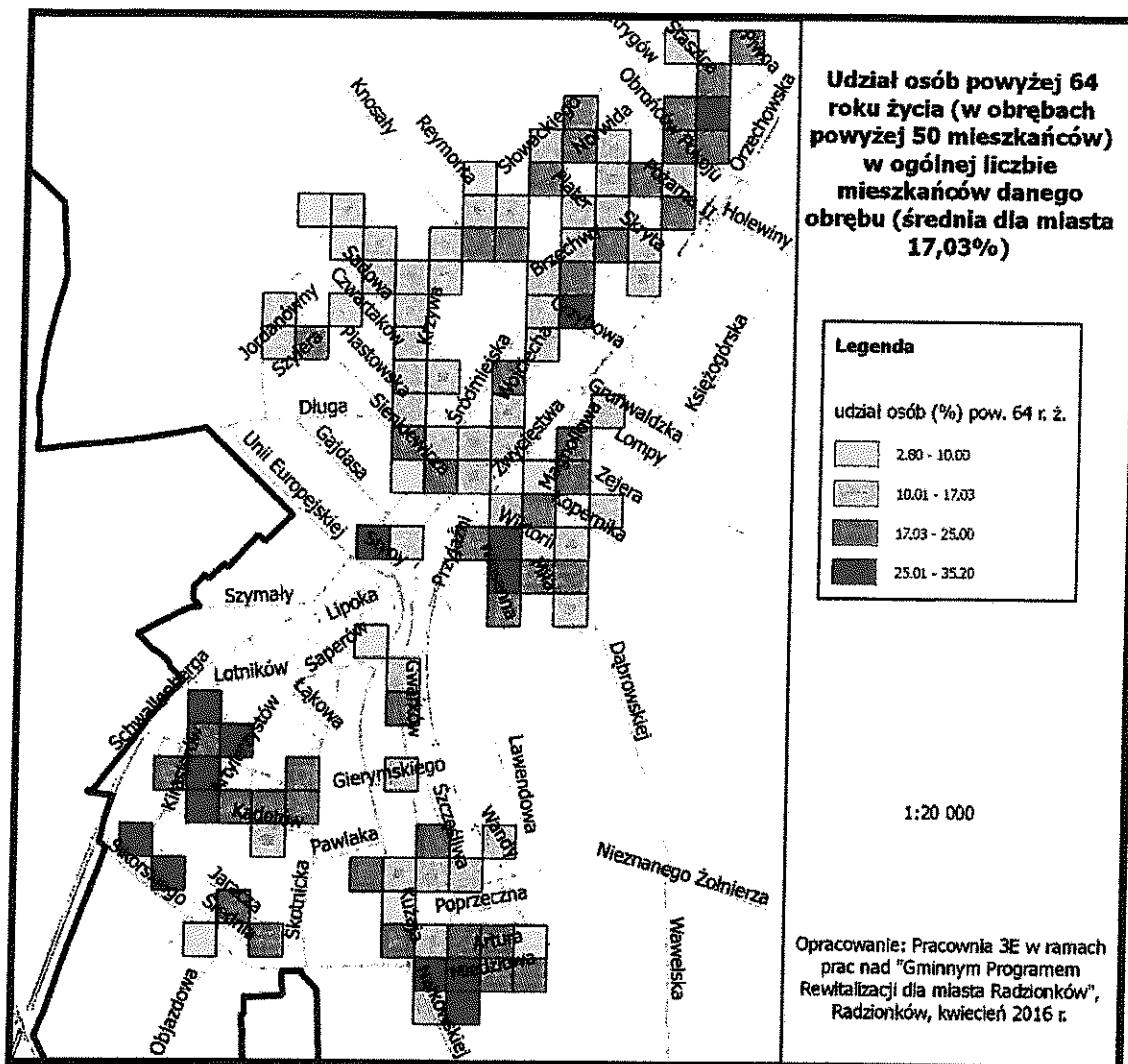
Źródło: dane GUS

Zebrane szczegółowe dane statystyczne dla miasta pozwalają określić te obszary, w których częściej niż średnio dla miasta zamieszkują osoby starsze, tj. w wieku powyżej 64 r.ż. Spośród 356 zamieszkałych obrębów w 159 obrębach odnotowano udział seniorów pow. średniej dla miasta (17,03%), natomiast wśród 114 obrębów powyżej 50 mieszkańców występuje 55 obrębów, w których średnia seniorów jest powyżej 17,03% (na mapie zaznaczone są właśnie te obręby).

⁶ Uchwała nr XXXVI/344/2013 Rady Miasta Radzionków z dnia 12.09.2013 w sprawie uchwalenia Zmiany *Studium* uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radzionków – zwane dalej SUIKZP.

W najciemniej zaznaczonych obszarach na poniższej mapie nawet co trzeci mieszkaniec jest w wieku senioralnym – sytuacja ta występuje na m.in. na podobszarze „Rojca”. W obszarach zaznaczonych najjaśniejszym kolorem odsetek seniorów jest najmniejszy i wynosi mniej niż 10% populacji ogółem.

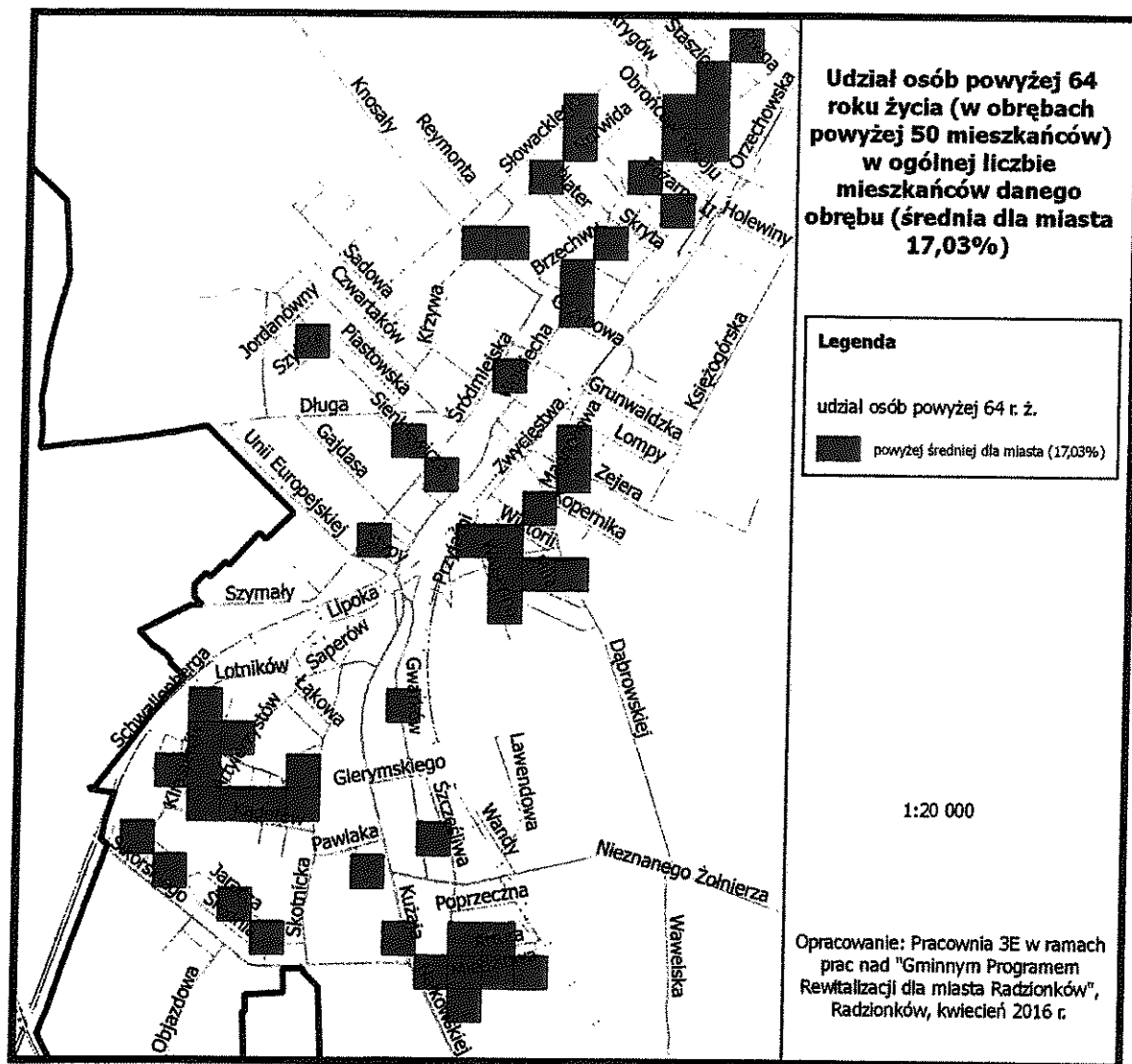
Mapa 9 Rozkład osób w wieku powyżej 64 r.ż. w obszarach zamieszkałych gminy

Zródło: opracowanie własne

Jak wskazano powyżej średnia dla miasta to 17,03% seniorów wśród ogółu ludności. Kolejna mapa prezentuje te obszary, w których średnia wieku mieszkańców jest wyższa niż średnia dla miasta. Obszary wskazane w południowej części mapy mieszczą się w podobszarze 1 „Rojca”.

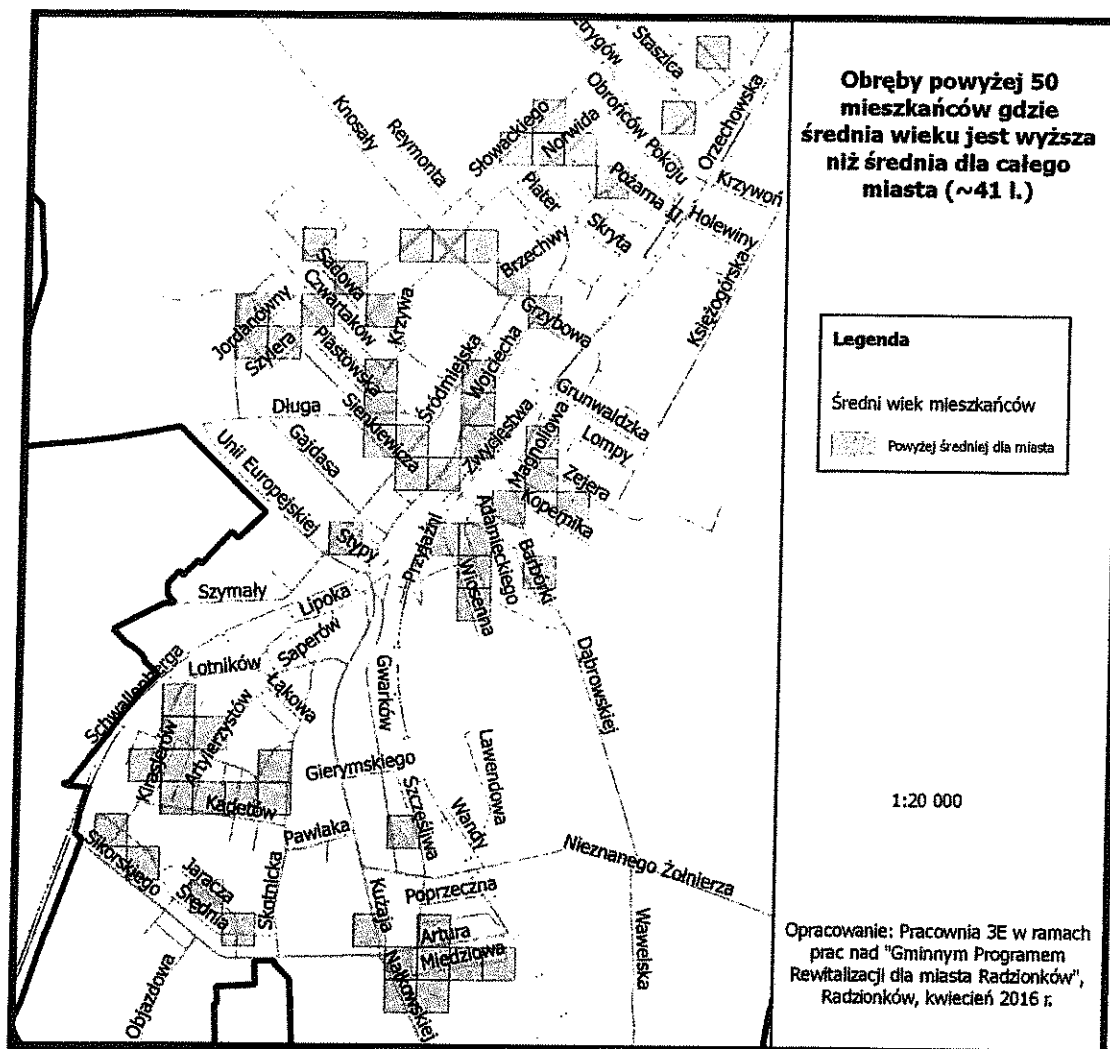
Mapa 10 Obręby o większym udziale osób w wieku powyżej 64 r.ż.

Źródło: opracowanie własne

Zagęszczenie ludności wskazujące na tendencję starzenia się społeczeństwa w różnych obszarach miasta widać także w odniesieniu do obszarów zamieszkałych przez osoby, które obecnie są w wieku wyższym niż średnia wieku mieszkańca, tj. 41 lat (Mapa 12 Tabela 11). Osoby o wyższej średniej wieku niż średnia dla miasta zamieszkują cały obszar Radzionkowa, widać jednakże obszary koncentracji (zaznaczone obręby przylegają do siebie). Oba podobszary rewitalizacji pokrywają się ze wskazanymi na mapie obrębami dla dzielnicy Rojca i terenu centrum miasta.

Mapa 11 Obręby o wyższej średniej wieku niż średnia dla gminy Radzionków

Źródło: opracowanie własne

Starzenie się społeczeństwa jest najczęściej postrzegane jako problem społeczny określany jako depopulacja, zmniejszanie się liczebności społeczeństwa. Planując działania społeczne należy jednak uwzględnić potrzeby, oczekiwania i możliwości seniorów. Taka perspektywa oznacza podejmowanie działań zarówno w sferze tzw. małej architektury (takie zagospodarowanie przestrzeni publicznej, które ułatwia poruszanie się osobom z ograniczoną sprawnością ruchową, w tym – oprócz seniorów – osobom niepełnosprawnym i z małymi dziećmi), jak i działań społecznych. Z jednej strony są to działania społecznej aktywizacji i integracji w klubach seniora oraz w przedsięwzięciach międzypokoleniowych, a z drugiej strony - ochrona zdrowia i leczenie oraz zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych.

2.1.1.3 Bezrobocie

Poziom bezrobocia jest potencjalnie jednym z bardziej wartościowych wskaźników społecznych dla danego obszaru, jednak w praktyce trudno jest uzyskać⁷ dane szczegółowe, które zobrazują natężenie tego zjawiska w różnych obszarach miasta. Zjawisko bezrobocia zostało więc scharakteryzowane pomocniczo w oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej oraz ogólnie na podstawie danych statystycznych dla całego miasta, natomiast szczegółowo doprecyzowano w trakcie wywiadów i badania ankietowego.

Tabela 10 Dane dotyczące rynku pracy

Wybrane dane o rynku pracy w 2014 r.*	Powiat	Gmina
Pracujący	31 227	3 664
Bezrobotni zarejestrowani	5 225	609
w tym kobiety w %	54,4	57,1
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	6,0	5,6
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	6,9	6,8

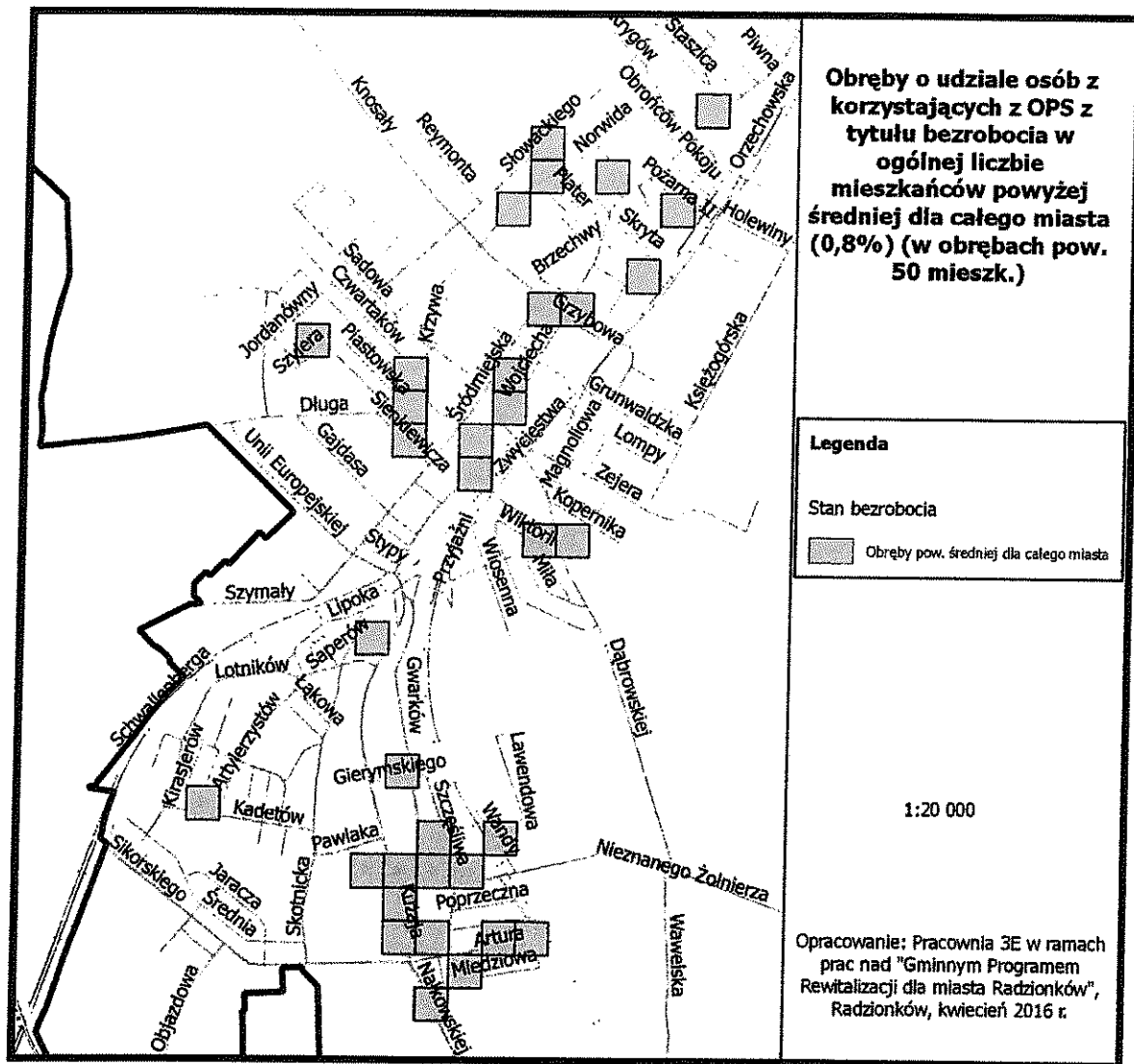
*(w odniesieniu do podmiotów zatrudniających min. 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie)
Źródło: dane GUS

Szczegółowe informacje dotyczące bezrobocia dla tych obszarów Radzionkowa, w których zjawisko to występuje intensywniej niż w innych częściach miasta, można uzyskać poprzez analizę szczegółowych danych dotyczących świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej, i wyselekcjonowanie osób, dla których przesłanką do przyznania pomocy jest m. in. bezrobocie. Jednak dane te są niepełne (zapewne dlatego, że nie wszystkie osoby rejestrujące się w Powiatowym Urzędzie Pracy zgłaszają się do Ośrodka Pomocy Społecznej), i w rejestrze OPS znajduje się tylko część osób zarejestrowanych w PUP (na 609 osób zarejestrowanych w PUP w ewidencji OPS uwzględnione są 133 osoby, czyli mniej niż 1/4 odnotowanych w PUP osób bezrobotnych). Dlatego też zaprezentowana poniżej mapa ma charakter poglądowy, można przypuszczać, że obejmuje te osoby, które znajdują się w tak trudnej sytuacji, że zgłosiły się po pomoc socjalną.

Dane z OPS znajdują odzwierciedlenie w badaniach jakościowych: według badanych jest to podstawowy problem społeczny występujący w dzielnicy – i podobszarze rewitalizacji – Rojca. Trudności wynikających z bezrobocia dopełnia fakt, że często jest to bezrobocie długotrwałe, a mieszkańcy mają niskie szanse na zmianę tej sytuacji ze względu na niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji zawodowych.

⁷ Większość danych szczegółowych dla miasta jest uzyskiwanych od instytucji działających na obszarze gminy lub gromadzących dane statystyczne dla gminy. Natomiast zjawiska dotyczące kondycji rynku pracy (bezrobocie, struktura osób pozostających bez zatrudnienia, tendencje na rynku pracy) są gromadzone i monitorowane przez Powiatowy Urząd Pracy – czyli na poziomie powiatu. Brak przełożenia pomiędzy instytucjami powiatu a instytucjami gminy z jednej strony, i możliwość szerokiej interpretacji *ustawy o ochronie danych osobowych* z drugiej – sprawiają, że szczegółowe dane, które mogłyby zobrazować występowanie bezrobocia na wybranym obszarze miasta, są praktycznie niemożliwe do uzyskania od PUP.

Mapa 12 Obręby o większym udziale osób korzystających z pomocy OPS z tytułu bezrobocia niż średnia dla gminy

Źródło: opracowanie własne

Zestawienie danych dotyczących bezrobocia na koniec 2015 r. dla Radzionkowa (opracowane na podstawie Załącznika nr 1 do sprawozdania MPiPS -01 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy Stan w końcu 1 kwartału 2016 roku) – widoczne w szczegółowych tabelach poniżej – pokazuje m. in., że:

- wśród 564 zarejestrowanych osób bezrobotnych znajduje się 308 kobiet;
- najwięcej jest osób pozostających bez pracy przez więcej niż dwa lata, a także bezrobotnych od miesiąca do trzech;
- dominują osoby w wieku 25-44 lata, wyraźnie mniejsza jest liczba zarejestrowanych osób w wieku powyżej 55 r.ż. i niewielka w odniesieniu do osób powyżej 60 lat, jednocześnie zmienia się relacja płci i wśród najstarszych bezrobotnych dominują mężczyźni (6 kobiet na 20 mężczyzn w ostatniej grupie wiekowej);

- najwięcej młodych bezrobotnych pozostawało bez zatrudnienia w krótkim okresie (do trzech miesięcy), chociaż znaczna część – szczególnie w odniesieniu do kobiet – była nie zatrudniona nawet przez 12 miesięcy;
- najmniej osób bezrobotnych legitymuje się wykształceniem średnim ogólnym i wyższym;
- wśród zarejestrowanych mężczyzn dominują osoby z krótkim stażem pracy (do 5 lat), natomiast wśród kobiet różnice są niewielkie w różnym okresie zatrudnienia nieprzekraczającym 20 lat stażu pracy (w różnych progach czasowych jest podobna grupa kobiet).

Tabela 11 Bezrobotni i poszukujący pracy

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych łącznie				z tego wg. czasu pozostawania bez pracy w miesiącach				Liczba bezrobotnych w okresie do 12 mies. od dnia ukońc. nauki				Liczba poszukujących pracy																									
	razem				razem				razem				razem																									
	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	24	pow. 24	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24	do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24							
do 1	53	-	-	-	-	-	-	53	-	-	-	-	-	22	-	-	-	-	-	22	-	-	-	-	-	7	4	2	2	2	2							
1-3	105	-	105	-	-	-	-	-	-	55	-	-	-	11	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	5	5	1	0	0	0							
3-6	88	-	88	-	-	-	-	-	-	39	-	-	-	9	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	4	4	2	0	0	0	0							
6-12	81	-	-	81	-	-	-	-	-	-	-	50	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-	-	-	4	4	1	0	0	0	0							
12-24	88	-	-	-	88	-	-	-	-	-	-	-	47	-	-	-	-	-	47	-	-	-	-	-	-	-	1	0	0	0	0	0						
pow. 24	149	-	-	-	-	149	-	-	-	-	-	-	95	-	-	-	-	-	95	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	1	1						
18-24	101	21	29	17	18	11	5	59	10	14	11	11	8	5	29	14	1	14	29	14	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0					
25-34	142	10	30	30	25	22	25	74	3	17	11	14	13	16	7	3	3	16	7	3	3	3	3	3	3	3	6	2	2	2	2	2	2					
35-44	122	9	20	12	12	24	45	73	4	11	6	9	12	31	0	0	0	12	31	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0				
45-54	91	9	17	10	11	11	33	53	3	9	5	6	7	23	0	0	0	7	23	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	1	1	1	1	1				
55-59	82	4	8	14	14	13	29	43	2	4	4	9	5	19	0	0	0	5	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
60 lat i więcej	26	0	1	5	1	7	12	6	0	0	2	1	2	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
wyższe	68	5	20	14	8	10	11	33	3	10	8	3	5	4	13	6	1	4	13	6	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
połeczalne i śr. zawod.	144	17	30	21	20	20	36	89	8	19	8	14	14	26	14	7	7	26	14	7	7	7	7	7	7	7	14	7	3	3	3	3	3	3	3	3		
średnie ogólnokształc.	48	6	8	11	6	5	12	32	2	4	8	5	5	8	6	2	2	5	8	6	2	2	2	2	2	2	6	2	1	1	1	1	1	1	1	1		
zasad, zawod.	163	15	25	21	28	26	48	77	5	10	7	16	10	29	2	2	2	10	29	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
gimnazjalne i poniżej	141	10	22	21	19	27	42	77	4	12	8	12	13	28	1	1	1	13	28	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
do 1 roku	109	13	20	23	17	14	22	62	7	7	8	14	8	18	12	6	6	18	12	6	6	6	6	6	6	6	12	6	2	2	2	2	2	2	2	2		
1-5	110	13	24	14	12	22	25	58	6	13	7	6	12	14	3	3	3	14	12	3	3	3	3	3	3	3	12	6	2	2	2	2	2	2	2	2		
5-10	80	7	19	12	13	11	18	46	2	13	8	7	5	11	0	0	0	11	5	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
10-20	85	6	17	10	7	14	31	50	2	10	5	3	8	22	0	0	0	8	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
20-30	49	4	5	7	8	7	18	21	1	2	3	6	3	6	0	0	0	6	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
30 lat i więcej	33	1	7	10	6	3	6	10	0	1	2	5	0	2	0	0	0	5	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
bez stażu	98	9	13	12	18	17	29	61	4	9	6	9	11	22	0	0	0	11	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Ogółem	564	53	105	88	81	88	149	308	22	55	39	50	47	95	22	55	39	50	47	95	22	55	39	50	47	95	22	55	39	50	47	95	22	55	39	50	47	95

Źródło: PUP Tarnowskie Góry

Tabela 12 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy – ogółem

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy razem	z rubryki 1		długotwale bezrobotni	pow. 50 roku życia	korzystający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	niepełnosprawni
		do 30 roku życia	w tym do 25 roku życia					
do 1	35	26	21	4	9	1	2	3
1-3	69	41	29	9	18	3	9	3
3-6	69	33	17	24	26	3	9	4
6-12	68	30	18	25	21	0	9	4
12-24	86	22	11	85	24	0	14	6
pow. 24	147	18	5	144	60	0	20	12
18-24	101	-	101	28	-	1	16	3
25-34	106	69	-	61	-	2	28	3
35-44	82	-	-	74	-	2	16	7
45-54	77	-	-	54	50	0	3	6
55-59	82	-	-	54	82	1	0	7
60 lat i więcej	26	-	-	20	26	1	0	6
wyższe	55	27	8	24	7	0	7	6
politeczne i średnie zawodowe	121	57	37	65	33	4	14	5
Wykształcenie								
średnie ogólnokształcące	42	28	19	19	7	0	8	1
zasadnicze	141	26	16	98	68	1	15	13
gimnazjalne i poniżej	115	32	21	85	43	2	19	7
do 1 roku	96	55	34	59	12	1	14	8
1-5	91	50	24	49	13	0	17	6
5-10	55	7	1	36	18	1	8	4
10-20	63	0	-	51	34	4	8	6
20-30	45	-	-	31	38	0	0	4
30 lat i więcej	33	-	-	12	33	0	0	2
bez stażu	91	58	42	53	10	1	16	2

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy razem	z rubryki 1				z rubryki 1			niepełnosprawni
		do 30 roku życia	w tym do 25 roku życia	długotrwale bezrobotni	pow. 50 roku życia	korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	
do 30 roku życia	170	-	101	60	-	1	28	0	4
w tym do 25 roku życia	101	101	-	28	-	1	16	0	3
długotrwale bezrobotni	291	60	28	-	103	1	40	0	23
pow. 50 roku życia	158	-	-	103	-	2	0	0	17
korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	7	1	1	1	2	-	1	0	2
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	63	28	16	40	0	1	-	0	1
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	0	0	0	0	0	0	-	0
niepełnosprawni	32	4	3	23	17	2	1	0	-
Ogółem	474	170	101	291	158	7	63	0	32

Źródło: PUP Tanowskie Góry

Tabela 13 Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy – kobiety

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy razem	z rubryki 1						posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	
		do 30 roku życia	w tym do 25 roku życia	długotrwale bezrobotne	pow. 50 roku życia	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia			
Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	15	12	10	2	3	1	1	0	3
	1-3	34	19	14	6	8	3	7	0	3
	3-6	30	17	11	7	9	2	7	0	3
	6-12	42	18	11	15	14	0	8	0	4
	12-24	47	15	8	46	9	0	11	0	2
	pow. 24	93	14	5	92	31	0	19	0	6
	18-24	59	-	59	22	-	1	15	0	3
	25-34	59	36	-	33	-	2	24	0	1
	35-44	49	-	-	45	-	1	11	0	4
	45-54	45	-	-	34	25	0	3	0	5
	55-59	43	-	-	30	43	1	0	0	7
	60 lat i więcej	6	-	-	4	6	1	0	0	1
	Wyższe	28	14	5	10	1	0	5	0	3
Policealne i średnie zawodowe	71	29	18	45	18	3	10	0	4	
Wykształcenie	27	16	10	14	5	0	8	0	1	
ogólnokształcące zasadnicze	69	18	12	46	30	1	13	0	8	
zawodowe	66	18	14	53	20	2	17	0	5	
gimnazjalne i poniżej	57	30	18	37	7	1	10	0	8	
do 1 roku	48	29	16	27	3	0	15	0	2	
1-5	30	3	1	20	9	1	6	0	2	
5-10	41	0	-	33	22	3	6	0	2	
10-20	20	-	-	11	17	0	0	0	4	
20-30	10	-	-	2	10	0	0	0	2	
30 lat i więcej	55	33	24	38	6	1	16	0	1	
bez stażu	95	-	59	39	-	1	25	0	2	
Kategorie										4
do 30 roku życia										

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych kobiet będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy razem	z rubryki 1						posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	niepełnosprawne
		do 30 roku życia	w tym do 25 roku życia	długotrwale bezrobotne	pow. 50 roku życia	korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia		
bezzrobotnych kobiet	59	59	-	22	-	1	15	0	3
będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	168	39	22	-	50	1	35	0	13
w tym do 25 roku życia	74	-	-	50	-	2	0	0	11
korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	6	1	1	1	2	-	1	0	2
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	53	25	15	35	0	1	-	0	0
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	0	0	0	0	0	0	-	0
Ogółem	261	95	59	168	74	6	53	0	21

Źródło: PUP Tarnowskie Góry

2.1.1.4 Poziom edukacji

Działania oświatowe na terenie Radzionkowa świadczone są przez:

- Szkołę Podstawową nr 1 (ul. Ks. Knosały 16) – w podobszarze 2 „Były PGR”,
- Szkołę Podstawową nr 2 (ul. Szymały 36),
- Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych (ul. Sikorskiego 8) – w podobszarze rewitalizacji 1 „Rojca”,
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła zawodowa – ul. Sikorskiego 7a),
- Zespół Szkół Specjalnych (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła przysposabiająca do pracy – ul. Nałkowskiej 2),
- Niepubliczną Szkołę Podstawową „Zamkowa Szkoła” (Pl. J. Pawła II 8) – w podobszarze rewitalizacji „Były PGR”,
- Gimnazjum im. Ojca Ludwika Wrodarczyka (ul. Krzywa 18),
- Liceum Ogólnokształcące (Pl. J. Pawła II 8) – w podobszarze rewitalizacji „Były PGR”,
- Zespół Szkół Techniczno-Ekonomicznych (zasadnicza szkoła zawodowa i technikum - ul. Z. Nałkowskiej 2).

Na podstawie danych GUS można stwierdzić, że liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej nieznacznie wzrosła (w okresie od 2012 do 2014 r.), zmniejszyła się natomiast liczba uczniów szkół gimnazjalnych.

Tabela 14 Wybrane dane - edukacja

Edukacja	2012	2013	2014
Żłobki i kluby dziecięce	-	-	-
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych w ciągu roku	-	-	-
Placówki wychowania przedszkolnego	7	7	7
w tym przedszkola	6	7	7
Miejsca w przedszkolach	455	535	530
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	473	511	509
w tym przedszkolach	457	511	509
Szkoły podstawowe	6	6	6
Uczniowie szkół podstawowych	862	831	926
Szkoły gimnazjalne	4	4	4
Uczniowie szkół gimnazjalnych	552	529	481
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział			
w szkołach:			
podstawowych	20	18	19
gimnazjalnych	20	22	19

Źródło: dane GUS

Tabela 15 Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014 r.

Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku w 2014 r.	
0 - 2 lata	466
3 - 6 lat	690
7 - 12 lat	856
13 - 15 lat	493

Źródło: dane GUS

W kwestii poziomu jakości nauki szkoły w Radzionkowie nie wyróżniają się szczególnie na tle innych szkół powiatu i województwa, odnotowano nieznacznie lepsze wyniki z egzaminu kończącego szkołę podstawową z matematyki: średnia dla Radzionkowa to 60,90 przy średniej dla powiatu 57,30 i średniej dla województwa 58,85.

Z kolei wyniki egzaminów gimnazjalnych różnią się nieznacznie (o mniej niż punkt procentowy w odniesieniu do niektórych porównywanych wyników) od średnich dla powiatu i województwa.

Tabela 16 Wyniki uczniów z egzaminu kończącego szkołę podst. w wojew., powiecie i mieście Radzionków

Wyniki egzaminu uczniów klas 6. szkół podstawowych w 2015	Wynik ogólny	J. polski	Matematyka	J. angielski
Średnia dla gminy Radzionków	65,02	68,98	60,90	75,41
Średnia dla szkół w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców w woj. śląskim	65,10	71,68	58,17	-
Średnia w powiecie tarnogórskim	63,80	69,90	57,30	-
Średnia dla województwa śląskiego	65,81	72,42	58,85	-

Źródło: OKE w Jaworznie

Tabela 17 Wyniki uczniów z egzaminu gimnazjalnego w województwie, powiecie i mieście Radzionków

Wyniki gimnazjów – egzamin gimnazjalny 2015 – arkusze standardowe	J. polski	Historia i WOS	Matematyka	Przedm. przyrodnicze	J. angielski (poz. podst.)
Średnia dla gminy Radzionków	59,60	64,18	44,10	47,28	70,14
Średnia dla szkół w miastach poniżej 20 tys. mieszkańców w woj. śląskim	61,07	63,03	45,94	48,64	65,34
Średnia w powiecie tarnogórskim	60,20	63,53	47,65	50,05	71,31
Średnia dla województwa śląskiego	61,88	63,52	47,25	49,45	67,62

Źródło: OKE w Jaworznie

Zebrane wyniki obrazują średnią dla miasta, jednak przeprowadzone badanie jakościowe nie pozostawia wątpliwości – dzieci i młodzież zamieszkujące na podobszarze rewitalizacji „Rojca” mają zdecydowanie trudniejszy start życiowy, mają mniejsze szanse edukacyjne, wywodzą się ze środowisk o mniejszych kompetencjach społecznych i wychowawczych. Zlokalizowany na podobszarze „Rojca” Zespół Szkół jest dla wielu dzieci z Rojcy nie tylko placówką edukacyjną, ale także miejscem spędzania czasu wolnego w ciepłe, z możliwością odrobienia lekcji i zabawy w bezpiecznych warunkach, zapewniającym ciepły posiłek. Dla mieszkańców podobszaru „Rojca” Zespół Szkół stanowi obecny i potencjalny kluczowy zasób do realizacji działań kierowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i całych rodzin. Żaden inny obiekt nie ma takiego znaczenia funkcjonalnego dla mieszkańców, i żaden nie ma tak dużych możliwości do współpracy z rodzinami doświadczającymi trudności życiowych. Dostępna jest pomoc OPS, ale ona kojarzona jest ze świadczeniami, a nie środowiskową pracą socjalną, która mogłaby przełożyć się na zmianę zachowań i kondycji osób w trudnej sytuacji. Brakuje także aktywnych organizacji pozarządowych – podobnie jak w całym mieście jest ich mało, jednak to w

podobszarze „Rojca” brak – szczególnie organizacji działających w obszarze społecznym – jest szczególnie dotkliwy. Dlatego też tak ważne jest wykorzystanie i wzmocnienie zasobu i potencjału jakim jest Zespół Szkół przy ul. Sikorskiego.

2.1.1.5 Zdrowie

Infrastruktura dla zdrowia w Radzionkowie obejmuje 4 przychodnie lekarskie oraz placówkę pełniącą dyżur nocny i świąteczny, a także 5 aptek. Są to:

- Przychodnia Lekarska RAD-MED Sp. z o.o. przy ul. Gajdasa 4,
- Zespół Dziennych Ośrodków Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczych i Rehabilitacyjnych dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej przy Placu Jana Pawła II 4 – graniczy z podobszarem rewitalizacji „Były PGR”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medicus" przy ul. Kuźaja 57 – podobszar rewitalizacji „Rojca”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Prywatna Poradnia Wielospecjalistyczna "Medici" przy ul. Sienkiewicza 43.

Dyżur nocny i świąteczny dla mieszkańców Radzionkowa pełniony jest przez placówkę BI-MED w Tarnowskich Górach przy ul. Mickiewicza 8.

Kwestia ochrony zdrowia pojawia się w dokumentach strategicznych Miasta. Przyjęty dla Radzionkowa Program Ochrony Środowiska do 2015 wskazuje priorytety ekologiczne dla miasta, pierwszy z nich wskazuje znaczenie kondycji zdrowotnej (Środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego).

Także Lokalny Program Rewitalizacji wybranych obszarów miejskich Gminy Radzionków z 2004 r. wskazuje na zainteresowanie mieszkańców poprawą dostępności do usług zdrowotnych seniorów. Warto dodać – w kontekście kondycji osób z tej grupy – że potrzebę rozszerzenia oferty specjalistycznych usług dla seniorów zidentyfikowano już ponad dekadę temu (w czasie opracowywania dokumentu).

Narodowy Test Słuchu wskazuje na fakt, że najgorzej słyszą mieszkańcy województwa śląskiego, a kolejne analizy wskazują, że największa populacja dzieci z zaburzeniami słuchu pochodzi z Radzionkowa, Piekara Śląskich oraz Bytomia. Zaburzenia słuchu wpływają w znaczący sposób na możliwości poznawcze i edukacyjne.

Dostępne szczegółowe dane dotyczące zdrowia są zagregowane do poziomu całego miasta, można więc przypuszczać, że podobne problemy zdrowotne dotyczą mieszkańców całego miasta. Należy równocześnie przypuszczać, że koncentracja negatywnych zjawisk społecznych (w tym przypadku: osób z problemami zdrowotnymi) jest proporcjonalna do koncentracji ludności – tam, gdzie mieszkańców jest więcej, jest też więcej osób doświadczających problemów zdrowotnych. Obszary koncentracji ludności to dzielnica Rojca i śródmieście. Rojca jest podobszarem rewitalizacji, podobszar „Były PGR” ma zapewnić infrastrukturę aktywności społeczno-zawodowej dla mieszkańców centrum,

tak więc oba podobszary rewitalizacji powinny uwzględniać działania profilaktyki chorób występujących na obszarze miasta.

Dane statystyczne Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach pokazują także zmiany w kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa oraz Radzionkowa. Z zestawienia obejmującego liczbę hospitalizacji mieszkańców województwa śląskiego i gminy Radzionków według przyczyn zasadniczych wynika, że:

- generalnie rośnie liczba rozpoznań zasadniczych ogółem (110% w odniesieniu liczby z 2015 r. do liczby z 2012 r.),
- jedyne zmniejszenie liczby hospitalizacji w odniesieniu do województwa odnotowano w odniesieniu do ciąży, porodu i porodu oraz niektórych stanów okresu poporodowego (94% w analogicznym zestawieniu),
- w odniesieniu do gminy Radzionków zmniejszyła się liczba hospitalizacji przy rozpoznaniu (porównanie roku 2015 do roku 2012, im mniejszy odsetek tym większe zmniejszenie liczby rozpoznań):
  - chorób zakaźnych i pasożytniczych (77%),
  - ciąża, poród, połóg (78%),
  - choroby układu moczowo-płciowego (86%),
  - chorób krwi, narządów krwiotwórczych i z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych (88%),
  - zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany materii (98%),
  - choroby układu trawiennego (96%).

Należy także zauważyć, że o ile w odniesieniu do woj. śląskiego zmniejszyła się zarówno liczba ciąż, porodów, połogów oraz równocześnie niektórych stanów rozpoczynających się w okresie okołopłodowym, o tyle w gminie Radzionków zmniejszeniu uległa tylko liczba ciąż, porodów, połogów, natomiast liczba hospitalizacji z powodu niektórych stanów rozpoczynających się w okresie okołopłodowym nieznacznie, ale systematycznie wzrasta (107%).

Generalnie widoczny jest wzrost liczby hospitalizacji: w woj. śląskim w przypadku 12 rodzajów rozpoznań na 20 to wzrost o więcej niż 110% (w porównaniu 2015 r. do 2012). Liczba hospitalizacji z powodu sześciu kolejnych rodzajów rozpoznań wzrosła nieznacznie (między 101 a 109%). W przypadku gminy Radzionków liczba hospitalizacji wyraźnie wzrosła w odniesieniu do dziewięciu rodzajów rozpoznań, w odniesieniu do trzech – nieznacznie. Poniższa tabela przedstawia zestawienie rozpoznań, które zdiagnozowano przy wyraźnie rosnącej liczbie hospitalizacji.

Tabela 18 Porównanie odsetka hospitalizacji ogółem według rozpoznania za lata 2015/2012

Lp.	Rozpoznanie zasadnicze	gmina Radzionków	woj. śląskie
		różnica w liczbie hospitalizacji: 2015 / 2012 r.	
1	Choroby ucha i wyrostka sutkowatego (H60-H95)	267%	162%
2	Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych (S00-T98)	177%	126%
3	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania (F00-F99)	150%	113%
4	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe (Q00-Q99)	139%	113%

Lp.	Rozpoznanie zasadnicze	gmina	woj.
		Radzionków	śląskie
		różnica w liczbie hospitalizacji: 2015 / 2012 r.	
5	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane (R00-R99)	121%	130%
6	Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej (M00-M99)	121%	108%
7	Choroby oka i przydatków oka (H00-H59)	120%	133%
8	Nowotwory (C00-D48)	115%	120%
9	Choroby układu krążenia (I00-I99)	112%	104%
10	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych (D50-D89)	88%	129%
11	Choroby układu oddechowego (J00-J99)	102%	112%
12	Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze (A00-B99)	77%	112%
13	Choroby układu trawiennego (K00-K93)	96%	111%
14	Czynniki wpływające na stan zdrowia i kontakt za służba zdrowia (Z00-Z99)	77%	111%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach

W powyższej tabeli widać, że nie wszystkie rodzaje chorób i rozpoznań występowały z takim samym natężeniem w województwie i w Radzionkowie. Rozpoznania w pozycjach do nr 9 notowały największy wzrost w Radzionkowie, rozpoznania nr 10-14 wysoki wzrost w województwie, przy czym w odniesieniu do niektórych rozpoznań odnotowano w analogicznym czasie spadek dla Radzionkowa (kolor czerwony w tabeli). Kolorem żółtym zaznaczono niewielki wzrost notowanych rozpoznań (101-109% w porównaniu 2015 do 2012 r.). W zestawieniu wyróżnia się szczególnie duży wzrost w zakresie chorób ucha i wyrostka sutkowatego, który wyróżnia się nie tylko w hospitalizacjach ogółem, ale także w Radzionkowie w porównaniu do województwa. Analizując dane należy jednocześnie pamiętać, że nominalne liczby hospitalizacji w odniesieniu do poszczególnych rodzajów rozpoznań mieszczą się w przedziale 6 osób (zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania) – 435 osób (choroby układu krążenia) w odniesieniu do danych za 2015 rok dla Radzionkowa.

Dostępne zestawienie źródłowe zawiera także dane z uwzględnieniem osób do 18 roku życia. Dla tej grupy wiekowej porównano wzrost liczby rozpoznań w hospitalizacjach, zestawienie zawarte jest w poniższej tabeli.

Tabela 19 Porównanie odsetka hospitalizacji według rozpoznania za lata 2015/2012 osób w wieku do 18 r.ż. w stosunku do hospitalizacji ogółem

Lp.	Rozpoznanie zasadnicze	2012 rok	2015 rok	różnica (w pkt %)
		23%	28%	5
1	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania (F00-F99)	75%	100%	25
2	Choroby ucha i wyrostka sutkowatego (H60-H95)	44%	85%	41
3	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe (Q00-Q99)	89%	85%	-5
4	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane (R00-R99)	52%	64%	12
5	Choroby układu oddechowego (J00-J99)	68%	60%	-8
6	Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych (S00-T98)	28%	52%	24

Lp	Rozpoznanie zasadnicze	2012 rok	2015 rok	różnica (w pkt %)
		23%	28%	5
7	Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze (A00-B99)	63%	50%	-13
8	Choroby skóry i tkanki podskórnej (L00-L99)	19%	48%	29
9	Choroby układu nerwowego (G00-G99)	15%	27%	13
10	Choroby oka i przydatków oka (H00-H59)	11%	27%	16
11	Czynniki wpływające na stan zdrowia i kontakt za służba zdrowia (Z00-Z99)	26%	24%	-3
12	Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej (E00-E90)	17%	23%	6
13	Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej (M00-M99)	15%	20%	5
14	Choroby układu trawiennego (K00-K93)	13%	17%	4
15	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych (D50-D89)	24%	13%	-10
16	Choroby układu moczowo-płciowego (N00-N99)	11%	12%	1
17	Nowotwory (C00-D48)	3%	9%	6
18	Ciąża, poród i połóg (O00-O99)	3%	4%	1
19	Choroby układu krążenia (I00-I99)	2%	2%	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Urząd Wojewódzki w Katowicach

Porównanie pierwszych miejsc wśród danych z obu tabel pokazuje, że – wyłączając urazy i zatrucia, najczęściej notowane rozpoznania wśród osób do 18 r.ż. są proporcjonalne do najczęściej notowanych rozpoznań ogółem. W tabeli dotyczącej osób do 18 r.ż. zwraca uwagę także dynamika wzrostu w odniesieniu do niektórych schorzeń: w tym przede wszystkim chorób ucha (wzrost o 41 punktów procentowych w ciągu 3 lat), choroby skóry (+ 29 pkt. %), zaburzenia psychiczne (+25 pkt. %, przy czym należy pamiętać, że nominalnie jest to wzrost z czterech osób w 2012 r. do 6 w 2015), urazy i zatrucia (+24 pkt. %). Wzrost hospitalizacji dla danych rozpoznań większy niż 10 punktów procentowych w latach 2012-2015 zaznaczono w tabeli kolorem niebieskim.

Ponadto, przeprowadzone wywiady i badania ankietowe potwierdzają z jednej strony potrzebę prowadzenia badań profilaktycznych (szczególnie w odniesieniu do dzieci i wskazanych problemów zdrowotnych jak np. stomatologiczne, słuchowe, związane z postawą), a także zapewnienie mieszkańcom Rojcy możliwości ich leczenia i rehabilitacji. Badanie jakościowe wskazuje także na szczególnie trudną sytuację zdrowotną mieszkańców podobszaru (dzielnicy) „Rojca”. Problemy zdrowotne mają zarówno osoby nieletnie jak i dorośli, co wynika zapewne z występujących częściej niż w pozostałych obszarach miasta niezaradności życiowej i deficytów kompetencji wychowawczych u osób doświadczających trudności życiowych. W opinii osób reprezentujących środowiska interesariuszy rewitalizacji w Radzionkowie w Rojcy występują częściej niż na innych obszarach miasta problemy zdrowotne u mieszkańców, a u dzieci szczególnie problemy postawy i słuchu.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Tabela 20 Przyczyny hospitalizacji mieszkańców woj. śląskiego i Radzionkowa wg przyczyn w 2015 r

HOSPITALIZACJE MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I GMINY RADZIONKÓW WEDŁUG PRZYCZYŃ ZASADNICZYCH z PODZIAŁEM na WIEK w 2015 ROKU	2012										2013										2014										2015									
	OGÓŁEM		wiek pacjenta		odsetek osób do 18 r.ż.	OGÓŁEM	wiek pacjenta		OGÓŁEM		wiek pacjenta		OGÓŁEM	wiek pacjenta		OGÓŁEM		wiek pacjenta		OGÓŁEM	wiek pacjenta		OGÓŁEM		wiek pacjenta		OGÓŁEM	wiek pacjenta		odsetek osób do 18 r.ż.	iloczyn liczby ogółem 2015 / 2012									
	do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.	do 18 lat*			powyżej 18 lat	brak daty ur.	do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.	do 18 lat*		powyżej 18 lat	brak daty ur.	do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.	do 18 lat*		powyżej 18 lat	brak daty ur.	do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.	do 18 lat*		powyżej 18 lat	brak daty ur.			do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.						
	województwo śląskie																																							
Rozpoznanie zasadnicze	879 279	150 091	729 169	19	17%	919 522	163 645	755 877	931 959	166 013	765 937	969 589	173 985	795 580	24	110%																								
i Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze (A00-B99)	17 344	7 958	9 386	0	46%	17 657	8 214	9 443	18 258	8 638	9 620	19 398	9 464	9 934	0	112%																								
II Nowotwory (C00-D48)	74 679	2 276	72 400	3	3%	84 365	2 613	81 752	84 757	2 863	81 893	89 354	3 057	86 294	3	120%																								
III Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby zapobiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych (D50-D89)	8 143	1 732	6 411	0	21%	9 614	1 904	7 710	9 879	1 669	8 210	10 470	1 605	8 865	0	129%																								
IV Zaburzenia wydzielenia wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej (E00-E90)	23 403	4 242	19 161	0	18%	23 862	3 994	19 868	23 933	4 256	19 676	24 994	4 610	20 384	0	107%																								
V Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania (F00-F99)	1 102	779	323	0	71%	1 274	951	323	1 286	990	296	1 244	924	320	0	113%																								
VI Choroby układu nerwowego (G00-G99)	37 171	4 315	32 855	1	12%	37 087	4 518	32 569	35 385	4 522	30 863	37 761	4 663	33 096	2	102%																								
VII Choroby oka i przydatków oka (H00-H59)	34 175	2 262	31 912	1	7%	38 564	2 676	35 888	42 610	2 839	39 770	45 416	2 980	42 429	7	133%																								
VIII Choroby ucha i wyrostka sutkowatego (H60-H95)	4 877	2 137	2 740	0	44%	6 383	3 450	2 933	6 925	4 069	2 856	7 880	4 859	3 021	0	162%																								
IX Choroby układu krążenia (I00-I99)	148 777	1 835	146 940	2	1%	154 008	1 841	152 167	152 572	1 861	150 711	154 022	1 859	152 159	4	104%																								
X Choroby układu oddechowego (J00-J99)	58 364	23 983	34 380	1	41%	63 840	26 908	36 932	62 073	26 317	35 756	65 657	27 299	38 357	1	112%																								
XI Choroby układu trawiennego (K00-K93)	71 897	8 844	63 053	0	12%	74 473	9 681	64 792	76 687	9 889	66 798	79 638	10 512	69 126	0	111%																								

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

HOSPITALIZACJE MIESZKANCÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I GMINY RADZIONKÓW WEDŁUG PRZYCZYŃ ZASADNICZYCH z PODZIAŁEM na WIEK w 2015 ROKU														
	OGÓŁEM	wiek pacjenta			odsetek osób do 18 r.ż.	OGÓŁEM	wiek pacjenta			OGÓŁEM	wiek pacjenta			iloczyn liczby ogółem 2015 / 2012
		do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.			do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.		do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.	
XII Choroby skóry i łanki podskórnym (L00-L99)	13 536	3 067	10 468	1	23%	14 586	3 398	11 188	0	14 763	3 466	11 307	0	104%
XIII Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i łanki łącznej (M00-M99)	49 483	7 402	42 091	0	15%	48 563	6 604	41 959	1	51 186	6 218	44 967	2	108%
XIV Choroby układu moczowopłciowego (N00-N99)	73 023	6 075	66 946	2	8%	73 905	6 996	66 909	2	74 282	7 120	67 160	2	103%
XV Ciąża, porod i połóg (O00-O99)	68 218	2 016	66 199	3	3%	65 773	1 943	63 830	0	64 698	1 693	63 005	0	94%
XVI Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym (P00-P96)	19 066	19 066	0	0	100%	19 019	19 019	0	0	19 344	19 344	0	0	98%
XVII Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe (Q00-Q99)	6 563	5 229	1 334	0	80%	6 999	5 582	1 417	3	6 745	5 360	1 392	0	113%
XVIII Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane (R00-R99)	23 354	6 386	16 968	0	27%	25 907	8 361	17 546	0	26 788	9 165	17 623	0	130%
XIX Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych (S00-T98)	55 447	13 999	41 447	1	25%	61 951	20 119	41 832	0	63 200	21 596	41 604	0	126%
XXI Czynniki wpływające na stan zdrowia i kontakt ze służbą zdrowia (Z00-Z99)	90 647	26 488	64 155	4	29%	91 692	24 873	66 819	0	96 588	24 158	72 430	0	111%
Radzionków														
Rozpoznanie zasadnicze i niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze (A00-B99)	3 290	759	2 531	-	23%	3 025	801	2 224	-	3 286	873	2 413	-	102%
II Nowotwory (C00-D48)	104	65	39	-	63%	81	45	36	-	95	54	41	-	77%
	232	6	226	-	3%	273	14	259	-	273	18	255	-	115%

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

HOSPITALIZACJE MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I GMINY RADZIONKÓW WEDŁUG PRZYCZYŃ ZASADNICZYCH z PODZIAŁEM na WIEK w 2015 ROKU														
	OGÓŁEM	wiek pacjenta			odsetek osób do 18 r.ż.	OGÓŁEM	wiek pacjenta			OGÓŁEM	wiek pacjenta			iloczyn liczby ogółem 2015 / 2012
		do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.			do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.		do 18 lat*	powyżej 18 lat	brak daty ur.	
III Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych (D50-D89)	51	12	39	-	24%	40	7	33	-	55	10	45	-	88%
IV Zaburzenia wydzielenia wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej (E00-E90)	99	17	82	-	17%	94	20	74	-	80	22	58	-	98%
V Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania (F00-F99)	4	3	1	-	75%	4	2	2	-	3	3	0	-	150%
VI Choroby układu nerwowego (G00-G99)	115	17	98	-	15%	102	12	90	-	111	23	88	-	98%
VII Choroby oka i przydatków oka (H00-H59)	119	13	106	-	11%	112	18	94	-	148	25	123	-	120%
VIII Choroby ucha i wyrostka sutkowatego (H60-H95)	18	8	10	-	44%	27	13	14	-	24	16	8	-	267%
IX Choroby układu krążenia (I00-I99)	405	9	396	-	2%	417	7	410	-	445	9	436	-	112%
X Choroby układu oddechowego (J00-J99)	272	184	88	-	68%	248	156	92	-	270	168	102	-	102%
XI Choroby układu trawiennego (K00-K93)	267	34	233	-	13%	213	28	185	-	267	47	220	-	96%
XII Choroby skóry i tkanki podskórnej (L00-L99)	47	9	38	-	19%	43	11	32	-	60	22	38	-	106%
XIII Choroby układu kostno-siawowego, mięśniowego i tkanki łącznej (M00-M99)	134	20	114	-	15%	178	71	107	-	148	38	110	-	121%
XIV Choroby układu moczowo-płciowego (N00-N99)	307	34	273	-	11%	241	27	214	-	256	32	224	-	86%
XV Ciąża, poród i połóg (O00-O99)	267	8	259	-	3%	204	3	201	-	216	3	213	-	78%

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

HOSPITALIZACJE MIESZKAŃCÓW WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I GMINY RADZIONKÓW WEDŁUG PRZYCZYŃ ZASADNICZYCH z PODZIAŁEM na WIEK w 2015 ROKU														
	OGÓŁEM	wiek pacjenta			odsetek osób do 18 r.z.	OGÓŁEM	wiek pacjenta			OGÓŁEM	wiek pacjenta			liczby ogółem 2015 / 2012
		do 18 lat**	powyżej 18 lat	brak daty ur.			do 18 lat**	powyżej 18 lat	brak daty ur.		do 18 lat**	powyżej 18 lat	brak daty ur.	
XVI Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym (P00-P96)	67	67	0	-	100%	45	45	0	0	63	63	0	0	107%
XVII Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe (Q00-Q99)	28	25	3	-	89%	36	30	6	2	26	28	2	6	139%
XVIII Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane (R00-R99)	103	54	49	-	52%	84	51	33	53	57	110	53	45	121%
XIX Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych (S00-T98)	149	41	108	-	28%	238	124	114	108	119	227	108	127	177%
XXI Czynniki wpływające na stan zdrowia i kontakt za służbą zdrowia (Z00-Z99)	502	133	369	-	26%	345	117	228	289	118	407	289	296	77%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Urząd Wojewódzki w Katowicach (materiały źródłowe: komputerowy system "Karta Statystyczna" Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach/Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej - Oddział Analiz i Statystyki Medycznej/Zespół ds. chorobowości hospitalizowanej)

Tabela 21 Dane o stanie zdrowia osób do 18 r.ż. w woj. śląskim i Radzionkowie, porównanie lat 2012-2015

DANE o STANIE ZDROWIA DZIECI I MŁODZIEŻY w WIEKU 0 - 18 LAT BĘDĄCYCH pod OPIEKĄ LEKARZA PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ (RODZINNEGO) w WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM i w GMINIE RADZIONKÓW WSPÓŁCZYNNIKI na 10 000 LUDNOŚCI	Śląskie					Radzionków					Radzionków				
	osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)					Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)					Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym				
	2012	2013	2014	2015	2015	2012	2013	2014	2015	2015	2012	2013	2014	2015	
Ogółem	1754,7	1690,0	1559,4	1560,3	2976,0	2778,8	550,6	1928,6	131,7	153,2	24,6	211,2			
Nowotwory C00-C97, D00-D48	7,5	8,2	8,0	10,1	15,0	12,3	3,1	6,2	6,0	0,0	0,0	0,0			
Niedokrwistość D50-D59	84,2	76,5	68,7	74,6	128,7	131,7	61,5	105,6	29,9	6,1	0,0	24,8			
Choroby tarczycy E00-E07	38,3	38,3	37,8	42,2	41,9	49,0	9,2	34,2	9,0	9,2	3,1	12,4			
Cukrzyca E10-E14	16,7	16,8	16,5	18,0	50,9	58,2	9,2	15,5	9,0	9,2	0,0	3,1			
Niedożywienie E40-E46	31,5	29,6	29,3	27,4	176,6	168,5	9,2	130,4	3,0	6,1	3,1	15,5			
Otyłość E65-E68	149,9	149,3	138,1	137,4	248,5	254,3	40,0	214,3	3,0	15,3	6,2	18,6			
Zaburzenia odżywiania F50	2,0	1,9	2,0	1,8	3,0	3,1	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0			
Upośledzenie umysłowe F70-F79	31,6	30,5	28,8	28,3	26,9	24,5	6,2	24,8	3,0	3,1	3,1	6,2			
Padaczka G40	36,8	35,2	33,1	32,6	41,9	39,8	12,3	34,2	6,0	6,1	3,1	9,3			
Dziecięce porażenie mózgowie G80	16,5	16,2	15,0	14,2	32,9	33,7	15,4	18,6	0,0	6,1	0,0	3,1			
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka H52	344,0	330,3	294,2	303,4	371,3	352,3	30,8	208,1	12,0	6,1	6,2	12,4			
Choroba nadsięsieniowa I10-I15	24,2	21,9	21,3	22,5	62,9	67,4	15,4	43,5	6,0	18,4	3,1	6,2			
Dychawica oskrzelowa J45	272,1	257,8	253,2	255,7	473,1	456,5	33,8	307,5	12,0	12,3	3,1	34,2			
Pokarmowe K52.2	110,9	103,4	100,6	100,4	149,7	223,7	61,5	90,1	6,0	18,4	6,2	24,8			
Skórne L27.2	118,4	113,0	112,0	107,9	197,6	174,6	76,9	99,4	3,0	15,3	3,1	9,3			
Zniekształcenia kręgosłupa M40-M41	472,4	456,0	399,3	384,6	509,0	505,5	153,8	428,6	12,0	15,3	12,3	6,2			
Choroby układu moczowego N00-N23	61,8	56,6	52,1	52,5	104,8	85,8	30,8	74,5	6,0	9,2	3,1	15,5			
Wady rozwojowe	14,2	14,3	12,5	13,2	38,9	33,7	18,5	12,4	0,0	3,1	3,1	0,0			
układu krążenia Q20-Q28	41,3	37,4	35,5	36,1	59,9	42,9	12,3	18,6	6,0	3,1	3,1	6,2			

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

DANE o STANIE ZDROWIA DZIECI i MŁODZIEŻY w WIEKU 0 - 18 LAT BĘDĄCYCH pod OPIEKĄ LEKARZA PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ (RODZINNEGO) w WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM i w GMINIE RADZIONKÓW WSPÓŁCZYNNIKI na 10 000 LUDNOŚCI													
Rozpoznanie (kod wg ICD 10) schorzenia wymagające opieki czynnej	Śląskie						Radzionków						
	osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)						Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)						
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	
narządów płciowych Q50-Q56	10,2	9,2	7,6	8,3	29,9	21,4	12,3	9,3	0,0	0,0	0,0	3,1	
aberracje chromosom. Q90-Q99	9,6	8,8	7,7	7,3	12,0	9,2	0,0	3,1	3,0	0,0	0,0	3,1	
inne	12,9	14,7	11,8	12,0	21,0	21,4	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	
Zaburzenia rozwoju R62	90,8	87,5	81,2	78,8	125,7	119,5	73,8	99,4	3,0	9,2	3,1	6,2	
w tym	52,0	50,6	47,3	39,9	86,8	73,5	61,5	74,5	0,0	3,1	3,1	3,1	
psychomotorycznego R62.0	27,1	26,1	23,8	25,1	21,0	18,4	12,3	18,6	3,0	0,0	0,0	0,0	
Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	15,5	12,5	11,8	11,0	12,0	9,2	9,2	6,2	3,0	3,1	3,1	0,0	
Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	172,7	149,0	121,4	120,6	218,6	208,3	61,5	43,5	3,0	6,1	6,2	0,0	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach (materiały źródłowe: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i zatrudnieniu w podstawowej opiece zdrowotnej. Dane opracowane według lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych).

Tabela 22 Dane o stanie zdrowia osób dorosłych w woj. śląskim i Radzionkowie, porównanie lat 2012-2015

Rozpoznanie - schorzenia wymagające opieki czynnej (kod wg ICD 10)	Śląskie						Radzionków					
	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)			Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)			Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym			Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym		
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
Ogółem	2635,9	2633,8	2533,9	2504,6	1914,9	1768,6	764,3	1613,0	151,4	95,9	69,6	322,2
Gruźlica A15-A19, B90	4,6	4,4	3,5	3,1	0,7	0,7	0,0	0,7	0,7	0,0	0,0	0,7
Nowotwory C00-C97, D00-D48	93,3	96,6	91,5	105,9	86,4	83,9	21,5	76,9	8,7	8,0	1,4	39,9
Choroby tarczycy E00-E07	146,9	147,2	141,7	155,5	125,7	125,5	36,5	127,0	7,2	3,6	1,4	31,2
Cukrzyca E10-E14	400,5	388,2	370,6	373,2	313,5	307,0	120,2	329,4	49,3	29,8	28,3	64,6
w tym: leczeni insuliną	117,7	108,4	115,9	94,6	110,0	111,9	10,7	55,9	10,1	1,5	0,0	18,1
Niedokrwistość D50-D64	75,7	73,0	68,5	70,6	62,1	63,8	11,5	47,2	8,7	2,2	0,0	20,3
Choroby obwodowego układu nerwowego G50-G59	267,8	252,8	221,8	233,1	130,0	129,1	21,5	120,4	16,7	5,1	0,0	64,6
Choroby układu krążenia 100-199	1534,5	1525,3	1467,9	1453,2	547,1	553,0	196,1	570,3	50,0	40,7	33,3	74,7
przewlekła choroba reumatyczna I05-I09	21,6	19,9	17,0	14,1	11,4	10,8	1,4	1,5	0,7	1,5	0,0	0,0
choroba nadościennowa I10-I15	1038,4	1041,5	1031,6	1051,1	335,0	317,7	60,8	334,5	29,7	30,5	31,9	68,2
choroby naczyń mózgowych I60-169	74,1	71,7	66,1	68,3	42,1	38,7	27,9	34,8	0,7	0,7	0,0	5,8
niedokrwienność choroby serca 120-125	339,4	331,6	296,8	284,3	115,7	107,6	18,6	177,8	13,8	4,4	1,4	38,5
Przebieły zawał serca I25,2	46,4	43,3	39,2	36,9	13,6	12,9	9,3	11,6	2,9	1,5	1,4	2,2
Przewlekły niezbyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa J40-J47	193,2	185,8	168,5	167,3	135,7	132,7	58,0	132,8	3,6	2,2	0,7	19,6
Przewlekłe choroby układu trawiennego K25-K93	325,8	305,7	280,4	287,5	587,1	566,6	289,1	429,5	8,7	5,8	0,0	65,3
Choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej M00-M99	483,6	472,2	449,5	469,8	127,1	109,0	49,4	135,7	3,6	2,2	0,0	16,0
Pacjenci z innymi schorzeniami	96,3	79,5	63,1	56,6	65,7	54,5	22,2	23,2	8,7	10,2	4,3	2,9

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

DANE o STANIE ZDROWIA OSÓB w WIEKU 19 LAT I WIĘCEJ BĘDĄCYCH pod OPIEKĄ LEKARZA PODSTAWOWEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ (RODZINNEGO) W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM I w GMINIE RADZIONKÓW - WSPÓŁCZYNNIKI na 10 000 LUDNOŚCI										
Rozpoznanie - schorzenia wymagające opieki czynnej (kod wg ICD 10)	Śląskie			Radzionków			Radzionków			
	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)			Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31.XII)			Osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym			
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2015
wymagający opieki czynnej										

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach (materiały źródłowe: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i zatrudnieniu w podstawowej opiece zdrowotnej, Dane opracowane według lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych).

2.1.1.6 Bezpieczeństwo i przestępczość

Na terenie miasta Radzionków usytuowany jest Posterunek Policji (ul. Męczenników Oświęcimia 43), który zapewnia ochronę obszaru gminy, oraz Straż Miejska (także ul. Męczenników Oświęcimia 43).

Zgodnie z danymi uzyskanymi od Komendanta Straży Miejskiej za 2015 rok nominalnie liczba odnotowanych wykroczeń nie jest duża. Najwięcej wykroczeń odnotowano:

- przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji: 85 ujawnionych wykroczeń, w tym 38 mandatów,
- przeciwko urządzeniom użytku publicznego: 36 wykroczeń / 24 mandaty,
- w związku z naruszeniem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi: 36 wykroczeń / 25 mandatów,
- w związku z naruszeniem ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach: 16 wykroczeń / 5 mandatów.

Obszary (dostępne dane obejmują wykaz wg ulic), w których notowano więcej niż 3 zgłoszenia (w tabeli wskazano odnotowane pouczenia, nie wskazywano liczby mandatów i wniosków skierowanych do sądu). Jak wynika z poniższego zestawienia – podobszar rewitalizacji „Były PGR” jest miejscem mało bezpiecznym dla mieszkańców. Na ogółem odnotowane 54 wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji, ponad 1/3 została odnotowana w podobszarze „Były PRG” (20 zgłoszeń). W pozostałych monitorowanych kategoriach podobszar „Były PGR” to miejsce dominujące: tu odnotowano ponad połowę wykroczeń przeciwko urządzeniom użytku publicznego i niemal ¾ zgłoszeń wynikających z nadużycia alkoholu.

Tabela 23 Obszary (ulice), w których odnotowano więcej niż 3 wykroczenia – dane Straży Miejskiej

Przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	Przeciwko urządzeniom użytku publicznego	Znaruszeń ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	Podobszar rewitalizacji
Męczenników Oświęcimia (7)	---	---	---
Nałkowskiej (4)	---	---	podobszar „Rojca”
Ogiermana (4)	---	---	---
Słowackiego (6)	---	---	podobszar „Były PGR”
Szymały (9)	---	---	---
Św. Wojciecha (14)	---	---	podobszar „Były PGR”
Unii Europejskiej (5)	---	---	---
Zejera (5)	---	---	---
---	---	Sadowa (4)	---
---	Studzienne (9)	Studzienne (5)	---
---	Plac Jana Pawła II (13 mandatów)	Plac Jana Pawła II (6 pouczeń, 19 mandatów)	podobszar „Były PGR”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej w Radzionkowie

Z kolei z danych Policji wynika, że najbardziej niebezpiecznym regionem jest ul. Św. Wojciecha – ogółem odnotowano 28 (czyli niemal 1/5) wszystkich zgłoszonych przestępstw i wykroczeń (162), z czego zdecydowana większość (24) to kradzieże o wartości nie przekraczającej 250 zł. W kategorii liczby zgłoszonych przestępstw / wykroczeń wyróżniają się także ulice Unii Europejskiej, Artura

i Orzechowska. Ogółem w często pojawiających się lokalizacjach wystąpiły 102 zgłoszone zdarzenia – czyli niemal 2/3 ogółu. Pozostałe 50 interwencji odnotowano pod różnymi adresami, 13 ulic nie powtórzyło się, do 11 nie ma dokładnego adresu, pod ośmioma adresami (nazwami ulic) odnotowano po dwa zgłoszenia i przy czterech ulicach – po trzy. Poniższa tabela zawiera ulice, do których przypisanych jest najwięcej zgłoszonych naruszeń prawa.

Z ogółem odnotowanych 94. wykroczeń odnotowanych przez Policję, ponad 1/3 została popełniona na podobszarze rewitalizacji „Były PGR” (36 zgłoszeń), i niemal 1/3 na podobszarze „Rojca” (29 zgłoszeń). Przyjmując zgłaszane wykroczenia jako wskaźnik bezpieczeństwa publicznego należy stwierdzić, że oba podobszary rewitalizacji nie są bezpiecznym miejscem zamieszkania.

Tabela 24 Obszary (ulice), w których odnotowano więcej niż 3 wykroczenia – dane Policji

Liczba zgłoszeń	Adres – ulica /teren	Podobszar rewitalizacji
28	Św. Wojciecha	podobszar „Były PGR”
19	Unii Europejskiej	---
11	Artura	podobszar „Rojca”
11	Orzechowska	---
10	Kużaja	podobszar „Rojca”
8	Knośały / teren wokół byłego PGR	podobszar „Były PGR”
8	Nalkowskiej	podobszar „Rojca”
7	Męczenników Oświęcimia	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Policji w Radzionkowie

Najczęściej zgłaszanym przestępstwem są kradzieże o wartości nie przekraczającej 250 zł – w 2015 r. odnotowano ogółem 106 tego typu zgłoszeń na 162 odnotowanych interwencji Policji. Ponadto odnotowano:

- 9 zgłoszeń z art. 51 k.w. (zakłócanie spokoju),
- 7 zgłoszeń z art. 124 k.w. (niszczenie cudzego mienia),
- 6 zgłoszeń z art. 141 k.w. (publiczne używanie wulgaryzmów).

Pozostałe odnotowane rodzaje wykroczeń / przestępstw nie powtarzały się częściej niż 4 razy.

Zarówno Policja jak i Straż Miejska rekomendują obszar wokół byłego PGR (Obszar zdegradowany nr 2) jako najbardziej niebezpieczny w Radzionkowie, a następny w kolejności jest teren wskazany w niniejszym opracowaniu jako Obszar zdegradowany nr 1.

2.1.1.7 Życie publiczne i kulturalne

Działania w obszarze życia kulturalnego Radzionkowa realizowane są przez instytucje i organizacje działające na terenie miasta. Są to:

- Zespół Pieśni i Tańca „Mały Śląsk” - założony w 1973 roku przez Edwarda Sosnę, początkowo zespół działał jako Młodzieżowy Zespół Tańca Ludowego "Radzionkowanie" przy Domu Kultury w Radzionkowie. Działający od ponad 40 lat zespół koncertuje w kraju i za granicą, a także zdobywał nagrody w regionalnych, krajowych i międzynarodowych konkursach.
- Centrum Kultury „Karolinka” – działające od 1966 r., początkowo jako Miejski Dom Kultury w Radzionkowie. Realizowane obecnie projekty to „Wiosna teatralna”, Street Art Festival, Festiwal Fyrtek, Festiwal Arabeska, Konkurs Talentiada, Cidrowska Jesień, M3 – festiwal monodramów. CK „Karolinka” realizuje i wspiera także przedsięwzięcia stałe: wspomniany wyżej ZPiT „Mały Śląsk”, SixLimbsGroup, Formacja „Bez nazwy”, Formacja „Pasja” / „Mała Pasja”, Taniec Towarzyski, Rytmika / Mała Rytmika, Balet, Plastyka, Nauka gry, Kółko gier planszowych i inne.
- Miejska Biblioteka Publiczna – z siedzibą główną przy ul. Knosały i filią przy ul. Kużaja dostępna jest dla radzionkowiec codziennie. Oprócz możliwości wypożyczenia książek organizuje wydarzenia kulturalne jak np. wystawy plastyczne, spotkania i wieczory autorskie, warsztaty quillingu (papieroplastyki), różne spotkania dla wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie.
- Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoszlązaków do ZSRR w 1945 roku – powstało na mocy porozumienia z katowickim oddziałem IPN w Radzionkowie i podejmuje działania w obszarze edukacji i kultury. Podstawową jest działalność ekspozycyjna oraz związana z pozyskiwaniem, gromadzeniem i przechowywaniem materiałów związanych z deportacją Górnoszlązaków do Związku Radzieckiego w 1945 roku.
- Muzeum Chleba Szkoły i Ciekawostek – działa od 2000 roku. Założeniem twórcy Muzeum, Piotra Mankiewicza, było udostępnienie piekarzom i cukiernikom miejsca na gromadzenie starych, zabytkowych narzędzi pracy. Obecnie Muzeum gromadzi kolekcjonerskie zbiory założyciela, ale także stało się placówką oświatową ogólnie dostępną, a przede wszystkim dla dzieci i młodzieży, gdzie można zapoznać się z historią chleba oraz poznać sposoby jego produkcji.

Aktywność społeczna ludności jest przedsięwzięciem stosunkowo słabo monitorowanym, i jest to cecha charakterystyczna dla tej sfery w całym kraju. Wyjątek stanowią działania monitorowane na potrzeby rozliczenia zagranicznych środków finansowych (dofinansowane z UE) lub monitorowane w ramach opracowywania strategii lub polityk miejskich w aglomeracjach. W Radzionkowie nie są dostępne szczegółowe dane obrazujące statystycznie i /lub przestrzennie zaangażowanie mieszkańców w działania społeczne i ich aktywność kulturalną. Dostępne są dane z bibliotek, jednakże wskaźnik ten bywa kwestionowany jako niewiarygodny w kontekście a) specyficznej grupy docelowej użytkowników, którą w dużej mierze mogą stanowić uczniowie wypożyczający, b) dostępność bezpłatnych publikacji czytelnicy w Internecie sprawia, że dorosłe osoby korzystają z zasobów czytelnicy dostępnych on-line.

Dlatego też oceniając życie kulturalne w Radzionkowie należy wziąć pod uwagę dostępność i zakres oferty kulturalnej – która w zakresie instytucjonalnym jest oparta o publiczne instytucje kultury, a jeśli chodzi o możliwość aktywnego uczestnictwa – to sprowadzają się w zasadzie do jednego ośrodka, jakim jest Centrum Kultury Karolinka. Dla 14-tysięcznego miasta to zdecydowanie za mało. Doświadczenia innych miast pokazują, że taka oferta jest niewystarczająca. Brakuje przede wszystkim organizacji pozarządowych działających w sferze kultury i w lokalnym wymiarze, organizujących np.

kluby osiedlowe czy realizując projekty adresowane do wybranych grup wiekowych, a tym samym dostosowujących swoją ofertę do konkretnych odbiorców. Brak miejsca aktywności kulturalnej w dzielnicy czy osiedlu faktycznie pozbawia jej mieszkańców dostępu do aktywności kulturalnej.

Dostępność do ośrodków kultury jest ważna szczególnie w kontekście kompetencji kulturowych potencjalnych odbiorców, i widocznej (identyfikowanej przez interesariuszy i wskazywanej podczas badań jakościowych) kwestii deficytów poznawczych, ogólnego niskiego wykształcenia rodziców i postaw, w których zarówno nabywanie wiedzy, jak i uczestnictwo w życiu kulturalnym są nieistotne albo wręcz nie występują. Dostęp do kultury, aktywność i rozwój mieszkańców w tej sferze to społeczne potrzeby, które nie są oczywiste, dlatego też tak ważne jest wspieranie, inicjowanie i popieranie zainteresowania aktywnością kulturalną i udziałem w kulturze.

2.1.1.8 Poziom kapitału społecznego

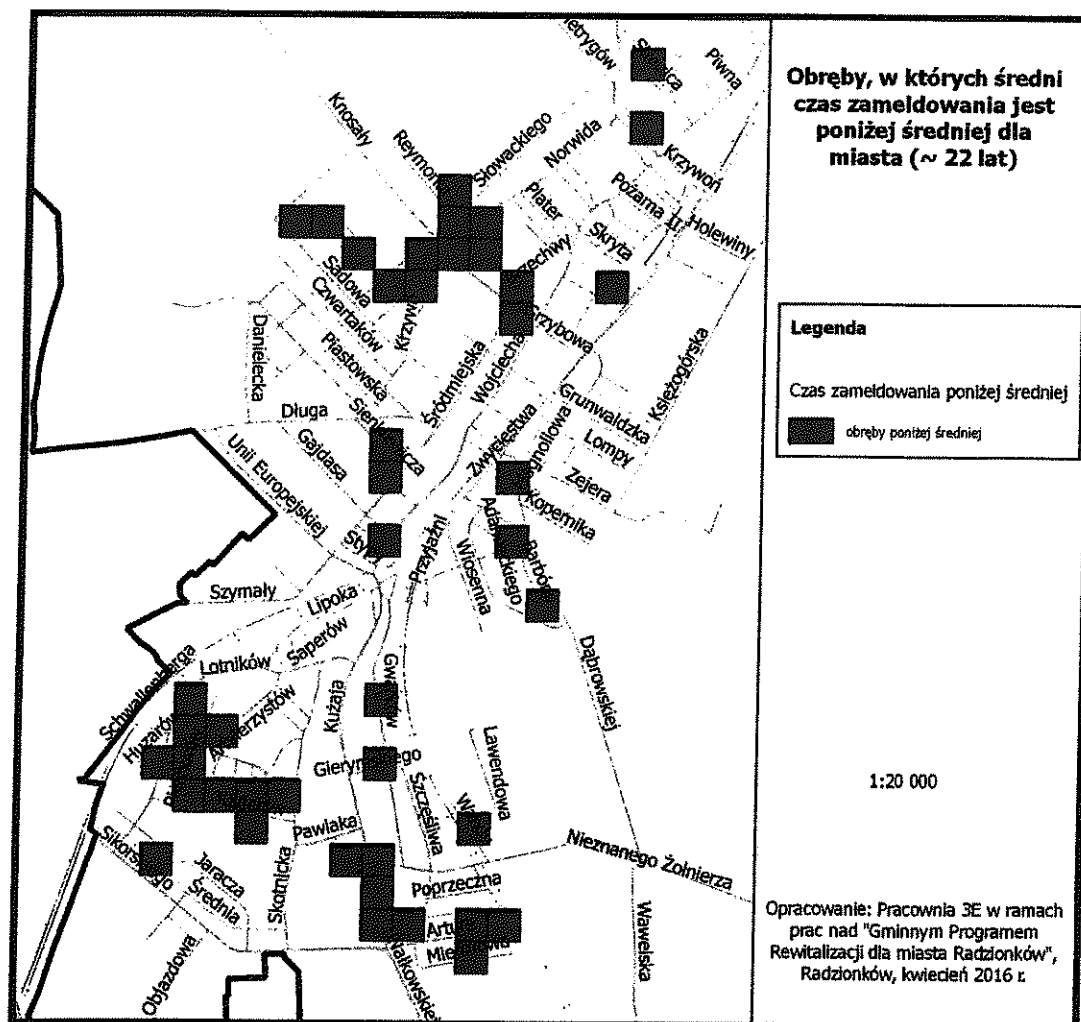
Dla określenia poziomu kapitału społecznego na podstawie dostępnych lokalnie danych, możliwych do zobrazowania na mapie, przyjęto wskaźnik liczby lat zameldowania pod tym samym adresem. Poniższa mapa przedstawia te obręby miasta, w których odnotowano okres zameldowania krótszy niż średnia dla miasta (wynosząca 22 lata).

Długość czasu zamieszkiwania (a zameldowanie jest tu traktowane jako zamieszkiwanie pod danym adresem) przekłada się na budowanie poczucia tożsamości lokalnej, poczucie więzi i wspólnoty (choć może to być poczucie życia w grupie społecznej, do której nie chce się przynależać), przywiązanie do miejsca i tradycji. W badaniach⁸ nad poziomem kapitału społecznego i jakości życia czas zamieszkiwania w jednym miejscu występuje jako czynnik który wpływa na gotowość do zaangażowania się w działalność organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, poczucie bezpieczeństwa i zaangażowanie w sprawy lokalne i działania na rzecz lokalnej społeczności.

---

⁸Por. np. „Jakość życia, kapitał społeczny, ubóstwo i wykluczenie społeczne w Polsce” GUS Łódź, 2013

Mapa 13 Obręby o większym udziale osób zameldowanych w dotychczasowym miejscu krócej niż średnio na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne

Zestawienie dostępne na BIP Radzionków wskazuje, że na terenie miasta działa obecnie 51 organizacji pozarządowych, w tym m. in. 7 uczniowskich klubów sportowych, 3 sekcje hodowców gołębi i jedna kanarków i ptaków egzotycznych. Ponadto, na terenie miasta działa Centrum Organizacji Pozarządowych (podległe Centrum Kultury „Karolinka”), w którym spotyka się 7 organizacji pozarządowych.

1. Radzionkowskie Towarzystwo Tenisowe "HAPPY MATCH"
2. Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Bytom
3. 17 Radzionkowska Drużyna Piechoty Zmechanizowanej
4. 28 Drużyna Harcerska "Ogniki"
5. Chór Mieszany "Harfa"
6. Fundacja Rozwoju Sportu w Radzionkowie "Żółto-Czarna Ojczyzna"
7. Klub Emerytów Górniczych w Radzionkowie
8. Klub Honorowych Dawców Krwi Polskiego Czerwonego Krzyża "Skarbek"
9. Klub Młodego Europejczyka przy Liceum Ogólnokształcącym w Radzionkowie
10. Klub Sportowy "Husky Fan"

11. Klub Sportowy "Ruch" Radzionków
12. Młodzieżowy Klub Sportowy "Sokół Radzionków"
13. Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Katowicach - Koło nr 47 Radzionków
14. Polski Związek Działkowców, Rodzinny Ogród Działkowy "Jutrzenka"
15. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy Radzionków
16. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых - Sekcja 1 Radzionków
17. Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых - Sekcja 3 Rojca
18. Polski Związek Hodowców Gołębi Pocztowych Oddział 0106 Radzionków
19. Polski Związek Hodowców Kanarków i Ptaków Egzotycznych Oddział w Radzionkowie
20. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Koło Nr 111 im. Józefa Lompy
21. Radzionkowskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne
22. Rodzinny Ogród Działkowy "Lepsze jutro"
23. Rodzinny Ogród Działkowy "Nasza Przyszłość"
24. Ruch Światło - Życie Parafii Św. Wojciecha
25. Ruch Światło - Życie Parafii Wniebowzięcia NMP
26. Stowarzyszenie "Przyjaciele Liceum" przy Liceum Ogólnokształcącym im. Powstańców Śląskich w Radzionkowie
27. Stowarzyszenie "CidryLotajom"
28. Stowarzyszenie "Damy Radę"
29. Stowarzyszenie "Kultura-Edukacja-Informatyka".
30. Stowarzyszenie Amatorska Sieć Komputerowa "High"
31. Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych
32. Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Powiatu Tamogórskiego - Koło w Radzionkowie
33. Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Jeździecki "Lider"
34. Stowarzyszenie Miłośników Zespołu Pieśni i Tańca "Mały Śląsk"
35. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kultury Fizycznej SP2 - Radzionków
36. Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej
37. Stowarzyszenie Przyjaciół i Sympatyków Ekologii "Zielona Ziemia"
38. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Katowickiej im. Jana Pawła II przy Parafii św. Wojciecha w Radzionkowie
39. Stowarzyszenie Szachowe i Gier Umysłowych
40. Stowarzyszenie Tradycji Ludowego Wojska Polskiego Oddział w Tamowskich Górach
41. Stowarzyszenie Żołnierzy Radiotechników RADAR w Radzionkowie
42. Towarzystwo Przyjaciół Śląskiego Ogrodu Botanicznego
43. Uczniowski Klub Sportowy "Basket Women Radzionków" przy Zespole Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych w Radzionkowie
44. Uczniowski Klub Sportowy "Dziesiątka Radzionków"
45. Uczniowski Klub Sportowy "LABA" Radzionków
46. Uczniowski Klub Sportowy "Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury - Judo Radzionków"
47. Uczniowski Klub Sportowy "Ruch" Radzionków
48. Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska SILESIA w Radzionkowie
49. Uczniowski Klub Sportowy Karate "HAJIME" w Radzionkowie
50. Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych Koło Miejskie Radzionków
51. Związek Stowarzyszeń Śląski Ogród Botaniczny

Brakuje, niestety, podobnie jak w odniesieniu do aktywności kulturalnej, danych statystycznych obrazujących poziom zaangażowania mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych. Można przyjmować liczbę stałych członków lub osób wpłacających składki na rzecz organizacji, jednak te dane nie zobrazują skali działania organizacji na danym terenie.

Ze Sprawozdania ze współpracy miasta Radzionków z organizacjami pozarządowymi w 2015 roku wynika, że Urząd Miasta wspiera działalność organizacji pozarządowych w formach pieniężnych i niepieniężnych.

Niepieniężne formy wsparcia to np. użyczenie sal, pomoc w transporcie, powielanie dokumentów, druk materiałów informacyjno-promocyjnych, promocja organizowanych wydarzeń. Miasto Radzionków wspierało także finansowo działalność części organizacji poprzez (a) wspólne realizowanie zadań, (b) zlecenie lub powierzenie wykonania zadań publicznych. Łączna suma środków przekazanych na finansową współpracę z organizacjami pozarządowymi w 2015 r. wyniosła 170.023,33 zł.

2.1.1.9 Podsumowanie – potrzeby w zakresie społecznym

Przeprowadzona powyżej analiza wybranych czynników społecznych obrazuje skalę, zakres potrzeb i deficytów społecznych występujących na obu podobszarach rewitalizacji. Niekorzystny obraz kwestii społecznych bardzo często pojawia się w odniesieniu do podobszaru Rojca, gdzie w większym zagęszczeniu zamieszkują osoby doświadczające trudności życiowych, z kolei podobszar „Były PGR” negatywnie wyróżnia się w kwestii bezpieczeństwa publicznego.

Ten, zaprezentowany w powyższym rozdziale, statystyczny obraz zjawisk społecznych, jest uzupełniony wynikami badania jakościowego, których szczegółowe podsumowanie zawarte jest w punkcie opisującym realizację partnerstwa i partycypację (7.2 Podsumowanie wywiadów pogłębionych). Podsumowując badanie jakościowe można stwierdzić, że mieszkańcy miasta wskazują przede wszystkim na bezrobocie i ubóstwo (w tym ubóstwo dzieci) jako kluczowe problemy. Wyraźnym zjawiskiem demograficznym jest depopulacja oraz starzenie się społeczeństwa. Mieszkające na terenie miasta osoby korzystające z pomocy OPS, w tym przede wszystkim osoby bezrobotne /starsze, wymagają podjęcia działań umożliwiających ich włączenia społecznego.

Jak wynika z analizy danych osób korzystających z pomocy społecznej w okresie 2012-2013 zauważa się, że liczba osób którym przyznano świadczenie ulega nieznacznym wahaniom. I tak w stosunku do roku 2012 w 2013 nastąpił wzrost liczby osób, którym przyznano świadczenie z 451 do 507, natomiast w 2014 roku liczba ta kształtowała się na poziomie 479 osób. Prawie 51,56% osób korzysta z pomocy Ośrodka długotrwale (powyżej 3 lat). Przeważają wypłaty świadczeń pieniężnych - 87,05%. Głównymi przesłankami do korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej z w/w powodów utrzymywała się w okresie 2012-2014 na zbliżonym poziomie, bez znaczących wzrostów lub spadków. Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy OPS w ramach świadczeń pieniężnych jest prawie niezmienna w latach 2012-2014 i oscyluje w granicach 17-18 rodzin. Zauważany jest wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych z 19 osób w 2012 roku do 26 osób w 2014 roku oraz wzrost liczby

rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu alkoholizmu z 9 rodzin w 2012 roku do 22 rodzin w 2014 roku.

Instytucjami stanowiącymi system wspierania osób uzależnionych i ich rodzin oraz ofiar przemocy w Gminie Radzionków są Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, w którym poradę udziela radca prawny oraz psycholog. W Gminie Radzionków funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, który realizuje założenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016. Ścisła współpraca członków zespołu ma na celu wspieranie rodzin i osób dotkniętych przemocą i zapobiega sytuacjom, które skutkują umieszczeniem ofiar w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej. Angażowanie otoczenia rodzinnego ofiar ma na celu ograniczenie umieszczeń w ośrodkach interwencji.

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Gminie obejmują uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, współpracę ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego w miejscu zamieszkania dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. W 2015 r. było zaplanowane zwiększenie ilości godzin i objęcie pomocą dzieci, które wymagają tej formy pomocy.

Dużym problemem jest również kwestia bezpieczeństwa i co za tym idzie obniżenie przestępczości w okolicach „Byłego PGR” oraz „Rojcy”.

2.1.2 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W zakresie sfery przestrzennej *Strategia rozwoju* wskazuje na istnienie zabytkowych obiektów, które wpisują się w miejski szlak zabytków. Tendencje demograficzne zdiagnozowane w sferze społecznej przekładają się na przestrzenną potrzebę dostosowania przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych. Zidentyfikowane potrzeby społeczne – niski poziom aktywności społecznej mieszkańców podobszarów rewitalizacji, w tym szczególnie podobszaru „Rojca”, wskazują także na potrzebę takiego zagospodarowania przestrzeni publicznej, które będzie wspierało rozwój więzi społecznych i sprzyjało społecznej aktywności.

2.1.2.1 Tereny rekreacyjne i przestrzeń publiczna

Głównym podmiotem zapewniającym mieszkańcom ofertę sportowo-rekreacyjną jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, w ramach którego dostępne są: hala sportowa, kąpielisko, korty tenisowe, boiska i place zabaw.

Zmniejsza się liczba członków klubów sportowych w mieście (w latach 2002-2012 odnotowano spadek o 1/3), przy czym zwiększyła się liczba klubów – z trzech do czterech. Dla porównania – w analogicznym okresie na terenie zarówno powiatu tarnogórskiego jak i woj. śląskiego wzrosła zarówno liczba klubów sportowych jak i liczba członków (choć przyrosty te były nieproporcjonalne – pojawiało się więcej klubów, odpowiednio o 23% i 41%, natomiast liczba członków wzrosła odpowiednio

o 2% i 8%). Dynamicznie wzrosła kwota wydatków na sport w przeliczeniu na mieszkańca – w ciągu monitorowanych 10 lat z 18 zł do 214 zł.⁹

Ważnym miejscem rekreacji w Radzionkowie jest Park na Księżej Górze, gdzie przygotowano ścieżki piesze, rowerowe i trasy narciarskie. Ponadto na terenie gminy Radzionków istnieje 11 terenów rekreacyjno-sportowych:

- Park Księża Góra (ul. Góra Powstańców Śląskich 1),
- Centrum Tenisowe "Happy Match" (ul. Gajdasa 3),
- Hala MOSiR (ul. Knosały 16, dojazd od ul. Norwida 2) – podobszar rewitalizacji „Były PGR”,
- Skatepark (ul. Sikorskiego 8A) – podobszar rewitalizacji „Rojca”,
- Dwa place zabaw w Parku Księża Góra (ul. Góra Powstańców Śląskich 1),
- Plac zabaw przy boisku „ORLIK” (ul. Sikorskiego 8) – podobszar rewitalizacji „Rojca”,
- Plac zabaw (skrzyżowanie ulic Gajdasa i Szymały),
- Boisko „Orlik” (ul. Śródmiejska / Knosały) – podobszar rewitalizacji „Były PGR”,
- Boisko wielofunkcyjne (ul. Krzywa 18) – podobszar rewitalizacji „Były PGR”,
- Śląski Ogród Botaniczny w Radzionkowie (ul. Zejera).

Wśród wymienionych obiektów trzy znajdują się na podobszarze rewitalizacji „Były PGR”, w tym jeden to Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, a dwa to boiska szkolne. Na podobszarze rewitalizacji „Rojca” znajduje się boisko z placem zabaw, zlokalizowane przy szkole i dostępne dla uczniów, oraz skatepark. Drugi z tych obiektów jest wskazywany przez mieszkańców jako bardzo ważne miejsce, które stanowi przestrzeń rekreacyjną, głównie dla młodzieży (dzięki czemu jest także bezpieczniejsze, bo młodzież spędza czas wolny aktywnie), ale także dla dorosłych i seniorów, którzy mogą posiedzieć na ławkach. Jednak – to także zgodna opinia interesariuszy – skatepark jest dobrym przykładem pożytecznej inwestycji, ale absolutnie niewystarczającym.

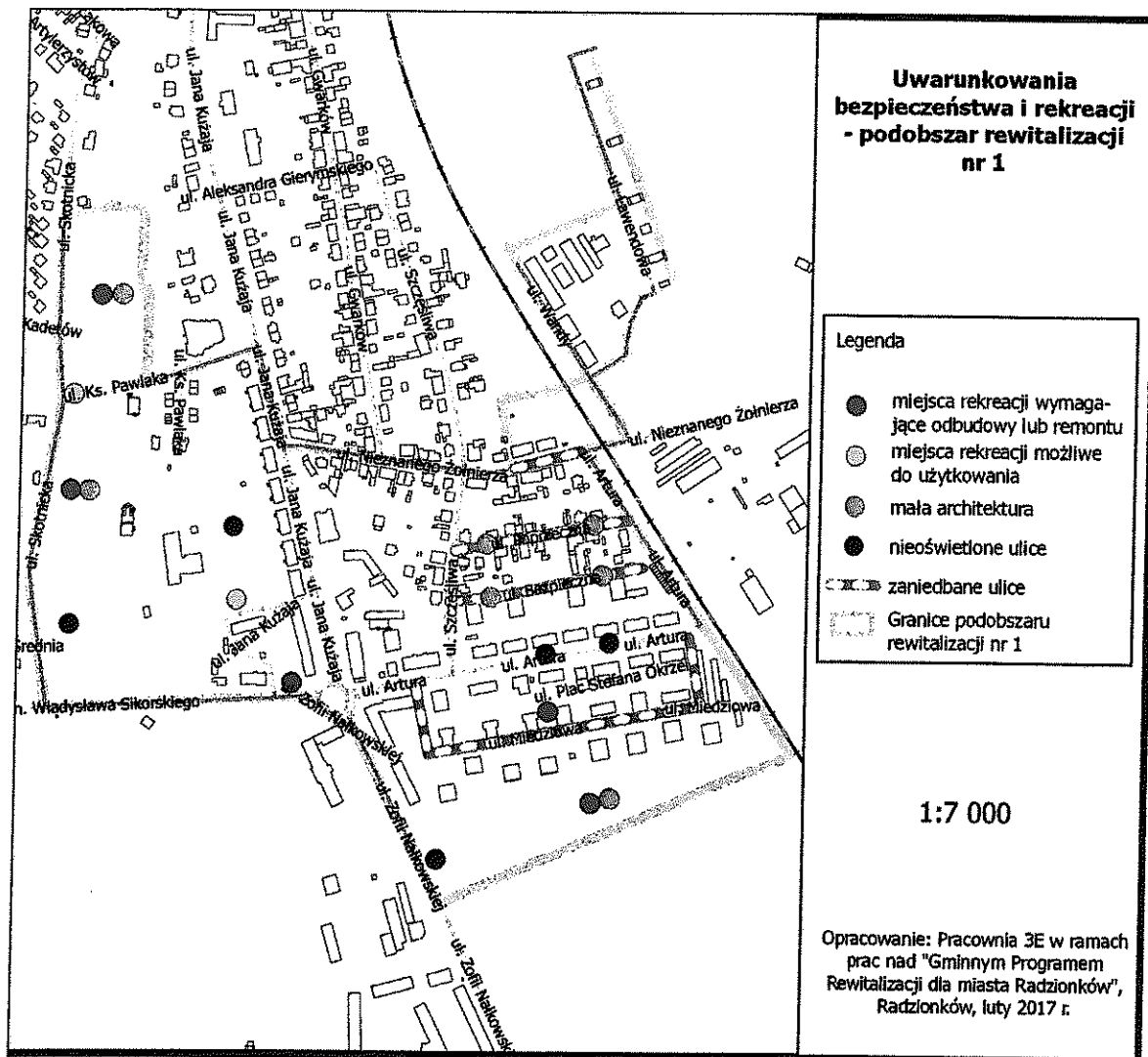
We współpracy z przedstawicielami Urzędu Miasta w Radzionkowie zostały zidentyfikowane i wskazane na mapie miejsca, w których w przestrzeni publicznej znajdują się obiekty rekreacji. Ponadto, wskazano te obszary w przestrzeni publicznej, które wymagają interwencji – albo są niewykorzystanym potencjałem (np. zniszczony plac zabaw), który mógłby służyć mieszkańcom, albo wręcz stanowią zagrożenie (nieoświetlone ulice i podwórka).

W podobszarze rewitalizacji „Rojca” (nr 1) są dwa miejsca rekreacji, 5 wymaga odbudowy lub remontu, w czterech lokalizacjach wskazano brak oświetlenia jako zagrożenie dla mieszkańców. W tym podobszarze zlokalizowane są także zaniedbane, zniszczone podwórka. Stanowią one przestrzeń półpubliczną, którą obecnie trudno użytkować, i która wymaga zagospodarowania.

W podobszarze rewitalizacji „Były PGR” (nr 2) wskazano po jednej lokalizacji dla wszystkich kryteriów obiektów.

⁹Szczegółowa charakterystyka obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz liczba osób uczestniczących w organizowanych tam zajęciach znajduje się w *Strategii Rozwoju Miasta* s. 34-44.

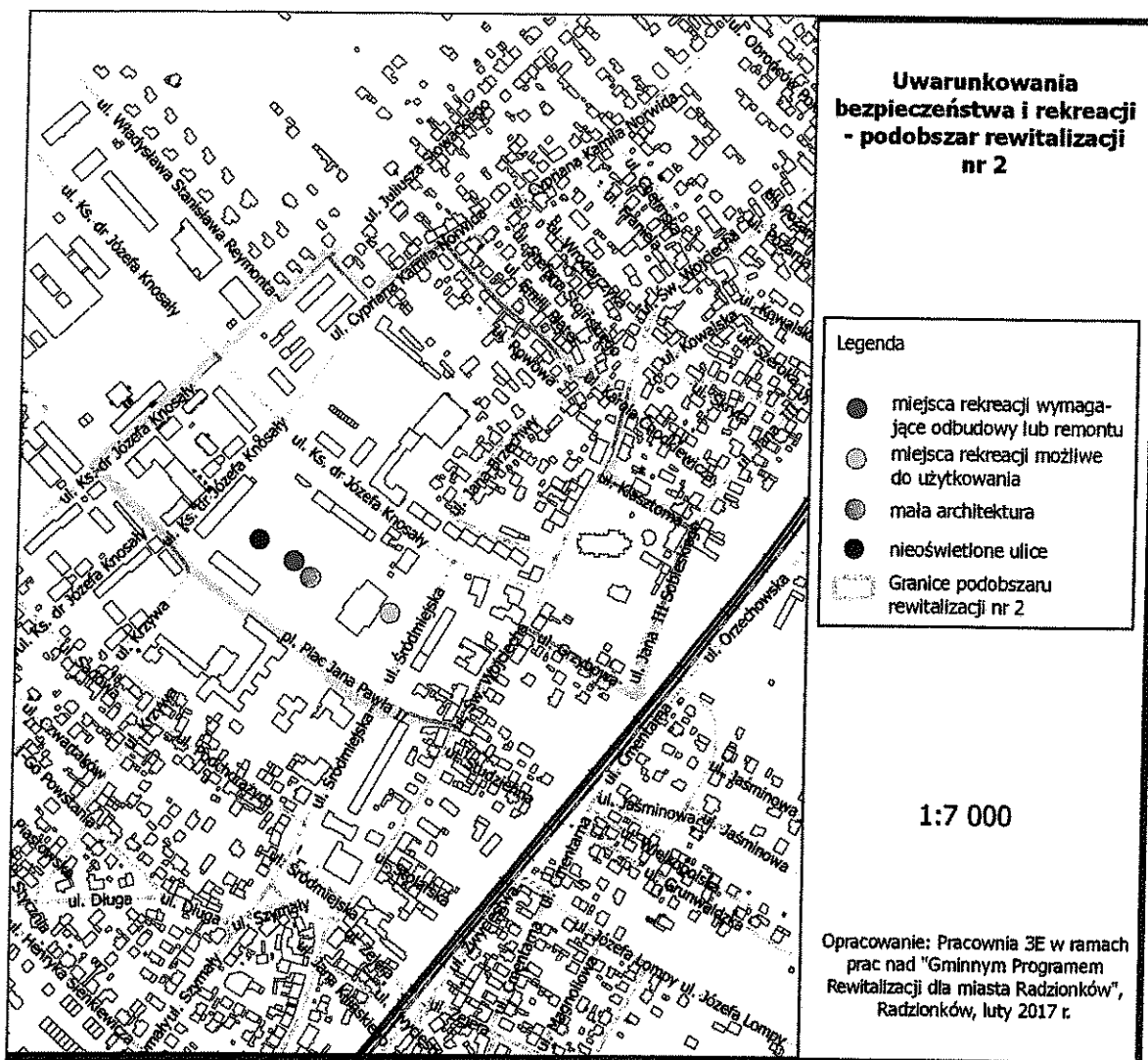
Mapa 14 Uwarunkowania bezpieczeństwa i rekreacji – podobszar rewitalizacji nr 1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Radzionkowie

Mapa 15 Uwarunkowania bezpieczeństwa i rekreacji – podobszar rewitalizacji nr 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Radzionkowie

Zebrane dane, obrazujące niewystarczającą lub wymagającą remontu infrastrukturę w przestrzeni publicznej znajdują potwierdzenie w opiniach mieszkańców. Jak wynika z badań jakościowych w podobszarach rewitalizacji występuje brak miejsc spędzania czasu wolnego, głównie dla mieszkańców Rojcy, gdzie nie ma praktycznie żadnej oferty rekreacyjnej dla osób dorosłych, nie ma miejsc do spędzania czasu wolnego, brakuje infrastruktury przyjaznej seniorom. Oferta miejsc aktywności sportowej dla dzieci i młodzieży jest zapewniana przez szkoły, jednak jest to oferta niewystarczająca.

Na szczególną uwagę zasługuje centrum podobszaru „Były PGR”, w którym mieszczą się budynki zabudowy wiejskiej najpierw folwarku a później PGR-u. Jest to niewykorzystywany kompleks budynków okalających plac, całość otoczona jest osiedlem, w pobliżu zlokalizowana jest szkoła i „rynek” – centralny obszar Radzionkowa. Z przeprowadzonej w kwietniu 2016 roku „Ekspertyzy technicznej obejmującej ocenę stanu faktycznego budynków dawnego PGR przy ul. Knosały” wynika, że budynek dawnej obory oraz mur folwarczny są w stanie awaryjnym i stanowią bezpośrednie zagrożenie

dla zdrowia, życia i mienia. Procesy korozyjne wszystkich budynków są daleko posunięte, nieodwracalne i obejmują wszystkie elementy konstrukcyjne. Wspomniana ekspertyza kwalifikuje kompleks do rozbiórki. Należy także podkreślić wzajemny wpływ koncentracji problemów społecznych i przestępczości w podobszarze „Były PGR” oraz funkcjonowanie w samym środku problemowego obszaru obiektu niechronionego, nienadzorowanego, który stanowi potencjał dla zwiększenia zagrożenia w przestrzeni publicznej.

2.1.2.2 Dziedzictwo kulturowe

Dla podtrzymywania odrębności kulturowej i kultywowania tradycyjnych wartości związanych ze spuścizną historyczną miasta, ochroną konserwatorską otoczono obiekty o walorach regionalnych, będące świadectwem kultury materialnej tej części Górnego Śląska. Ich wyznaczenie umotywowano w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego, gdzie wskazano także konkretne budynki uznane za wymagające ochrony i podjęcia prac renowacyjnych.

Na terenie gminy Radzionków wyodrębniono następujące obszary ochrony konserwatorskiej:

I. Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej:

- A-1 teren kościoła parafialnego p.w. Św. Wojciecha z otoczeniem,
- A-2 teren cmentarza parafialnego przy ulicy Cmentarnej,
- A-3 teren związany ze starym dworcem PKP.

II. Strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej:

- B-1 centralna i śródmiejska część miasta – podobszar „Były PGR”,
- B-2 teren po PGR – podobszar „Były PGR”,
- B-3 osiedle robotnicze przy ulicy Kuźaja – podobszar „Rojca”,
- B-4 zespół szkolny przy ulicy Kuźaja,
- B-5 teren najstarszej części byłej KWK „Powstańców Śląskich”.

III. Strefa ochrony zabytkowego krajobrazu:

- K-1 park Góra Powstańców Śląskich,
- K-2 hałdy przy kopalni,
- K-3 wapienniki pod Nakłem.

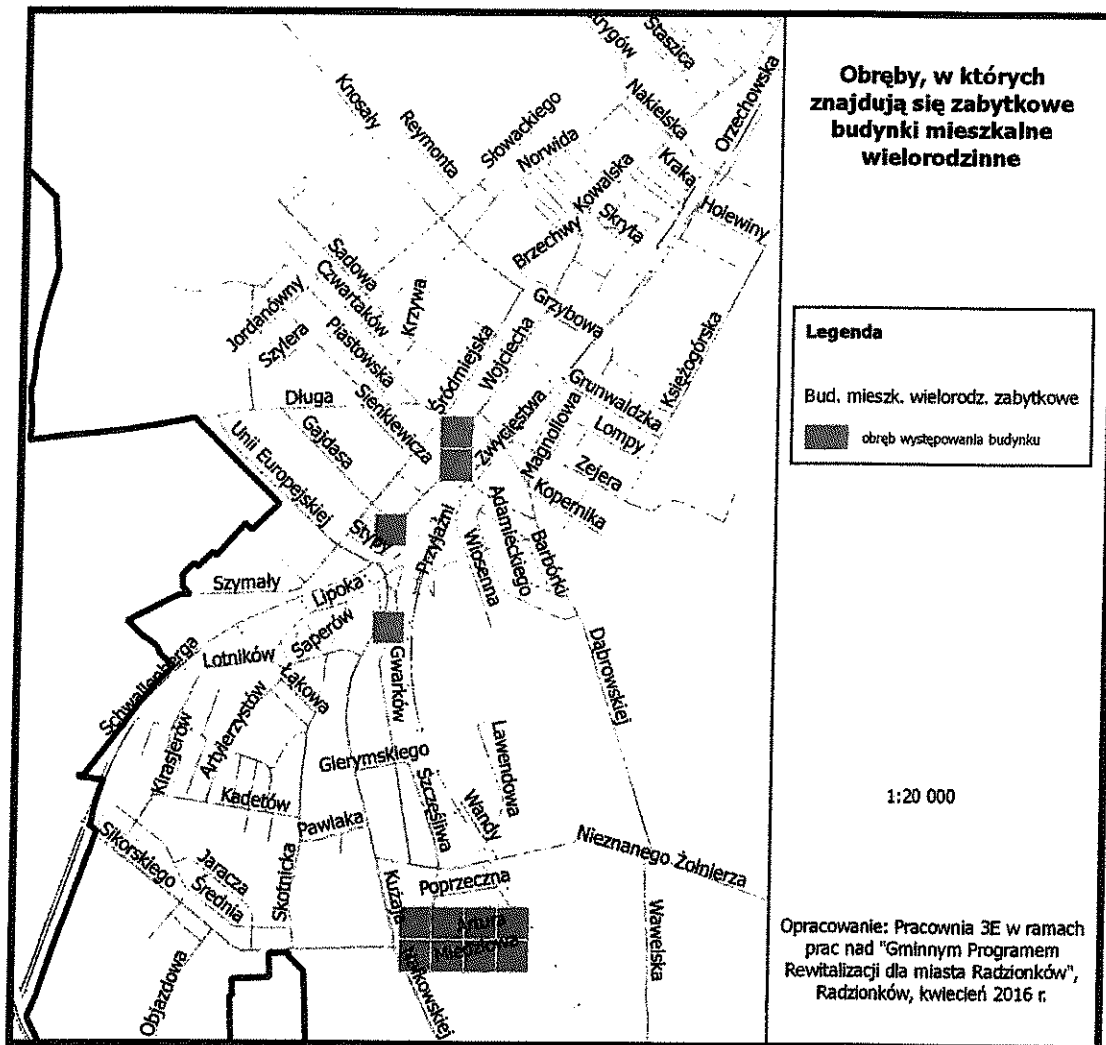
Ponadto, w Radzionkowie znajduje się:

- zabytek techniki, jakim jest Muzeum Chleba, Szkoły i Ciekawostek,
- zabytki związane z tradycją górnictwa kruszcowego: Mini Skansen górniczy i kapliczka św. Barbary,
- zabytek kolejnictwa: dworzec kolejowy wraz z wagonem-pomnikiem,
- obiekt militarny: schron bojowy przy ul. Knosały (naprzeciw 155).

Mapa (Mapa 16) wskazuje zabytkowe budynki wielorodzinne na mapie Radzionkowa.

Mapa 16 Obręby, na terenie których znajdują się w części lub całości zabytkowe budynki mieszkalne wielorodzinne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego

Oba podobszary rewitalizacji zawierają obiekty zabytkowe lub objęte ochroną konserwatora zabytków. Podobszar „Były PGR” zawiera w dużej mierze obszar ochrony konserwatorskiej, który od lat jest przedmiotem sporu pomiędzy urzędami. Jedna perspektywa jest taka, że „Były PGR” to unikatowy w skali kraju układ stanowiący połączenie zabudowy wiejskiej (dawnego folwarku) z tkanką miejską, i niespotykanym występowaniem struktury wiejskiej w zabudowie miasta. Druga perspektywa: jest to niszczące miejsce, nieużytkowane budynki i plac, które można zagospodarować po wyburzeniu części budynków i nadaniu temu miejscu nowej funkcji.

Ochrona konserwatorska jest perspektywą dobrą dla zachowania dziedzictwa kulturowego, niemniej jest jednocześnie barierą rozwojową jeżeli pojawia się perspektywa zmian i zagospodarowania przestrzeni w inny niż dotychczas sposób. Wydaje się, że w przypadku remontów i zagospodarowania zarówno budynków jak i przestrzeni publicznej, opinia konserwatora wiąże się nie tylko z procedurą urzędową, ale także niesie za sobą większe koszty inwestycji.

2.1.2.3 Podsumowanie – potrzeby w zakresie przestrzennym

Należy podjąć działania ukierunkowane na przywrócenie funkcjonalności dla obszaru byłego PGR, który ma duży potencjał (może być zagospodarowany np. na potrzeby wspierania aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców). Należy także wyposażyć przestrzeń publiczną dzielnicy Rojca w infrastrukturę przyjazną seniorom oraz miejsca rekreacji zarówno dla dzieci i młodzieży jak i dorosłych. Przestrzeń publiczna jest dobrem wszystkich mieszkańców, w różnym wieku i o różnych możliwościach poruszania się. O ile dla osób młodych, dzieci i młodzieży ważna jest infrastruktura sprzyjająca aktywności sportowej i aktywnej rekreacji, o tyle przestrzeń dla seniorów powinna zawierać elementy małej architektury: ławeczki, zacienione miejsca krótkiego odpoczynku, oświetlenie (dla bezpieczeństwa i komfortu poruszania się), chodniki równe i bez wysokich krawężników, schody o niskich stopniach, podjazdy dla osób poruszających się na wózkach etc..

2.1.3 Sfera techniczna

Miasto Radzionków posiada Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej w Gminie Radzionków, który diagnozuje specyfikę ruchu drogowego oraz charakteryzuje potrzeby w zakresie przemieszczania się mieszkańców.

Analiza dokumentów planistycznych wykonana w Planie Zrównoważonej Mobilności Miejskiej wykazała, że działania ujęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego są zgodne z kierunkami rozwoju miasta. W gminie Radzionków inwestycje takie jak budowa zachodniej obwodnicy miasta czy też udrożnienie połączeń z drogą wojewódzką DW 911 są działaniami przyczyniającymi się do zwiększenia dostępności komunikacyjnej miasta oraz zwiększenia przepustowości miejskiego układu komunikacyjnego, będących jednymi z działań na rzecz rozwoju miasta Radzionków.

Wyniki badań przeprowadzonych w związku z opracowaniem Planu oraz charakterystyka miasta (wielkość, rodzaj zabudowy, układ uliczno-drogowy) wskazują, że możliwe wydaje się wprowadzenie działań ukierunkowanych na promocję transportu publicznego, komunikacji rowerowej oraz ruchu pieszego. Analiza istniejącego stanu wybranych elementów systemu transportowego miasta Radzionków obejmująca komunikację indywidualną, komunikację zbiorową wraz z diagnozą polityki parkingowej oraz podsystem komunikacji rowerowej pozwoliła na określenie kierunków ich dalszego rozwoju.

Podjęto działanie mające na celu rozwiązanie problemu komunikacyjnego związanego z wiaduktem kolejowym przy ul. Zejera. Koncepcja zakłada przebudowę wiaduktu, która polegać będzie na zapewnieniu dwukierunkowego ruchu pod wiaduktem. Wiąże się to z poszerzeniem jezdni do dwóch pasów ruchu, dodatkowo wykonane zostaną dwustronne chodniki z uwzględnieniem konieczności dochowania warunków widoczności w obrębie drogi i skrzyżowania z ulicami: Marii Dąbrowskiej oraz Zwycięstwa; powstanie rondo od strony wschodniej wiaduktu; nastąpi uspokojenie ruchu (szczególnie dotyczy to pojazdów zjeżdżających w dół ul. Zejera) poprzez wykonanie wyniesionego przejścia dla pieszych.

2.1.3.1 Sieć wodociągowa, kanalizacyjna i ciepłownicza

Gospodarka ściekowa Radzionkowa powiązana jest z systemem kanalizacyjnym Bytomia. Stopień skanalizowania Radzionkowa wynosi 95%. Sieci wodociągowe i kanalizacyjne Radzionkowa są w niezadawalającym stanie, wymagają stałych remontów i modernizacji.

Na terenie Gminy Radzionków działa Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Bytomiu Sp. z o.o., które posiada następującą infrastrukturę ciepłowniczą:

- źródło ciepła o mocy zainstalowanej 49 MW z możliwością rozbudowy,
- sieć ciepłowniczą o długości 12 084,00 mb,
- zewnętrzną instalację odbiorczą o długości 1 926,00 mb,
- z sieci ciepłowniczej zasilanych jest 81 szt. węzłów cieplnych.

Sieć ciepłownicza zasila osiedla mieszkaniowe, budownictwo jednorodzinne oraz obiekty usługowe na terenie Rojcy w rejonie ulic: Miedziowa, Artura, Zofii Nałkowskiej, Kużaja, Sikorskiego oraz na terenie Radzionkowa w rejonie ulic: Sadowa, Śródmiejska, Knosały, Danieleckiej, Unii Europejskiej. Infrastruktura ciepłownicza może stwarzać zagrożenie zanieczyszczenia powietrza wynikające z tzw. „niskiej emisji”, należy także uwzględnić ogrzewanie rewitalizowanych budynków w podobszarach rewitalizacji.

2.1.3.2 Zabudowa mieszkaniowa

Radzionków charakteryzuje się zabudową przede wszystkim jednorodzinną. Strukturę mieszkań w Radzionkowie obrazują dane z GUS.

Tabela 25 Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe		2013	2014
Mieszkania		5 920	5 921
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²		78	78
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych		1 226	1 269
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych w tys. zł		200	-
Liczba lokali socjalnych		61	63
Mieszkania oddane	indywidualnie	13	8
do użytkowania	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1	-

Źródło: dane GUS

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna usytuowana jest przy ul. Kużaja, gdzie budynki powstały jako osiedle robotnicze, wybudowane dla pracowników niedziałającej już kopalni. Osiedla wielorodzinne zlokalizowane są także wokół byłego PGR (współczesna zabudowa blokowa). Były folwark zachował swoje pierwotne cechy architektoniczne, tj. nadal usytuowany jest w formie czworoboku. Wg informacji źródłowych w 1904 roku niektóre budynki prawdopodobnie wymieniono na nowe, zbudowane jednak w tych samych miejscach.

Na terenie Radzionkowa działa Spółdzielnia Mieszkaniowa Nasz Dom z Bytomia, która administruje budynkami w Radzionkowie zlokalizowanymi głównie przy ulicach: Knosały, Sadowej i Miedziowej, a także Krzywej, Śródmiejskiej, Kużaja i Z. Nałkowskiej. Budynki wielorodzinne (tzw. familoki) przy

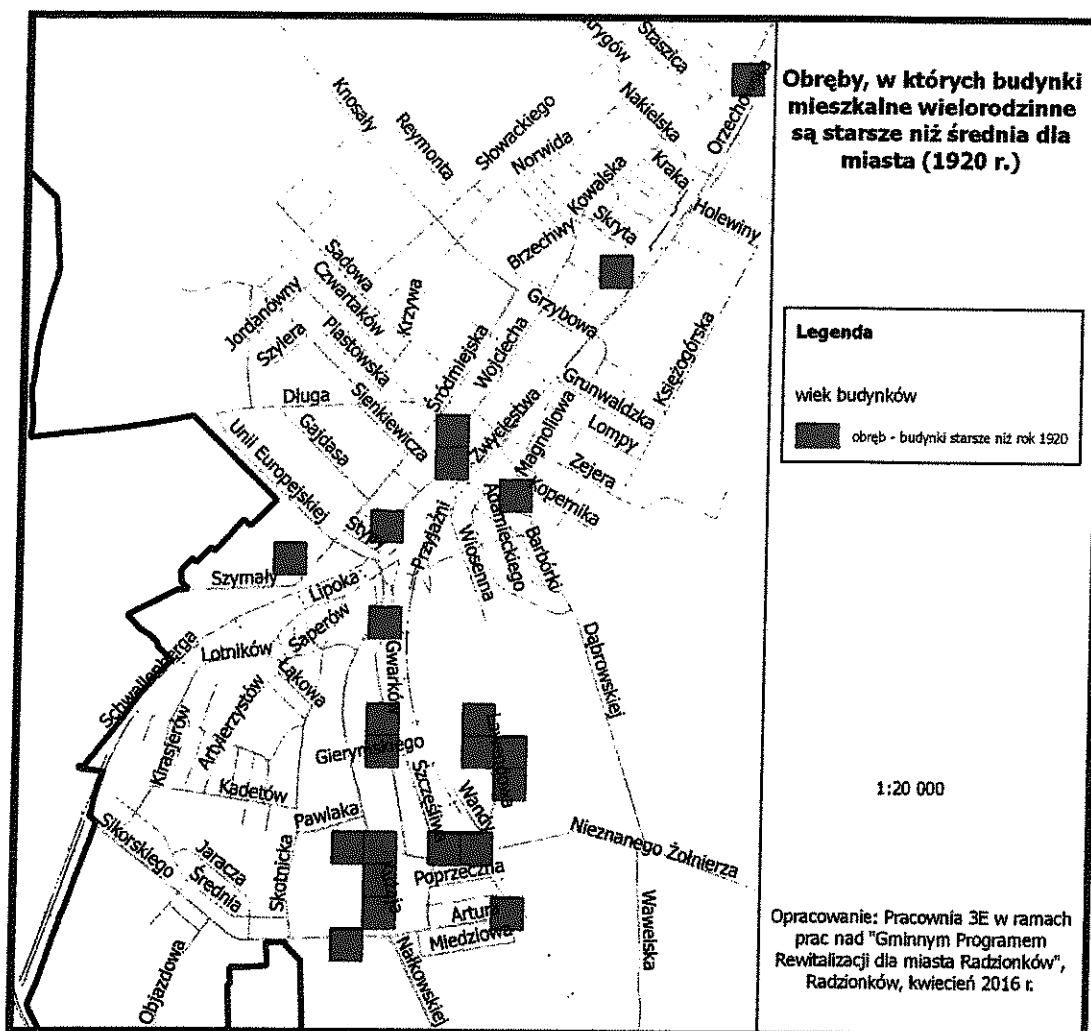

ul. Kuźaja często mają więcej niż 100 lat, w wielu przypadkach były nie remontowane, i obecnie większość z nich stanowi mienie komunalne. Podobnie sytuacja wygląda w odniesieniu do budynków przy ul. Nieznanego Żołnierza, Artura i Wandy (budynek handlowo-mieszkalny). Osiedla te wymagają gruntownej modernizacji, szczególnie dachów, wentylacji i tzw. części wspólnych budynków. Stan budynków socjalnych jest określany przez interesariuszy jako „tragiczny” (szczególnie w odniesieniu do budynków przy ul. Artura i Nieznanego Żołnierza), ponieważ praktycznie nigdy, przez dziesięciolecia użytkowania, nie zostały wyremontowane (ze względu na zmieniających się właścicieli publicznych – kopalnia, miasto – którzy nie dysponowali wystarczającymi środkami na remont). Stan budynków komunalnych przy ul. Kuźaja jest – w porównaniu z „Arturami” po prostu zły i wymagający remontu.

Ponadto, konieczne jest poszerzenie zasobu mieszkań socjalnych miasta, ponieważ po planowanym remoncie budynków komunalnych zostanie podniesiony standard obecnych mieszkań. To oznacza, że nie wszyscy mieszkańcy będą mogli – i chcieli – do nich wrócić. Zwiększy się standard mieszkania, a to oznacza dla mieszkańców także większe koszty utrzymania (wyższy czynsz), potrzebę wyposażenia / doposażenia większej powierzchni mieszkaniowej. Obecne mieszkania socjalne są przepełnione, po wykonaniu remontów zwiększy się powierzchnia m² przypadająca na mieszkańca mieszkania komunalnego, czyli obecnej powierzchni mieszkaniowej nie wystarczy dla wszystkich osób obecnie mieszkających w mieszkaniach komunalnych.

Pozostałe budynki komunalne są w stosunkowo dobrym stanie (nieporównanie lepszym niż ww.), a znaczną część zabudowy mieszkaniowej Radzionkowa stanowią domy prywatne. Poniższa mapa (Mapa 17) obrazuje te obszary miasta, w których budynki są starsze niż średnia dla miasta. Wyraźna koncentracja takich obiektów występuje w podobszarze rewitalizacji „Rojca”.

Mapa 17 Obręby, w których średni wiek budynków wielorodzinnych jest wyższy niż średnia dla miasta - zakończenie budowy 1920 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego

2.1.3.3 Podsumowanie – potrzeby w zakresie technicznym

Obszar techniczny ma duże znaczenie w powodzeniu działań rewitalizacyjnych, szczególnie dla działań prowadzonych w obszarze społeczno-gospodarczym. Bez właściwej infrastruktury lokalowej czy transportu nie jest możliwe osiągnięcie pożądaných rezultatów. Biorąc pod uwagę potencjał wynikający z integracji miejskiego życia w podobszarze rewitalizacji „Były PGR” potrzebna jest infrastruktura dla rozwijania aktywności zawodowej mieszkańców, wspierania i rozwijania ich aktywności społecznej oraz zapewnienia miejsc rekreacji dla wszystkich grup wiekowych, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów. Konieczna jest modernizacja osiedla robotniczego w podobszarze rewitalizacji „Rojca”, która nie tylko poprawi standard lokali mieszkalnych (a tym samym – jakość życia mieszkańców), ale także przyczyni się do powstania miejsc aktywności społecznej i gospodarczej, a poprzez rozwój lokalny kierowany przez społeczność lokalną będzie zapobiegać utrwalaniu i dziedziczeniu problemów społecznych. Szczególną wagę należy położyć na modernizację budynków socjalnych przy ul. Kużaja.

2.2 Charakterystyka Miasta na podstawie badań jakościowych

W ramach Diagnozy przeprowadzono także badania wśród mieszkańców (podsumowanie badań i konsultacji zawarto w Załączniku: Załącznik – raport dotyczący wyników wykorzystania narzędzi partycypacyjnych). Wynika z nich, że:

- podobszary „Rojca” oraz „Były PGR” wymagają inwestycji przestrzennej i technicznej, bowiem nie remontowane od dziesięcioleci mieszkalne budynki wielorodzinne są w tragicznym stanie, a przestrzeń publiczna w wielu miejscach praktycznie nie posiada infrastruktury ułatwiającej mieszkańcom poruszanie się. Brakuje także miejsc spędzania czasu wolnego mieszkańców, w tym rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży oraz rekreacji dorosłych;
- podobszar „Rojca” jest dzielnicą, w której kumulują się różne problemy społeczne, przede wszystkim bezrobocie, ubóstwo, zły stan zdrowia oraz bieda dzieci, a także niezaradność życiowa mieszkańców. Taki wizerunek społeczny dzielnicy rodzi się poprzez koncentrację mieszkań socjalnych i zasiedlanie ich osobami w trudnej sytuacji życiowej. Drugą, widoczną w badaniach grupą są seniorzy, dość często samotni. Ważną kwestią jest niskie wykształcenie mieszkańców oraz historia dzielnicy, która niegdyś była osiedlem robotniczym, natomiast obecnie jest to obszar zamieszkały przez osoby bezrobotne lub pracujące dorywczo, które nie znalazły stałego zatrudnienia po likwidacji dużych zakładów pracy;
- z wypowiedzi mieszkańców wynika, że wartością dla wielu z nich jest rodzina, widoczny jest także etos pracy;
- jako problem społeczny wskazywano nadużywanie alkoholu przez mieszkańców podobszaru „Rojca”, przy czym podkreślano, że mieszkańcy Rojcy zawsze nadużywali używek, ale dopiero utrata pracy spowodowała znaczne pogorszenie ich kondycji życiowej, a czasem doprowadziła – w połączeniu z nadużywaniem alkoholu – do ich degradacji;
- podobszar „Byłego PGR” jest przede wszystkim opuszczoną, zaniedbaną przestrzenią publiczną, stanowiącą niewykorzystany potencjał, który można zagospodarować dla dobra mieszkańców. Osiedle wokół budynków byłego PGR wyróżnia się zabudową wielorodzinną, a w związku z tym koncentracją negatywnych zjawisk społecznych występujących w Radzionkowie, w tym przede wszystkim wybryków chuligańskich i nadużywania alkoholu. Ponadto – z racji zabudowy – więcej niż winnych częściach miasta jest w obu podobszarach rewitalizacji osób starszych, o większych potrzebach zarówno w kwestii dostępności przestrzeni publicznej, jak i oferty usług opiekuńczych i miejsc rekreacji;
- rewitalizacja powinna obejmować działania aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców podobszaru „Rojca” ukierunkowane na zwiększenie ich zdolności do podjęcia i utrzymania miejsc pracy, przy czym rodzaje działań aktywizacyjnych powinny być dostosowane do kondycji mieszkańców (szczegółowe zestawienie proponowanych działań zamieszczono w podsumowaniu konsultacji w Załączniku: Załącznik – raport dotyczący wyników wykorzystania narzędzi partycypacyjnych). Ponadto, dla mieszkańców podobszarów „Rojca” i „Były PGR” należy stworzyć miejsca rekreacji oraz spędzania czasu wolnego (ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb seniorów) oraz zagospodarować przestrzeń publiczną;

- powszechny jest sceptycyzm co do powodzenia społecznego wymiaru rewitalizacji podobszaru „Rojca”.

2.3 Lokalne potencjały występujące na terenie obszaru rewitalizacji

Podobszary rewitalizacji obejmują (1) teren dawnego osiedla oraz (2) obszar położony w ścisłym centrum miasta, chociaż funkcjonalnie nie pełniący roli śródmieścia. Oba podobszary charakteryzują się niekorzystnymi wskaźnikami społecznymi, wymagają także działań inwestycyjnych związanych z odnowieniem tkanki mieszkaniowej oraz zagospodarowaniem przestrzeni publicznej.

Podobszary różnią się nieco rodzajem i skalą problemów społecznych, różne są też ich potencjały.

Wyraźnie większy jest potencjał podobszaru 2 „Byłego PGR”. Wynika to przede wszystkim z korzystnej lokalizacji w centrum Radzionkowa, która przekłada się także na korzystne skomunikowanie drogowe (drogi są utwardzone, dla pieszych są chodniki przynajmniej po jednej stronie jezdni). Podobszar rewitalizacji zawiera także teren, który może być zagospodarowany jako przestrzeń publiczna, dostępna dla mieszkańców całego miasta. Ponadto, część centralna obszaru to były PGR (wcześniej folwark), który posiada charakterystyczny dla zabudowy wiejskiej układ budynków – ułożonych w czworobok okalający plac usytuowany pośrodku.

Nieco inną charakterystykę ma podobszar 1. Jest to typowe osiedle mieszkaniowe, w którym część budynków mieszkalnych stanowią tzw. familoki. Potencjałem tego podobszaru jest tożsamość kulturowa części jego mieszkańców (szczególnie osób mieszkających w dzielnicy Rojca od urodzenia), wspólne wartości i etos pracy, co w konsekwencji może przełożyć się na wysoki poziom kapitału społecznego. Potencjałem jest także dostępność instytucji edukacji i kultury (szkoła, biblioteka publiczna). Jest to także część miasta, która po rewitalizacji może stanowić swoistą wizytówkę dla miasta, ponieważ jest położona bezpośrednio przy drodze wjazdowej od strony Piekar Śląskich, Siemianowic Śląskich, Bytomia i Zabrze.

2.4 Zasięg przestrzenny i problemowy obszaru rewitalizacji

W oparciu o przeprowadzoną Diagnozę należy stwierdzić, że o powodzeniu rewitalizacji miasta Radzionków w zakresie społecznym, gospodarczym, technicznym i środowiskowym zdecydują działania w przestrzeni dzielnicy „Rojca” (Podobszar 1) oraz obszaru dawnego PGR (Podobszar 2). Na potrzeby wykonania szczegółowej diagnozy, przyjęto zestaw wskaźników ujęty w poniższej tabeli (Tabela 26).

Tabela 26 Wskaźniki analizy w podobszarach rewitalizacji

obszar	negatywne zjawiska społeczne			
wskaźnik	ubóstwo	bezrobocie	przestępczość	niski poziom kapitału społecznego
sposób mierzenia	liczba osób korzystających z OPS (powyżej średniej dla miasta)	liczba osób korzystających z OPS z tytułu bezrobocia (powyżej średniej dla miasta)	opisowy	średni czas zameldowania (poniżej średniej dla miasta)
obszar	inne negatywne zjawiska			
sfera	przestrzenno-funkcjonalne		techniczne	
sposób mierzenia	występowanie zabytkowych budynków mieszkalnych wielorodzinnych		średni wiek budynku mieszkalnego wielorodzinnego (poniżej średniej dla miasta)	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego

Główne problemy zdiagnozowane na podobszarach rewitalizacji to:

- bardzo zły stan techniczny wielorodzinnych budynków mieszkalnych na podobszarze „Rojca”;
- bardzo zły stan przestrzeni publicznej w „Rojcy”, w tym często brak chodników i oświetlenia ulicznego, zaniedbane i niewykorzystywane podwórka, w których brakuje małej architektury adekwatnej np. do potrzeb seniorów zamieszkujących tę dzielnicę;
- występowanie obiektów wymagających rozbiórki lub generalnego remontu (niszczące budynki „Byłego PGR” i zaniedbany plac zlokalizowane w centrum miasta i okolone osiedlem);
- bieda (w tym bieda dzieci), bezrobocie, utrwalanie się i dziedziczenie niekorzystnych postaw społecznych części mieszkańców „Rojcy”;
- zły stan zdrowia mieszkańców;
- brak profilaktyki zdrowotnej;
- niekorzystna struktura wiekowa, starzenie się społeczeństwa;
- wysoki, utrzymujący stały poziom, wskaźnik bezrobocia, w tym szczególnie niekorzystny wskaźnik bezrobocia długotrwałego;
- chuligaństwo i nadużywanie alkoholu;
- nieprzyjazna przestrzeń publiczna i niedostosowanie do potrzeb seniorów jako osób z ograniczoną sprawnością,
- brak miejsc rekreacji, wypoczynku i rozwijania zainteresowań zarówno dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych, brak zarówno odpowiedniej infrastruktury jak i oferty spędzania czasu wolnego.

Tabela 27 Powierzchnia i liczba ludności obszaru rewitalizacji

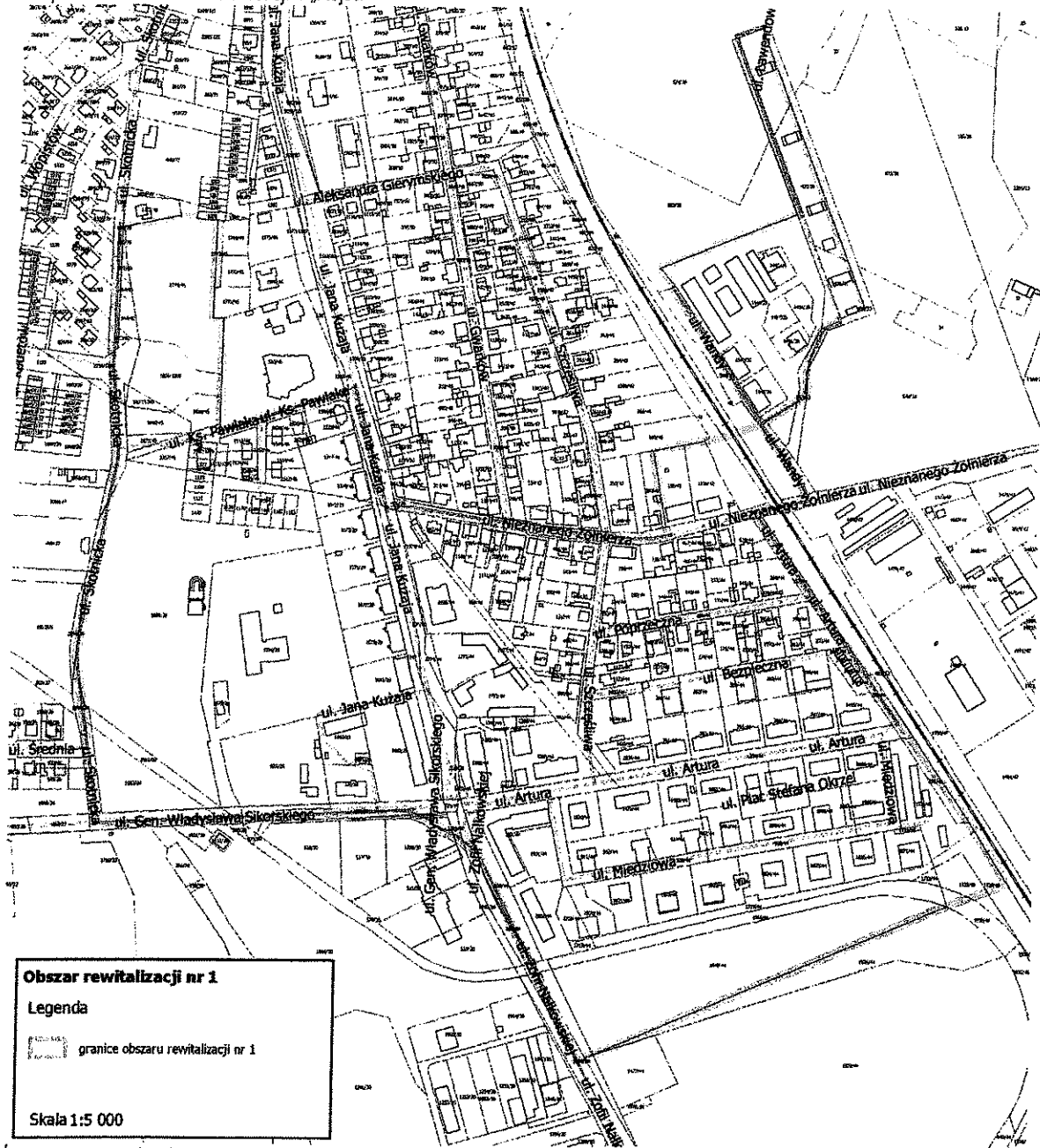
Obszar	Powierzchnia	Mieszkańcy
Radzionków – ogółem	1314,65 ha	16 434
Obszar zdegradowany	51,538 ha(3,92% powierzchni gminy)	4 132 osób(25,14% ludności gminy)
Podobszary rewitalizacji	51,538 ha(3,92% powierzchni gminy)	4 132 osób(25,14% ludności gminy)

Źródło: obliczenia własne

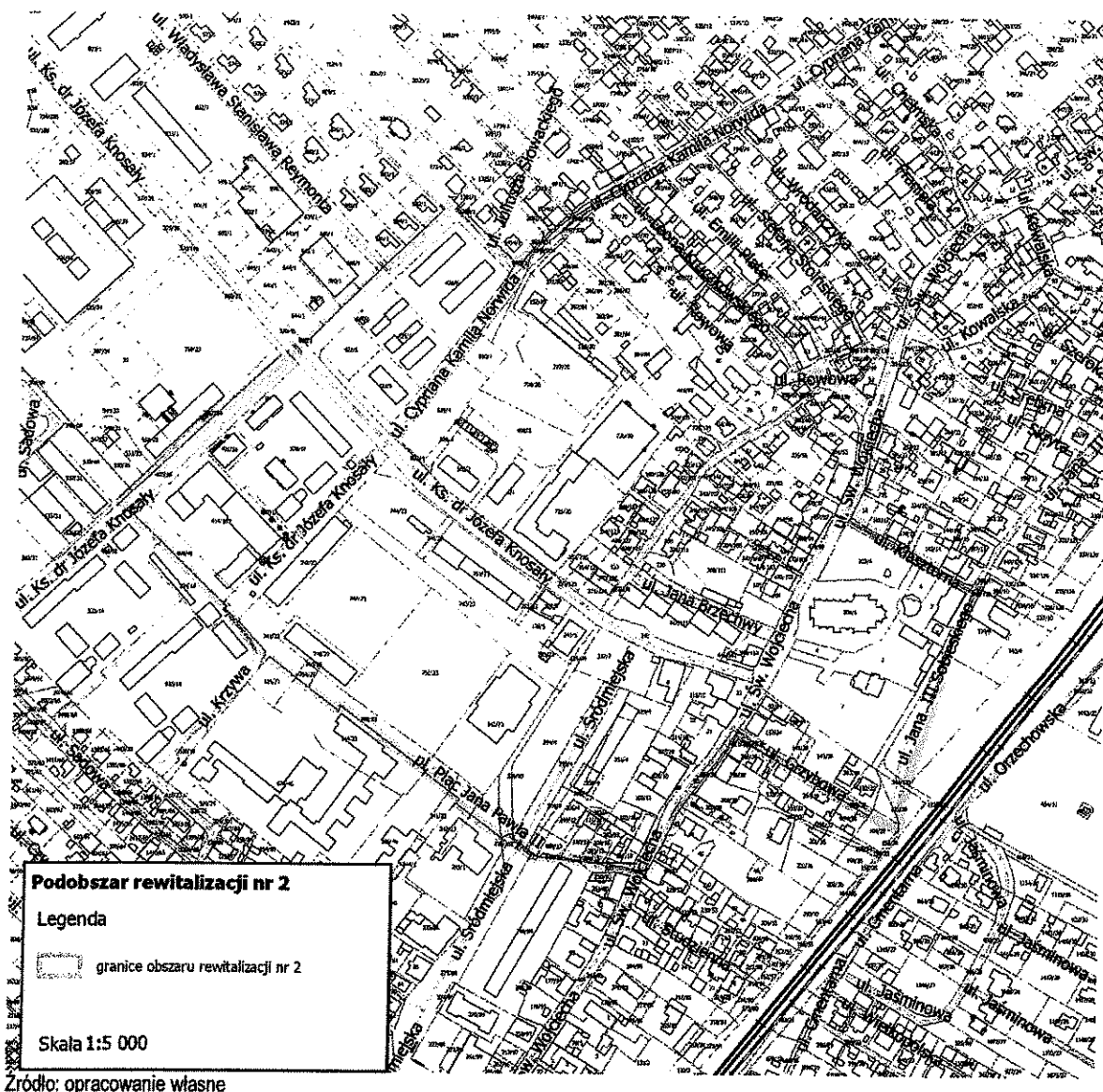

Poniższe mapy przedstawiają wyznaczone obszary zdegradowane: podobszar „Rojca” (Mapa 18) i podobszar „Były PGR” (Mapa 19).

Mapa 18 Podobszar rewitalizacji 1 „Rojca”

Mapa 19 Podobszar rewitalizacji 2 „Były PGR”

Główne potrzeby zidentyfikowane na podobszarach rewitalizacji to:

1. Remont budynków mieszkalnych, zapewnienie lepszej jakości mieszkań socjalnych dla osób w najtrudniejszej sytuacji życiowej, podniesienie standardu użytkowania budynków mieszkalnych (oraz uwzględnienie ogrzewania mniej przyczyniającego się do degradacji środowiska).
2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej obszarów zdegradowanych, oświetlenie i zapewnienie bezpiecznego poruszania się, stworzenie małej architektury i miejsc zieleni dostosowanych do potrzeb seniorów, w tym osób z ograniczeniami ruchu.
3. Zaradzenie sytuacji kryzysowej w sferze społecznej, przy wykorzystaniu dostępnych środków i metod środowiskowej pracy społecznej. Działalność społeczna na rzecz osób wykluczonych

społecznie i zagrożonych wykluczeniem, dostosowanie działań społecznych adekwatnie do kondycji życiowej osób potrzebujących wsparcia (zróżnicowanie działań zgodnie z rekomendacją zawartą w punkcie podsumowującym badania jakościowe, zawartym w Aneksie do Diagnozy), wspieranie działań kształtujących i wzmacniających prawidłowe funkcjonowanie rodzin, włączanie społeczne osób wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem, kształtujących postawy obywatelskie, etc. m.in. poprzez utworzenie Punktu Aktywności Lokalnej (PAL), Centrum Integracji Społecznej, oraz prowadzenie świetlic środowiskowych i działania animatorów w środowisku lokalnym kierowane do różnych grup społecznych: dzieci i młodzieży, rodzin, osób uzależnionych, kobiet / mężczyzn, osób bezrobotnych etc..

4. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, rozwijanie zainteresowań wyrównywanie szans edukacyjnych (dzieci, młodzieży i osób dorosłych) z terenów zdegradowanych, a także stworzenie oferty dla zagospodarowania czasu wolnego i wykorzystania potencjałów seniorów.
5. Wykorzystanie potencjału przestrzeni byłego PGR, wykorzystanie centralnego placu i okolicy na działania realizowane na rzecz mieszkańców.
6. Aktywizacja zawodowa mieszkańców obszarów zdegradowanych, m. in. poprzez utworzenie Centrum Integracji Społecznej (CIS).
7. Działania na rzecz poprawy jakości zdrowia, w tym profilaktyka zdrowotna mieszkańców.

3 Założenia programu rewitalizacji

3.1 *Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt)*

Przeprowadzona analiza całego miasta oraz pogłębiona diagnoza podobszarów rewitalizacji wykazała koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na podobszarach „Rojca” i „Były PGR”. Podobszar nr 1 ma charakter mieszkaniowego, robotniczego osiedla. Obserwowane zjawiska to przede wszystkim ubożenie części mieszkańców i pogarszanie się ich kondycji życiowej, a także starzenie się społeczeństwa i depopulacja. Z kolei podobszar „Były PGR” zlokalizowany jest w centrum osiedla domów wielorodzinnych, a zarazem w centrum miasta. Ze względu na to, że Radzionków jest niedużym miastem, to funkcjonalność obu tych obszarów, i stosunkowo niewielka odległość między nimi wskazuje na spójną, tożsamą wizję rewitalizacji dla obu tych podobszarów.

WIZJA REWITALIZACJI: Podobszary rewitalizacji jako miejsca przyjazne dla mieszkańców, oferujące aktywność społeczną i aktywizację zawodową, z estetycznie i funkcjonalnie zagospodarowaną przestrzenią publiczną, z szeroką ofertą usług publicznych dla mieszkańców.

3.2 *Cele rewitalizacji oraz kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom*

Wizja obszaru rewitalizacji realizowana będzie poprzez cele, w ramach których określono kierunki działań oraz odpowiadające im przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Cele rewitalizacji zostały określone

w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb, a ich osiągnięcie ma się przyczynić do zmniejszenia skali problemów na obszarze rewitalizacji. Działania są bezpośrednio przypisane do konkretnego celu.

Dla zrealizowania wizji obszaru rewitalizacji określono następujące cele:

1. Poprawa jakości społecznego funkcjonowania mieszkańców:

- 1.1. Rozwiązywanie problemów społecznych.
- 1.2. Zapewnienie wsparcia dla dzieci, młodzieży i seniorów.
- 1.3. Rozwijanie zainteresowań i aktywności społecznej mieszkańców.
- 1.4. Wsparcie integracji społecznej mieszkańców.
- 1.5. Profilaktyka zdrowotna.

2. Zapewnienie lepszych warunków bytowych mieszkańcom:

- 2.1 Poprawa jakości mieszkań.
- 2.2 Stworzenie (wydzielenie, zagospodarowanie, zaadaptowanie) miejsc aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców.

3. Rozwój zawodowy mieszkańców:

- 1.1. Zmniejszanie poziomu bezrobocia i pobudzanie aktywności zawodowej mieszkańców.
- 1.2. Wsparcie aktywności przedsiębiorców ukierunkowanej na tworzenie nowych miejsc pracy.

4. Poprawa jakości przestrzeni publicznej miasta:

- 4.1. Tworzenie miejsc rekreacji i aktywnego spędzania wolnego czasu dla osób w różnym wieku.
- 4.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w sposób estetyczny, przyjazny dla mieszkańców.
- 4.3. Monitoring.

Cele rewitalizacji odpowiadają zidentyfikowanym głównym potrzebom, a zaproponowane dla osiągnięcia celów przedsięwzięcia będą służyły rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów. Relację pomiędzy celami rewitalizacji a zidentyfikowanymi problemami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28 Cele rewitalizacji w odniesieniu do zidentyfikowanych potrzeb

CEL	ZIDENTYFIKOWANE POTRZEBY
1. Poprawa jakości społecznego funkcjonowania mieszkańców	Działalność społeczna na rzecz osób wykluczonych społecznie
	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży
	Poprawa jakości zdrowia
2. Zapewnienie lepszych warunków bytowych mieszkańcom	Remont budynków mieszkalnych
3. Rozwój zawodowy mieszkańców	Wsparcie przedsiębiorczości oraz aktywizacji zawodowej
4. Poprawa jakości przestrzeni publicznej miasta	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej
	Wykorzystanie potencjału przestrzeni byłego PGR

Źródło: opracowanie własne

3.3 Lista planowanych przedsięwzięć wraz z opisami

Wybór przedsięwzięć rewitalizacyjnych poprzedzony został publicznym naborem, w ramach którego projekty mogli składać każdy podmiot. Podstawowym kryterium doboru przedsięwzięć była zgodność z wnioskami płynącymi z diagnozy miasta rozumianymi jako problemy społeczne, gospodarcze, funkcjonalno-przestrzenne i techniczne. Nabór dotyczył wyłącznie projektów zlokalizowanych na terenie obszaru rewitalizacji oraz projektów o charakterze nieinwestycyjnym, które mogą oddziaływać na obszar rewitalizacji.

3.3.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

W poniższej tabeli przedstawiono wykaz przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 5 lit.a Ustawy o rewitalizacji, tj. są to planowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, o ile dane te są możliwe do wskazania.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Tabela 29 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
1.	INSTYTUT RE:BORN, Katowice (partner: Stowarzyszenie Centrum Innowacji Społecznościowego Informacyjnego Płock)	Nowa Nadzieja	Rewitalizacja społeczna i animacyjna mieszkańców poprzez objęcie wsparciem osób zagrożonych wykluczeniem społ. ze względu na problematykę uzależnień, oraz integracja środowiska lokalnego. Osiągnięcie celu głównego będzie możliwe poprzez podjęcie konkretnych i wszechstronnych działań oraz realizacji celów szczegółowych takich jak: otwarcie ośrodka konsultacyjnego „trzeźwość, wolność i godność” dostarczenie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, animacyjnej i prawnej. Przeprowadzenie programów profilaktyki uzależnień, zdrowego i świadomego stylu życia, aktywizacja i odrodzenie członków wspólnoty lokalnej, poprawa stosunków, wzrost aktywizacji członków wspólnoty lokalowej poprzez reintegrację społeczną i animacyjną, pobudzenie współpracy trójsektorowej poprzez zaangażowanie partnerów trzech sektorów w działania rewitalizacyjne, poprawa wizerunku podwórek, polepszenie stanu zdrowia i kondycji społeczności poprzez redukcję problemu uzależnień. Radzionków ulice: Sikorskiego, Pawłaka, Kuźaja, N. Żołnierza, Szcześliwa, Poprzeczna, Bezpieczna, Artura, Miedziowa	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.	1

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
2.	Gmina Radzionków (realizator: Zespół Szkół Podstawowo – Gimnazjalnych w Radzionkowie)	Młodzież wszechstronnie wyedukowana – dobra przyszłość gwarantowana.	Zakresem projektu jest aktywizacja społeczna problematycznych uczniów, poprawa ich relacji społecznych oraz zdolności do zatrudnienia w przyszłości poprzez organizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i udział w różnych wydarzeniach społeczno-kulturalnych. Organizacja zajęć wychowawczych o wysokich walorach artystycznych oraz zajęć z zakresu terapii pedagogicznej, socjoterapii profilaktyki uzależnień. Uczestnicy	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług.	1
3.	ZHP Chorągiew Śląska Hufiec Bytom (partner: Gmina; realizator: ZSP-G - Świercica Środowiskowa OAZA,	Daj nam szansę, a razem zbudujemy więcej dla siebie.	Zakresem projektu jest wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, dzięki czemu możliwe będzie osiągnięcie spójności społecznej. Kompleksowe podejście i długofalowe działania będą zapobiegać wykluczeniu, wzmacniać i rozwijać zasoby dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie środowiskowej formy opieki. Działania swoim zasięgiem będą	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. Liczba wspartych w programie miejsc	1

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
	+ partnerzy - podmioty prywatne)		wpływać również na rodziny. Wsparcie dzieci i młodzieży w procesie przygotowywania do samodzielnego życia - praca środowiskowa, deinstytucjonalizacja, utworzenie Harcerskiego Klubu Środowiskowego i jego działalność. Również działalność w formie podwórkowej. Uczestnicy projektu to osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem z ulic Kuźaja, Nieznanego Żołnierza, Miedziowej, Gwarków, Lawendowej, Wandry, Artura.			świadczenia usług.	
4.	Gmina Radzionków (realizator: OPS w Radzionkowie)	GODNE ŻYCIE – OPIEKA NAD SENIOREM W DOMU	Zakresem projektu jest wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu na terenie rewitalizacyjnym, poprzez zapewnienie usług społecznych dla osób starszych, przygotowanie współmieszkańców, członków rodzin osób starszych do opieki nad nimi. Usługi społeczne dla osób starszych. Sporządzenie kompleksowej diagnozy podsumowującej efekty realizacji projektu z rekomendacjami.	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	1

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Localizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
5.	Stowarzyszenie Salus (partner: Gmina Radzionków)	Wielopokoleniowe Centrum Aktywizacji	<p>Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez działania z zakresu podnoszenia jakości i dostępności usług wsparcia rodziny, wspierające proces deinstytucjonalizacji.</p> <p>Aktywizowanie osób w każdym wieku.</p> <p>Wzmocnienie więzi międzypokoleniowych i lokalnych.</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych.</p> <p>Rozwijanie talentów, pasji i umiejętności uczestników.</p> <p>Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Organizowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży, dorosłych.</p> <p>Skonsultowanie osób objętych programem ze specjalistami: stomatologiem, lekarzem internistą, pediatrą, ortopedą, dietetykiem, rehabilitantem.</p> <p>Podjęcie przez osoby uzależnione leczenia skutkującego wyjściem z nalogu.</p> <p>Zdobycie umiejętności w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.</p>	<p>Podobszar 1</p> <p>Podobszar 2</p>	<p>9.1.3</p> <p>9.2.3</p>	<p>poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzonymi działalnością na własny rachunek) po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).</p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy,</p>	1

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
			<p>Promowanie zdrowego stylu życia. Zmobilizowanie społeczności do podjęcia regularnej aktywności ruchowej. Zaktywizowanie w zakresie zdobywania wiedzy dotyczącej zdrowego stylu życia, przeciwdziałania skutkom nieleczonych chorób. Realizacja projektów: – utworzenie klubów spotkań dla osób w różnym wieku z ofertą zajęć, szkoleń, warsztatów, wykładów itp. (Klub Malucha / Klub Juniora / Klub Młodzieżowy / Klub Seniora), - dostarcz nie-zwykłą kartkę świąteczną - uczestnicy w różnym wieku wykonują kartki świąteczne, które samodzielnie dostarczają razem z zaproszeniem na spotkanie świąteczne potrzebującym ludziom z dzielnicy Rojca. - starsza siostra/straszny brat – wyrównywanie szans edukacyjnych, - dbaj o zdrowie – festyn zdrowotny, warsztaty kulinarne, szkolenie z pierwszej pomocy, współpraca z klubem AA, cykliczne zajęcia ruchowe dla dzieci. Przedsięwzięcie skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów zamieszkujących ulice: Nieznanego Żołnierza, Poprzeczna, Bezpieczna, Artura, Miedziowa, Wandy, Lawendowa oraz dzieci uczęszczające do ZSPG w Rojcy.</p>			uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. projektu.	
6.	C.K. Karolinka Radzionków	Integracja przez kulturę	Program społeczny przyczyni się do podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które	1

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
			<p>osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych zamieszkujących obszary rewitalizacyjne. Planuje się działania w zakresie aktywnej integracji, aktywizujące lokalną społeczność – działania o charakterze wspomagającym i towarzyszącym. Projekt pozwoli na zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowanie zawodowe. Prowadzone działania społeczno-kulturalne ukierunkowane będą na rozwój osobistych uczestników projektu, wspomagając tym samym proces integracji oraz wzmocnienia aktywności społecznej i zawodowej.</p> <p>Grupę docelową stanowią osoby zamieszkujące obszar rewitalizacyjny w mieście Radzionków, Uczestnikami projektu będą rodziny (dorośli oraz ich dzieci). Planuje się objąć działaniami wychowanków Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego mieszczącego się w Radzionkowie przy ul. gen. Sikorskiego 7a. Zaangażowanie całych rodzin, w tym reprezentantów różnych pokoleń (a więc uczestników wraz z ich otoczeniem) będzie miało istotne znaczenie podczas realizacji projektu.</p>			<p>uzyskały kwalifikację po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p>	

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
7.	Gmina Radzionków (realizator: Liceum Ogólnokształcące w Radzionkowie)	Rozwijanie pasji sposobem na życie	Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu poprzez działania z zakresu podnoszenia jakości i dostępności usług wsparcia rodziny, wspierające proces de instytucjonalizacji - działania dotyczące wsparcia projektów, których celem będzie poprawa wyników nauczania uzyskanych przez uczniów.	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. projektu.	1
8.	Gmina Radzionków	Rewitalizacja osiedla robotniczego w Radzionkowie przy ul. Kuźaja – w zakresie przebudowy budynków	Przywrócenie zabytkowemu osiedlu należytej funkcji śródmiejskiej w skali miasta i regionu, oraz walorów rekreacyjnych, turystycznych, społecznych, edukacyjnych i kulturowych. Poprawa warunków zagospodarowania terenu (drog wewnętrznych, chodników, placów utwardzonych) i utworzenie przestrzeni publicznej z towarzyszącą infrastrukturą komunikacyjno-rekreacyjną.	Podobszar 1	10.3	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury.	2

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
9.	Gmina Radzionków	mieszkalnych wraz z udrożnieniem infrastruktury komunikacyjno-społecznej Budowa dwóch wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z instalacjami wewnętrznymi w Radzionkowie przy ul. Nieznanego Żołnierza.	Planowane działania obejmą szeroki zakres prac remontowych, w ramach których odnowione zostaną przede wszystkim części wspólne budynków, w tym elementy konstrukcyjne, jak np. stropy. Planowana jest gruntowna odbudowa tkanki mieszkaniowej, nie tylko odnowienie elewacji i klatek schodowych, ale także doprowadzenie infrastruktury zapewniającej ekonomiczne i wygodne użytkowanie mieszkań (jak np. ogrzewanie, kanalizacja). W miarę możliwości finansowych odnowione zostaną także części mieszkaniowe. Budowa budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem przestrzeni wokół. Kompleksowe wykonanie prac budowlanych: od projektu, pomiarów, uzyskania pozwoleń etc., ew. doprowadzenia mediów, wybudowanie budynków od podstaw i przygotowanie ich do zamieszkania. Wyposażenie w niezbędną małą architekturę i infrastrukturę zewnętrzną – chodniki, ławki, latarnie, kosze na śmieci etc.	Podobszar 1	BGK	Zwiększenie miejskich zasobów lokali mieszkalnych, podniesienie jakości życia mieszkańców; I. m ² odnowionej powierzchni mieszkalnej; I. m ² wyremontowanych lub zbudowanych obszarów w przestrzeni publicznej;	2
10.	Gmina Radzionków	Instytucje przyjazne seniorom	Budowa podjazdów, dostosowanie budynków instytucji samorządowych do potrzeb osób starszych, z ograniczoną sprawnością oraz poruszających się na wózkach. Wykonanie projektów i kompleksowej dokumentacji architektoniczno-inżynierskiej, zaprojektowanie podjazdów, wind lub dźwigów	Podobszar 1 Podobszar 2	zewnętrzne źródła finansowania	Poprawa walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznej miasta, rozwinięcie oferty rekreacji i spędzania czasu wolnego, poprawa jakości życia mieszkańców. I. m ² wyremontowanych lub zbudowanych obszarów w przestrzeni	2

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
11.	Stowarzyszenie Salus (partner: Gmina Radzionków)	„Stary kościół – nowa społeczność” remont i adaptacja budynku	<p>Remont i adaptacja budynku pełniącego niegdyś funkcję kościoła (przy ul. Kuźaja w Rojcy) i zaadaptowanie go na potrzeby aktywności społecznej podejmowanej na rzecz mieszkańców Rojcy (budynek nie będzie pełnił funkcji sakralnej). Planowane jest stworzenie stałego miejsca aktywności społeczności lokalnej, w którym docelowo będzie siedziba Wielopokoleniowego Centrum Aktywności oraz stopniowe poszerzanie oferty działań WCA z wykorzystaniem infrastruktury budynku. Jest to projekt infrastrukturalny wspierający realizację projektu WCA, a zaplanowane w ramach WCA działania będą</p>	Podobszar 1	10.3	<p>Poprawa walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznej miasta, rozwinięcie oferty rekreacji i spędzania czasu wolnego, poprawa jakości życia mieszkańców. I. m² wyremontowanych lub zbudowanych obszarów w przestrzeni publicznej;</p>	2
			<p>umożliwiający pokonanie schodów osobom poruszającym się na wózkach. Wybudowanie poręczy i zapewnienie antypoślizgowej nawierzchni na schodach w instytucjach publicznych. W miarę możliwości wygospodarowanie i zagospodarowanie przestrzeni przed budynkiem i w holu głównym na ławki / krzesła w zacienionych miejscach, wygospodarowanie i udostępnienie toalety na parterze budynku, w miarę możliwości także dostosowanej do potrzeb osób poruszających się na wózkach. Rojca - wszystkie budynki mieszkalne przy ul. Kuźaja 58-70 oraz budynek mieszkalny przy ul. Sikorskiego 4. Dodatkowo budynek Zespołu Szkół Podstawowo - Gimnazjalnych. A w Radzionkowie: C.K. Karolinka i infrastruktura jaka powstanie na terenie "po byłym PGR".</p>			publicznej.	

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionkow

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
12.	Centrum Edukacyjne FUTURE Alicja Gałazka, Tarnowskie Góry	„Akademia umiejętności miękkich”	<p>możliwe do realizacji po wykonaniu działań i udostępnieniu pomieszczeń przewidzianych w niniejszym działaniu. Zakres prac obejmie modernizację kościoła tymczasowego dla potrzeb Wielopokoleniowego Centrum Aktywności, w tym: termomodernizacja, remont, wymiana dachu, przystosowanie do potrzeb projektów EFS.</p> <p>Przedsięwzięcie skierowane do dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów zamieszkujących ulice: Nieznanego Żołnierza, Poprzeczna, Bezpieczna, Artura, Miedziowa, Wandy, Lawendowa oraz dzieci uczęszczające do ZSPG w Rojcy.</p>	<p>Podobszar 1 Podobszar 2</p>	<p>9.1.3 9.2.3</p>	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy.</p>	3

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
13.	Śląski Ogród Botaniczny Związek Stowarzyszeń	<i>To je mój konsekwencja</i> plecu: podniesienie aktywności społeczno-zawodowej pełnoletnich mieszkańców Dzielnicy Rojca	Aktywizacja i uzupełnianie kompetencji zawodowych osób dorosłych z obszaru rewitalizacyjnego gminy Radzionków, uzupełnienie kwalifikacji lub zmianę zawodu jako podniesienie ich adaptacyjności i mobilności zawodowej. Projekt obejmuje cały obszar rewitalizacji.	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3	uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzonymi działalnością na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z	3

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
14.	Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych Radzionków (partnerzy: Gmina Radzionków, Fundacja Imago, Centrum Sportowe Pełka)	Przystań Miejska	Projekt skierowany jest do osób bezrobotnych w wieku aktywności zawodowej oraz osób 50+ i seniorów. w ramach projektu przewiduje się m.in., następujące działania: praca socjalna, doradztwo zawodowe i psychologiczne, warsztaty autoprezentacji, wizażu, stylizacji, działania w ramach programu PAL, CAS, działanie o charakterze środowiskowym (imprezy i spotkania integracyjne, wycieczki, świetlica środowiskowa dla młodzieży, profilaktyka zdrowotna.	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	<p>prowadzonymi działaniami na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).</p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzonymi działaniami na własny</p>	3

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
15.	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych i Regionalnych eMagra (partner: Instytut Turystyki w Krakowie Sp. z o.o)	PAL - Punkt Aktywności Lokalnej	Integracja mieszkańców obszaru rewitalizacyjnego oraz aktywizacja społeczno- zawodowa osób wykluczonych społecznie, które nabeżd kompetencje społeczne, kwalifikacje zawodowe poprzez uczestnictwo w CIS i/lub szkoleniom zawodowym. Przedsięwzięcie realizowane będzie w kwartale ulic: Nieznanego Żołnierza, Poprzeczna, Bezpieczna, Artura, Miedziowa.	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	<p>liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).</p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu.</p>	3
16.	Izba Przemysłowo – Handlowa Tarnowskie Góry	Obserwatorium Rynku Pracy	Przekwalifikowanie lub poszerzenie kwalifikacji osób bezrobotnych, szkolenia, oferta pracy, badanie zdolności do pracy, zakładanie działalności	Podobszar 1 Podobszar 2	9.1.3 9.2.3	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu</p>	3

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Localizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
			gospodarczej.			<p>programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).</p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy,</p> <p>uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu.</p>	
17.	Gmina Radzionków	Przebudowa obiektu popegeerowskiego wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków. Stworzenie centro twórczej przestrzeni publicznej, rozumianej jako lokalny cel publiczny oraz wzmocnienie publicznych przestrzeni	Przebudowa obiektu popegeerowskiego wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków. Stworzenie centro twórczej przestrzeni publicznej, rozumianej jako lokalny cel publiczny oraz wzmocnienie publicznych przestrzeni	Podobszar 2	zewnętrzne źródła finansowania	<p>Poprawa walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznej miasta poprawa walorów funkcyjnych przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie części nieużytkowanych, rozwinięcie oferty rekreacji i spędzania czasu wolnego.</p>	4

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
18.	Gmina Radzionków	likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków. Etap I	<p>miastotwórczych. Stworzenie miejskiego placu spotkań /forum/ służącego integracji mieszkańców; jako wnętrza urbanistycznego wyznaczonego linią istniejącej zabudowy. Planuje się utworzenie parku z możliwością organizacji na jego terenie plenerowych imprez i występów estradowych, których zapleczem będzie budynek CK Karolinka.</p> <p>Podstawą kompozycji przestrzennej nowego centrum miasta jest plac miejski – Nowy Rynek. W jego narożnikach znajdują się wejścia dla pieszych połączone z chodnikami istniejących ulic i ciągami pieszymi sąsiadującymi osiedli mieszkaniowych.</p> <p>Poprawa jakości środowiska miejskiego i zagospodarowanie terenów zieleni zlokalizowane na terenie Gminy Radzionków, w tym: przebudowa "małej architektury" - chodników, budowa oświetlenia, ławek, pochylni (oraz podjazdów do miejsc użyteczności publicznej), nasadzenia zieleni etc.</p> <p>Projektowana zieleni skupiona jest na podobszarze 1, jako adaptacja terenu zielonego na park, jako zieleni towarzysząca budynkom mieszkalnych. Dodatkowo, prowadzona będzie adaptacja zieleni na podobszarze 1 i 2 wzdłuż ciągów dojazdowych z obrzeży do centrum miasta.</p> <p>Z przeprowadzonej wizji lokalnej i przeprowadzonych rozmowach z mieszkańcami osiedla planuje się utworzenie terenu rekreacyjnego z nowymi, pozwalającymi na lepszą komunikację z osiedlem i</p>	Podobszar 1 Podobszar 2	POIŚ	<p>poprawa jakości życia mieszkańców.</p> <p>I. m² wyremontowanych lub zbudowanych obszarów w przestrzeni publicznej.</p> <p>II. m² odnowionych / zaadaptowanych pomieszczeń przeznaczonych na działalność społeczną.</p> <p>Liczba ośrodków miejskich, w których realizowane są projekty dotyczące zieleni miejskiej.</p> <p>Dotatkowa powierzchnia biologicznie czynna uzyskana w wyniku realizacji projektów.</p> <p>Łączna powierzchnia terenów zieleni objętych projektem, pracami ramach projektu.</p>	4

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
19.	Gmina Radzionków	Przebudowa obiektu poogeeerowskiego wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków. Etap II	<p>terenami sąsiednimi alejkami spacerowymi, z ławkami, koszami i oświetleniem. Całość prac ma umożliwić poruszanie się po terenie osób z wózkami rowerzystów, osób niepełnosprawnych.</p> <p>Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w centralnym obszarze miasta (wokół byłego PGR) w sposób przyjazny dla mieszkańców, celem utworzenia nowoczesnej centralnej strefy miejskiej (ekorynek). Projektem objęty zostanie skwer tworzony przez ul. Knosaly i Pl. J.Pawła II.</p> <p>Przebudowa starych lub nieużywanych budynków przemysłowych: stworzenie przestrzeni przeznaczonej na centra kultury z elementami komercyjnymi (np. galerie, sale teatralne, sale koncertowe, obiekty kinowe/konferencyjne, kawiarnie, księgarnie, biblioteki multimedialne, itd. w połączeniu z przestrzenią biurową, handlową, usługową).</p>	<p>Podobszar 1</p> <p>Podobszar 2</p>	<p>zewnętrzne źródła finansowania</p>	<p>Poprawa walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznej miasta, rozwinięcie oferty rekreacji i spędzania czasu wolnego, poprawa jakości życia mieszkańców.</p> <p>I. m² wyremontowanych lub zbudowanych obszarów w przestrzeni publicznej.</p> <p>I. m² odnowionych / zaadaptowanych pomieszczeń przeznaczonych na działalność społeczną.</p>	4
20.	Gmina Radzionków	Przeciwdziałanie wyłączeniu mieszkańców Gminy Radzionków zagrożonych wykluczeniem społecznym	<p>Projekt jest odpowiedzią na dostrzeżone problemy wśród kobiet i mężczyzn w wieku do 60. lat zagrożonych wykluczeniem społecznym, a zamieszkujących centrum gminy Radzionków.</p> <p>Integracja, aktywizacja i pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonym marginalizacją społeczną dla poprawy startu w dorosłe życie i wyrównanie szans.</p> <p>Cel to integracja, aktywizacja i pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonym marginalizacją społeczną dla poprawy startu w dorosłe życie i wyrównanie szans w</p>	<p>Podobszar 1</p> <p>Podobszar 2</p>	<p>zewnętrzne źródła finansowania</p>	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym</p>	1, 4

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
21.	Gmina Radzionków	Rewitalizacja budynku Centrum Kultury „Karolinka” w Radzionkowie wraz z likwidacją istotnych problemów społecznych	<p>drodze prowadzenia zajęć dla dzieci pochodzących z rodzin, gdzie występuje alkoholizm, przemoc, wielodzietność, bezradność opiekuńczo - wychowawcza, choroby psychiczne.</p> <p>Nawiązanie czynnej współpracy pomiędzy Gminą, C.K.Karolinka i organizacjami pozarządowymi także osobami w wieku do 60 r.ż. zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Projekt jest ściśle powiązany z przebudową obiektu popegeerowskiego wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków.</p> <p>Modernizacja/ przebudowa budynku kultury wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, bezpośrednio graniczącym z terenem po byłym PGR, w tym dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Kompleksowe działania zmierzające do nadania obszarowi, na którym położony jest budynek kultury nowych funkcji: społecznych, środowiskowych. Ułatwi to wsparcie społeczności zamieszkującej podobszar 1, pośrednio-mieszkańcom podobszaru 2, poprzez dostęp do zmodernizowanej/ przebudowanej bazy infrastrukturalnej (otoczenia), w tym aktywizacja podopiecznych OSP w Radzionkowie oraz osób</p>	Podobszar 2	10	<p>pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzonymi działalnością na własny rachunek) po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób korzystających ze wsparcia infrastruktury.</p> <p>Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej.</p>	1, 4

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
22.	Parafia pw. Św. Wojciecha w Radzionkowie, ul. św. Wojciecha	Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy Kościele pw. Św. Wojciecha w Radzionkowie, ul. św. Wojciecha	Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu wokół Kościoła dla zapewnienia udogodnień dla parafian oraz pielgrzymek odwiedzających Kościół. Projekt zmierza do poprawienia stanu technicznego oraz estetyki obszaru: zieleni, nawierzchni ciągów komunikacyjnych (pieszych i jezdnych), obiektów małej architektury – wokół obiektu sakralnego wpisanego na listę zabytków. Projekt stanowi podstawę przede wszystkim dla poprawy atrakcyjności, podniesienia i wykorzystania walorów oraz odbioru przestrzeni zarówno przez turystów jak i użytkowników. Projekt zakłada realizację następujących działań szczegółowych:	Podobszar 2	zewnętrzne źródła finansowania	Poprawa walorów funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznej miasta, rozwinięcie oferty rekreacji i spędzania czasu wolnego, poprawa jakości życia mieszkańców.	2, 4
23.	Gmina Radzionków (realizator: OPS w Radzionkowie)	Interdyscyplinarny program asystentury i opieki środowiskowej	– świadczenie dla odbiorców projektu usług asysty rodzinnej, – świadczenie dla odbiorców projektu usług asysty ds. osób niepełnosprawnych, – świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, – utworzenie zespołu mieszkania chronionego dla osób bezdomnych, niepełnosprawnych, starszych w tym objętych interwencją kryzysową oraz /lub	Podobszar 1 Podobszar 2	9.2.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu	3

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
24.	Gmina Radzionków (realizator: OPS w Radzionkowie oraz CK Karolinka)	Lokalna Pracownia Aktywności Społecznej	<p>Projekt zakłada realizację następujących działań szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – częściowy remont poddasza budynku OPS, – realizację programu aktywności Lokalnej na terenie Gminy, – utworzenie sieci Klubów Międzypokoleniowych Spotkań, – wdrażanie usług animacji lokalnej oraz liderów lokalnych, – realizacja warsztatów rozwoju zainteresowań społeczności lokalnej, – prowadzenie działań para socjalizacyjno-integracyjno- kulturalnych, – działania towarzyszące takie jak poradnictwo 	Podobszar 2	9.1.1.	<p>programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzonymi działalnością na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek). Liczba osób zagrożonych ubóstwem</p>	2, 1, 3

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
			specjalistyczne.			lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzonymi działalnością na własny rachunek) po opuszczeniu programu. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu.	
25.	Gmina Radzionków	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Radzionków	Zaprojektowanie sieci oświetlenia ulicznego oraz wykonanie robót budowlanych związanych z budową nowej sieci oświetlenia ulicznego i robót montażowych związanych z wymianą opraw oświetleniowych (LED) na istniejących słupach. Wprowadzenie innowacyjnego systemu umożliwiającego zarządzanie energią w sieci oświetleniowej na terenie Gminy Radzionków. Oświetlenie obejmuje drogi gminne na podobszarach, w tym doświetlenie podwórek przy ul. Artura, Bezpiecznej, Miedziowej, Skotnickiej, Sikorskiego, teren po byłym PGR.	Podobszar 1 Podobszar 2	4, 5	Liczba zmodernizowanych energetycznie punktów oświetleniowych. Szacunkowy roczny spadek emisji gazów cieplarnianych. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej.	2, 4
26.	Gmina Radzionków	Przebudowa oddziałów szkolnych w SP nr 1 wraz z zapewnieniem niezbędnego	Przebudowa, adaptacja pomieszczeń dla nadania innym niż dotąd funkcji użytkowych, polegających na przystosowaniu istniejącego obiektu do nowych wymagań, bez zmiany jego funkcji oraz budowie infrastruktury wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem. Usunięcie barier	Podobszar 2	11 12.1	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej. Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej.	1, 4

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie (nazwa / tytuł)	Zakres, charakter przedsięwzięcia	Lokalizacja	Działanie, poddziałanie zgodnie z RPO WSL 2014 – 2020 /lub inne źródła	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Cel rewitalizacji
		wyposażenia, w tym przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych	architektonicznych dla osób niepełnosprawnych oraz wyposażenie w specjalistyczny sprzęt wspomagający proces uczenia się osób niepełnosprawnych. Termomodernizacja obiektu i wymiana źródła ciepła, ze szczególnym uwzględnieniem modernizacji budowlanej i energetycznej auli i sali sportowej. SP 1 położona jest w samym centrum podobszaru rewitalizacyjnego nr 2. Sam budynek został wybudowany ponad 100 lat temu i położony jest w strefie konserwatorskiej.				

* Sposób monitorowania rezultatów: dokumentacja projektowa w działaniach „miękkich”, dokumentacja + zrealizowane inwestycje w działaniach „twardych”.

3.3.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

1. **Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia.**

W ramach tego działania wspierane będą projekty, których zadaniem będzie podnoszenie umiejętności i kwalifikacji osób bezrobotnych. Szczególny nacisk położony będzie na osoby powracające na rynek pracy, kobiety i osoby długotrwale bezrobotne. Szacunkowa wartość: 900 000,00 zł.

2. **Promocja samozatrudnienia.** Celem działania w tym obszarze będzie wsparcie zaangażowania na rzecz osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej. Wsparcie to może mieć formę doradztwa, szkoleń lub poprawy w dostępie do finansowania dla małych i mikroprzedsiębiorstw. Szacunkowa wartość: 400 000,00 zł.

3. **Outplacement.** Działanie to definiuje się jako system łagodnych zwolnień, polegający na podejmowaniu przez organizację działań służących pomocy odchodzącym pracownikom. Obejmuje głównie doradztwo zawodowe i psychologiczne, szkolenia, a także wsparcie w znalezieniu nowej pracy. Szacunkowa wartość: 400 000,00 zł.

4. **Wspieranie rozwoju warunków do godzenia życia zawodowego i prywatnego.** Działanie możliwe będzie dzięki takim działaniom jak: tworzenie nowych miejsc opieki w podmiotach opieki nad dzieckiem do lat 3 lub rozwój już istniejących, tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi w innych formach opieki wymienionych w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3 obejmujące m.in. sprawowanie opieki przez nianię, oraz sprawowanie opieki przez opiekuna dziennego, pokrycie kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3 dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji, dla których obowiązek opieki nad dziećmi stanowi barierę w dostępie do rynku pracy. Szacunkowa wartość: 600 000,00 zł.

5. **Wzmacnianie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw.** Zwiększanie inwestowania w kapitał ludzki w przedsiębiorstwach, poprawę jakości i dostępności usług szkoleniowo-doradczych wspierających rozwój przedsiębiorstw oraz wzmacnianie potencjału pracowników poprzez programy profilaktyczne, podnoszenie kwalifikacji oraz wspieranie powracających do pracy. Szacunkowa wartość: 500 000,00 zł.

6. **Program aktywnej integracji osób i grup zagrożeniem wykluczeniem społecznym.**

Realizacja działania możliwa będzie między innymi dzięki: projektom kompleksowego wsparcia na rzecz integracji osób, rodzin i grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji, wsparciu rehabilitacji i reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów działających na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, programom integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych i usamodzielnianych. Szacunkowa wartość: 1 000 000,00 zł.

7. **Rozwój usług społecznych i zdrowotnych.** Przewiduje się w tym obszarze wsparcie działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i asystenckich, działań poprawiających dostęp do usług wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, dla projektów poprawiających dostęp do narzędzi rozwijających usługi społeczne czy zwiększające potencjał lokalnych społeczności do samodzielnego świadczenia usług społecznych i zdrowotnych. Szacunkowa wartość: 400 000,00 zł.

8. Rozwój ekonomii społecznej. Wsparcie dla projektów i inicjatyw w obszarze działalności gospodarczej, które łączą cele społeczne i ekonomiczne. Istotą tego sektora są tzw. przedsiębiorstwa społeczne, których zyski z założenia są reinwestowane w cele społeczne lub we wspólnotę. Szacunkowa wartość: 1 500 000,00 zł.

9. Poprawa efektywności kształcenia. Realizacja tego działania przejawiać się będzie we wsparciu projektów, których celem będzie poprawa wyników nauczania uzyskanych przez uczniów. Szacunkowa wartość: 300 000,00 zł.

10. Wzrost upowszechnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej to promocja takich przedsięwzięć jak tworzenie dodatkowych miejsc wychowania przedszkolnego odpowiadających faktycznemu zapotrzebowaniu, wydłużanie godzin pracy placówek wychowania przedszkolnego, doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, rozszerzanie oferty placówek oświatowych o dodatkowe zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci. Szacunkowa wartość: 350 000,00 zł.

11. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych oznacza zdobywanie lub uzupełnianie wiedzy i umiejętności przez pracownika, z inicjatywy pracodawcy albo za jego zgodą. W ramach pracy aktualnie wykonywanej przez pracownika lub takie, które będą mogły mieć zastosowanie w przypadku, gdy planowany jest jego awans lub też pracodawca zamierza zaproponować mu inne warunki pracy, np. pracę na innym stanowisku, ze względu na zmianę profilu działalności firmy. Włączenie kolejnych projektów w ramach tych obszarów tematycznych pozwoli na wsparcie wyników uzyskanych w związku z realizacją projektów kluczowych i podstawowych. Szacunkowa wartość: 400 000,00 zł.

4 Realizacja programu rewitalizacji

4.1 Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Program rewitalizacji stanowi dokument otwarty. Poddawany będzie systematycznej, okresowej analizie i ocenie oraz będzie w razie potrzeby aktualizowany celem dostosowania do zmieniających się uwarunkowań, w szczególności w zakresie określenia lub doprecyzowania konkretnych projektów realizowanych w ramach rewitalizacji. Analiza, ocena i aktualizacja programu odbywać się będzie w oparciu o zasadę współpracy z zainteresowanymi partnerami.

Monitorowaniu, ocenie realizacji programu i jego aktualizacji służyć będzie system współpracy pomiędzy podmiotami programu oraz zaprojektowanie osiągnięcia wskaźników rezultatów i oddziaływania.

Przebieg i kolejność realizacji poszczególnych zadań zostanie określona w przedziałach czasowych. Analiza osiągniętych w danym okresie wskaźników będzie dokonywana podczas spotkań zespołu koordynacyjnego – nie rzadziej niż raz na miesiąc oraz spotkań Komitetu Rewitalizacyjnego, według określonego harmonogramu.

Program Rewitalizacji będzie wdrażany przy uwzględnieniu szerokiej partycypacji społecznej, uwzględnianej przez cały okres wdrażania Programu Rewitalizacji. Komunikacja społeczna oznacza realizację wszystkich poniżej wskazanych działań:

- informowanie mieszkańców o wszelkich planowanych działaniach dotyczących rewitalizacji,
- inicjowanie i moderowanie debaty publicznej dotyczącej zagospodarowania przestrzeni publicznej lub nadzór w przypadku zlecenia tego działania,
- wspieranie aktywności organizacji pozarządowych i innych grup mieszkańców podejmujących działania dotyczące rewitalizacji,
- w miarę możliwości uwzględnianie w planach rewitalizacji propozycji i stanowisk prezentowanych przez przedstawicieli mieszkańców.

Wszelkie działania partycypacyjne powinny być ukierunkowane na określenie konkretnych działań rewitalizacyjnych maksymalnie dopasowanych do potrzeb mieszkańców oraz wypracowanie kompromisowego stanowiska, gdy zgłaszane propozycje będą mocno rozbieżne lub wykluczające się. Odpowiedzialnym za proces konsultacji jest Burmistrz miasta.

4.2 Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych

Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji stanowią sumę całkowitej wartości planowanych do realizacji zadań. Środki te będą pochodzić z różnych źródeł, w tym też z budżetu Gminy Radzionków.

Szacunkowy łączny koszt realizacji Programu Rewitalizacji wyniesie 59 292 270 zł.

Będzie on finansowany w około 81% ze środków zewnętrznych (unijne mechanizmy finansowe, budżet Państwa, Bank Gospodarstwa Krajowego, NFOŚiGW), i w 19% ze środków pochodzących z budżetu Gminy Radzionków, środków własnych podmiotów posiadających osobowość prawną.

W poniższej tabeli zestawiono wartościowo projekty włączone do Programu oraz wskazano źródła, z których zostanie sfinansowana ich realizacja. Projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu oraz ich szczegółowe opisy (przedstawione w tabeli powyżej), mają charakter indykatorywny. Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrożenie.

Tabela 30 Tabela finansowania GPR

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nazwa / tytuł)	Lokalizacja	Realizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)	Źródło finansowania
1.	INSTYTUTRE:BORN, Katowice (partner: Stowarzyszenie Centrum Innowacji Społecznościowego Informacyjnego Płock)	Nowa Nadzieja	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 – 2019	1 000 000,00	850 000,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3
2.	Gmina Radzionków (realizator: Zespół Szkół Podstawowo – Gimnazjalnych w Radzionkowie)	„Młodzież wszechstronnie wyedukowana – dobra przyszłość gwarantowana”	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	300 000,00	255 000,00	budżet Gminy Radzionków + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3
3.	ZHP Chorągiew Śląska Hufiec Bytom (partner:Gmina; realizator: ZSP-G - Świetlica Środowiskowa OAZA, + partnerzy - podmioty prywatne)	Daj nam szansę, a razem zbudujemy więcej dla siebie.	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	700 000,00	595 000,00	środki własne realizatora + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3
4.	Gmina Radzionków (realizator: OPS w Radzionkowie)	GODNE ŻYCIE – OPIEKA NAD SENIOREM W DOMU	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2023	1 000 000,00	850 000,00	budżet Gminy Radzionków + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3
5.	Stowarzyszenie Salus (partner: Gmina Radzionków)	Wielopokoleniowe Centrum Aktywizacji	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	500 000,00	425 000,00	środki własne + OSI (EFS) 9.2.3

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nazwa / tytuł)	Lokalizacja	Realizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)	Źródło finansowania
6.	C.K. Karolinka Radzionków	Integracja przez kulturę	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	735 500,00	625 175,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3
7.	Gmina Radzionków (realizator: Liceum Ogólnokształcące w Radzionkowie)	Rozwijanie pasji sposobem na życie	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2020	150 000,00	127 500,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3
8.	Gmina Radzionków	Rewitalizacja osiedla robotniczego w Radzionkowie przy ul. Kuźaja – w zakresie przebudowy budynków mieszkalnych wraz z udrożnieniem infrastruktury komunikacyjno- społecznej.	Podobszar 1	2016 - 2020	12 500 000,00	10 625 000,00	budżet Gminy Radzionków + OSI (EFRR) 10.3
9.	Gmina Radzionków	Budowa dwóch wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z instalacjami wewnętrznymi w Radzionkowie przy ul. Nieznanego Żołnierza.	Podobszar 1	2016 - 2019	4 500 000,00	1 575 000,00	budżet Gminy Radzionków + dotacja z BGK

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nazwa / tytuł)	Lokalizacja	Realizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)	Źródło finansowania
10.	Gmina Radzionków	Instytucje przyjazne seniorom	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2020	500 000,00	425 000,00	budżet Gminy Radzionków + unijne mechanizmy finansowe
11.	Stowarzyszenie Salus (partner: Gmina Radzionków)	„Stary kościół – nowa społeczność” remont i adaptacja budynku	Podobszar 1,	2017 – 2020	500 000,00	425 000,00	środki własne + OSI (EFRR) 10.3
12.	Centrum Edukacyjne FUTURE Tarnowskie Góry	„Akademia umiejętności miękkich”	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	300 000,00	255 000,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3
13.	Śląski Ogród Botaniczny Związek Stowarzyszeń	<i>To je mój konsekw placu:</i> podniesienie aktywności społeczno-zawodowej pełnoletnich mieszkańców Dzielnicy Rojca	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	1 500 000,00	1 275 000,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3
14.	Stowarzyszenie Inicjatyw Samorządowych Radzionków (partnerzy: Gmina Radzionków, Fundacja Imago, Centrum Sportowe Pełka)	Przystań Miejska	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	500 000,00	425 000,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3, 9.2.3
15.	Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych i Regionalnych eMagra (partner: Instytut Turystyki w Krakowie Sp. z o.o.)	PAL - Punkt Aktywności Lokalnej	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	500 000,00	425 000,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nazwa / tytuł)	Lokalizacja	Realizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)	Źródło finansowania
16.	Izba Przemysłowo – Handlowa Tarnowskie Góry	Obserwatorium Rynku Pracy	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2019	500 000,00	425 000,00	środki własne + OSI (EFS) 9.1.3 9.2.3
17.	Gmina Radzionków	Przebudowa obiektu popegeerowskiego wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków. Etap I	Podobszar 2	2017 - 2019	9 027 621,82	7 000 000,00	budżet Gminy Radzionków + unijne mechanizmy finansowe (ZIT) 10
18.	Gmina Radzionków	Poprawa jakości środowiska mieszkaniowego na podobszarach rewitalizacji	Podobszar 1, Podobszar 2	2016 - 2020	1 700 000,00	1 445 000,00	budżet Gminy Radzionków + środki z NFOŚiGW
19.	Gmina Radzionków	Przebudowa obiektu popegeerowskiego wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków. Etap II	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2020	4 031 515,20	3 426 787,92	budżet Gminy Radzionków + unijne mechanizmy finansowe
20.	Gmina Radzionków	Przeciwdziałanie wyłączeniu mieszkańców Gminy Radzionków zagrożonych wykluczeniem społecznym	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2020	1 000 000,00	850 000,00	budżet Gminy Radzionków + unijne mechanizmy finansowe (ZIT)
21.	Gmina Radzionków	Rewitalizacja budynku Centrum Kultury „Karolinka” w Radzionkowie wraz z likwidacją istotnych	Podobszar 2	2017 - 2020	5 500 000,00	5 500 000,00	budżet Gminy Radzionków + unijne mechanizmy

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nazwa / tytuł)	Lokalizacja	Realizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)	Źródło finansowania
		problemów społecznych					finansowe (ZIT) 10
22.	Parafia pw. Św. Wojciecha w Radzionkowie	Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu przy Kościele pw. Św. Wojciecha w Radzionkowie	Podobszar 2	2017 - 2020	1 000 000,00	850 000,00	środki własne + inne źródła finansowe
23.	Gmina Radzionków (realizator: OPS w Radzionkowie)	Interdyscyplinarny program asystentury i opieki środowiskowej	Podobszar 1, Podobszar 2	2017 - 2020	1 450 000,00	1 232 500,00	budżet Gminy Radzionków + OSI (EFS) 9.2.3
24.	Gmina Radzionków (realizator: OPS w Radzionkowie oraz CK Karolinka)	Lokalna Pracownia Aktywności Społecznej	Podobszar 2	2017 - 2022	1 450 000,00	1 232 500,00	budżet Gminy Radzionków + OSI (EFS) 9.1.1
25.	Gmina Radzionków	Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Radzionków".	Podobszar 1, Podobszar 2	2014 - 2016	7 139 400,00	4 535 586,91	budżet Gminy Radzionków + EFRR (ZIT) 4.5
26.	Gmina Radzionków	Przebudowa oddziałów szkolnych w SP nr 1 wraz z zapewnieniem niezbędnego wyposażenia, w tym przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Podobszar 2	2017 - 2020	1 500 000,00	1 275 000,00	budżet Gminy Radzionków + unijne mechanizmy finansowe; budżet Państwa
27.	Łączna wartość projektów podstawowych			2017 - 2023	59 484 037,02	46 105 049,83	—

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Lp.	Podmiot realizujący (Wnioskodawca)	Przedsięwzięcie rewitalizacyjne (nazwa / tytuł)	Lokalizacja	Realizacja	Szacowana wartość projektu (PLN)	Dofinansowanie (PLN)	Źródło finansowania
28.		Łączna wartość projektów uzupełniających		2017 - 2023	6 750 000,00	5 737 500,00	---
		Łączna wartość projektów			66 234 037,02	51 842 549,83	---

źródło: opracowanie własne

Tabela 31 Zbiorcza tabela finansowa GPR

Indyktywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania [w zł]					
	pochodzące ze źródeł krajowych	pochodzące z prywatnych	pochodzące z funduszy UE EFRR, EFS, FS	pochodzące z innych źródeł	suma
	1 575 000,00	1 160 325,00	12 218 662,19	42 405 049,83	59 484 037,02
				2 125 000,00	

źródło: opracowanie własne

4.3 Struktura zarządzania realizacją programu, w tym koszty zarządzania

Warunkiem obowiązywania Programu Rewitalizacji jako aktu prawa funkcjonującego jest jego przyjęcie do realizacji na mocy Uchwały Rady Miasta. System wdrażania Programu będzie zgodny z wymogami określonymi dla wdrażania poszczególnych projektów określonymi w aktach prawnych związanych z wdrażaniem funduszy strukturalnych oraz w innych obowiązujących dokumentach merytorycznych i aktach prawnych. Podmioty korzystające ze środków finansowych Unii Europejskiej są zobowiązane przestrzegać przepisów, zasad i procedur wspólnotowych. Realizacja poszczególnych projektów Programu Rewitalizacji będzie opierać się na systemie wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej oraz na zasadach wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia.

Nadzór nad całością realizowanych projektów objętych Programem Rewitalizacji obejmuje Burmistrz Miasta. Nadzór nad kwestiami finansowymi związanymi z realizacją projektów sprawuje Skarbnik Gminy (zgodnie ze statutem) oraz właściwy Zastępca Burmistrza. Powołany Komitet Rewitalizacji będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza.

Okresowa aktualizacja Programu prowadzona będzie we współpracy z osobami i instytucjami, w tym z organizacjami pozarządowymi ważnymi z punktu widzenia wdrażania Programu i przeprowadzana na wniosek Komitetu Rewitalizacji działającego zgodnie z Ustawą. Zmiany Programu będą opiniowane przez Radę Miasta oraz zatwierdzane przez Burmistrza, a następnie wprowadzane do Programu Rewitalizacji w drodze uchwały Rady Miasta. Za przygotowanie merytoryczne i formalne zaproponowanych zmian odpowiadać będzie Zastępca Burmistrza.

Zarządzanie wdrażaniem rewitalizacji będzie realizowane przez Urząd Miasta, w tym koordynacja procesów i organizowanie spotkań Komitetu Rewitalizacji, a zatem nie generuje dodatkowych kosztów.

4.4 System monitorowania i oceny programu rewitalizacji

Odpowiedzialność za bieżące monitorowanie Programu Rewitalizacji spoczywać będzie na wyznaczonych pracownikach Urzędu Miasta. Bieżąca ocena Programu będzie dokonywana w oparciu o wskaźniki zawarte w każdym z przedstawianych do dofinansowania projektów oraz listę zawartą w niniejszym Programie.

W celu skutecznej realizacji założeń zawartych w Programie Rewitalizacji, będzie prowadzony monitoring wdrażania poprzez weryfikowanie przyjętych wskaźników. Wskaźniki zostały określone na dwóch poziomach oddziaływania:

- wskaźniki produktu: bezpośredni, określony liczbowo, skutek przeprowadzonych działań,
- wskaźniki rezultatu: zmiana społeczna, która jest obserwowana w perspektywie długoterminowej.

Wartość wyjściowa (liczba) dla każdego z poniższych wskaźników zostanie określona w momencie rozpoczęcia działań rewitalizacyjnych. Dodatkowo, może zostać określona dynamika oczekiwanych zmian, czyli wartość wzrostu lub spadku monitorowanego wskaźnika.

Tabela 32 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Lp.	Rodzaj wskaźnika	Jednostka	Tendencja
Wskaźniki produktu			
1	Liczba osób w wieku 19-55 objętych wsparciem prozatrudnieniowym (szkolenia zawodowe, staże, przygotowanie zawodowe etc.)	osoba	wzrost
2	Liczba osób w wieku powyżej 65 r.ż. objętych działaniami integracyjnymi	osoba	wzrost
3	Liczba osób w wieku 5-12 objętych działaniami integracyjnymi	osoba	wzrost
4	Liczba osób w wieku 5-12 objętych działaniami edukacyjnymi	osoba	wzrost
5	Liczba osób w wieku 13-18 objętych działaniami integracyjnymi	osoba	wzrost
6	Liczba osób w wieku 13-18 objętych działaniami edukacyjnymi	osoba	wzrost
7	Liczba godzin zajęć edukacyjnych dla osób w wieku 5-12 lat	godzina	wzrost / utrzymanie*
8	Liczba godzin zajęć integracyjnych dla osób w wieku 5-12 lat	godzina	wzrost / utrzymanie
9	Liczba godzin zajęć edukacyjnych dla osób w wieku 13-18 lat	godzina	wzrost / utrzymanie
10	Liczba godzin zajęć integracyjnych dla osób w wieku 13-18 lat	godzina	wzrost / utrzymanie
11	liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	sztuk	wzrost
12	powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury drogowej	km	wzrost
13	liczba budynków poddanych rewitalizacji	sztuk	wzrost
14	powierzchnia budynków poddanych rewitalizacji	m ²	wzrost
15	liczba budynków poddanych remontowi /przebudowie infrastruktury technicznej	sztuk	wzrost
16	długość wybudowanej infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska	m	wzrost
17	długość przebudowanej/wyremontowanej infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska	m	wzrost
18	powierzchnia zdegradowanych obszarów miast poddanych rewitalizacji	km ²	wzrost
19	liczba projektów wspierających aktywność społeczną mieszkańców	projekt	wzrost
20	liczba projektów walki z przestępczością i poprawy bezpieczeństwa mieszkańców	projekt	wzrost
21	liczba budynków przebudowanych/wyremontowanych na cele edukacyjno-społeczne	sztuk	wzrost
22	powierzchnia budynków zmodernizowanych na cele edukacyjno-społeczne	sztuk	wzrost
23	liczba budynków zmodernizowanych na potrzeby rozwijania przedsiębiorczości (np. inkubatory)	sztuk	wzrost
24	powierzchnia budynków zmodernizowanych na potrzeby	sztuk	wzrost

Lp.	Rodzaj wskaźnika	Jednostka	Tendencja
	rozwijania przedsiębiorczości (np. inkubatory)		
25	powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej	m ²	wzrost
26	liczba wybudowanych lokalnych punktów informacji kulturalnej i turystycznej	m ²	wzrost
27	powierzchnia terenów rewitalizowanych przeznaczonych na małą infrastrukturę	m ²	wzrost
28	liczba obiektów zmodernizowanych na cele kulturalne i turystyczne		
29	powierzchnia wyremontowanej i przebudowanej infrastruktury publicznej na terenie zrewitalizowanym	km ²	wzrost
Wskaźniki rezultatu			
30	stopa bezrobocia wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych	%	spadek
31	liczba zachorowań wśród dzieci i młodzieży (osoby w wieku do 18 r. ż.)	osoba	spadek
32	liczba chorujących dorosłych	osoba	spadek
33	migracje z terenów poddanych rewitalizacji	osoba	spadek
34	liczba mieszkańców na terenach zrewitalizowanych	osoba	wzrost / utrzymanie
35	liczba osób korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	osoba	wzrost / utrzymanie
36	stałe miejsca pracy w obszarze kultury i turystyki	osoba	wzrost / utrzymanie
37	wykształcenie wśród mieszkańców terenów zrewitalizowanych	osoba	wzrost
38	liczba absolwentów szkół średnich na terenie zrewitalizowanym	osoba	wzrost
39	liczba przestępstw na obszarze zdegradowanym	przestępstwa	spadek
40	liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki	wydarzenia kulturalne	wzrost
41	liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych	miejsca pracy	wzrost
42	liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej	osoba	wzrost
43	powierzchnia usługowa faktycznie wykorzystywana	m ²	wzrost
44	liczba utrzymanych miejsc pracy (w okresie dwóch lat)	etat	wzrost / utrzymanie
45	liczba utrzymanych punktów usługowych (w okresie dwóch lat)	punkty usługowe	wzrost/ utrzymanie
46	liczba nowych punktów usługowych na terenach zrewitalizowanych	punkty usługowe	wzrost/ utrzymanie
47	liczba przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie zrewitalizowanym	przedsiębiorstwa	wzrost / utrzymanie
48	liczba nowo utworzonych przedsiębiorstw (działających krócej niż	przedsiębiorstwo	wzrost /

Lp.	Rodzaj wskaźnika	Jednostka	Tendencja
	od dwóch lat), w tym działalność gospodarcza osób fizycznych	rostwa	utrzymanie

* utrzymanie realizacji działań na występującym poziomie może odnosić się wyłącznie do drugiego i kolejnego roku realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Źródło: opracowanie własne

4.5 Zgodność z aktami prawa miejscowego

4.5.1 Akty prawne dotyczące ochrony praw lokatorów

Rozdział ten zawiera określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Radzionków został opracowany stosownie do art. 21 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322). Program został wprowadzony Uchwałą Nr XLVI/441/2014 Rady Miasta Radzionków z dnia 26 czerwca 2014 r.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem zawiera prognozę wielkości oraz stanu technicznego zasobu gminy, analizę potrzeb i plan remontów (określony kwotowo w odniesieniu do rodzajów inwestycji), plany sprzedaży lokali, zasady polityki czynszowej, sposób i zasady zarządzania budynkami, źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej, planowana wysokość wydatków w kolejnych latach, opis innych działań ukierunkowanych na poprawę i racjonalizację gospodarowania zasobem mieszkaniowym.

Program rewitalizacji jest zgodny z obecnie obowiązującym Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Radzionków i nie powoduje konieczności wprowadzania zmian.

4.5.2 Uchwała dotycząca Komitetu Rewitalizacji

Uchwałą Nr XXIX/243/2016 Rada Miasta Radzionków przyjęła zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji. Burmistrza, zarządzeniem nr 1255/2017 z dnia 22 lutego 2017 r., powołał skład osobowy Komitetu Rewitalizacji.

4.5.3 Specjalna Strefa Rewitalizacji

Nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777).

4.5.4 GPR w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

- a) Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy:

Cały obszar rewitalizacji jest uwzględniony w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radzionków, które wskazuje kierunki i cele zagospodarowania przestrzennego dla obszaru całego miasta. Studium zawiera rozdziały dedykowane rewitalizacji, które należy skorygować i poprzez korektę uspołnić wskazywane w Programie Rewitalizacji i w Studium obszary rewitalizacji. W Studium korekcie należy poddać punkty:

- Rozdział 2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego, II. Wzmacnianie publicznych przestrzeni miastotwórczych, 1. Rewitalizacja centrum miasta;
- Rozdział 3. Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego, 5. Przebudowa gospodarki miasta i wzmacnianie jego potencjałów rozwojowych, 5.2 Rewitalizacja terenów przemysłowych i pogórnictwa.

W obu przypadkach należy zmienić opis obszaru rewitalizacji, wskazując granice (wg nazw ulic) dla przyjętych podobszarów rewitalizacji:

Podobszar 1 (wyznaczony wg granic działek, zgodnie z załączoną mapą) mieści się w zakresie ulic: Skotnica, Ks. Pawłaka, Kuźaja, Nieznanego Żołnierza, Bezpieczna, Miedziowa, Z. Nałkowskiej, Sikorskiego, Poprzeczna, Artura, Wandy, Lawendowa.

Podobszar 2 (także wyznaczony wg granic działek, zgodnie z załączoną mapą) mieści się w zakresie ulic: Słowackiego, Kruczkowskiego, Św. Wojciecha, Klasztorna, Sobieskiego, pl. Jana Pawła II, Krzywa, Norwida, J. Brzechwy, Rowowa, Grzybowa, Śródmiejska, Knosały.

- b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany.

Planowane działania rewitalizacyjne nie zmieniają funkcjonalności obszarów, których dotyczą, więc nie zachodzi konieczność uchwalenia albo zmiany planów zagospodarowania przestrzennego.

- c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu. Nie dotyczy (tj. nie zachodzi konieczność zmiany planów zagospodarowania przestrzennego).

5 Powiązanie i zgodność Programu z innymi dokumentami

5.1 Wizja i cele rozwoju w dokumentach strategicznych Gminy

Wizja rozwoju Miasta Radzionkowa została zarysowana w podstawowym dokumencie określającym długofalowe kierunki rozwoju – czyli w Strategii rozwoju Miasta Radzionków na lata 2014-2025 z lutego 2014 r. Dokument ten wskazuje Wyzwania strategiczne, jakimi są:

- Wyzwanie I: Lepiej dostosowywać się do nowoczesnej gospodarki,
- Wyzwanie II: Trwale podtrzymywać lokalne tradycyjne wartości,
- Wyzwanie III: Lepiej mieszkać w porównaniu do otoczenia – standard mieszkania/ lokalizacji,
- Wyzwanie IV: Postępować w sposób odpowiedzialny ekologicznie,
- Wyzwanie V: Rozpoznawać markę radzionkowskich firm.

Wizję rozwoju Radzionkowa na lata 2014 – 2025 sformułowano następująco: Radzionków będzie miastem, które zapewni dobre warunki zamieszkania, postrzegane jako ponadprzeciętne w obszarze zalet społeczności lokalnej oraz osiągnięciu konkurencyjność gospodarczą bazującą na atrakcyjności kapitału ludzkiego i inteligentnych specjalizacjach.

Zamierzenia zawarte w wizji rozwoju Gminy zostały doprecyzowane w trzech priorytetach oraz szeroko rozbudowanych celach, kierunkach i działaniach.

Priorytet I. Inteligentna gospodarka

CS1.1. Zdynamizowanie i unowocześnienie działalności przedsiębiorstw

- K1.1.1. Zachęcanie do kreowania nowoczesnych działalności gospodarczych
- K1.1.2. Ułatwianie współpracy liderów działalności gospodarczych
- K1.1.3. Aktualizacja i promocja oferty inwestycyjnej miasta

CS1.2. Zwiększenie zdolności adaptacyjnych kapitału ludzkiego do wymogów nowoczesnej gospodarki

- K1.2.1. Współpraca z instytucjami edukacyjnymi, JST, a także przedsiębiorcami w zakresie poprawy jakości kształcenia
- K1.2.2. Oddziaływanie na zmianę postaw w kierunku zwiększenia otwartości na zmiany społeczno-gospodarcze
- K1.2.3. Poprawa warunków komunikacji dla dojeżdżających do pracy

Priorytet II. Przyjazna przestrzeń miejska

CS2.1. Stworzenie aktywnych przestrzeni publicznych miasta

- K2.1.1. Wzmocnienie atrakcyjności Centrum miasta
- K2.1.2. Rewitalizacja wybranych części miasta
- K2.1.3. Wzbogacenie przestrzeni pozostałych części miastach

CS2.2. Osiągnięcie lepszych warunków środowiskowych

- K2.2.1. Poprawa jakości powietrza
- K2.2.2. Kształtowanie krajobrazów miejskich
- K2.2.3. Propagowanie i realizacja ambitnych inicjatyw ekologicznych

Priorytet III. Wyróżniające się miejsce zamieszkania

CS3.1. Umocnianie śląskich wartości lokalnej społeczności

K3.1.1. Uczenie tradycji

K3.1.2. Kultywowanie wzorców zachowań charakterystycznych dla śląskich społeczności

K3.1.3. Utrzymanie oryginalnego wizerunku miasta w regionie

CS3.2. Poprawa dostępności do nowych i istniejących usług publicznych

K3.2.1. Zapewnienie odpowiednich cech zasobów mieszkaniowych

K3.2.2. Utrzymanie zalet kultury miasta

K3.2.3. Poprawa jakości i dostępności usług ochrony zdrowia

K3.2.4. Podniesienie jakości usług obiektów sportowych i rekreacyjnych

K3.2.5. Racjonalizowanie działań pomocy społecznej

K3.2.6. Poprawa parametrów infrastruktury technicznej

Szczegółowy opis kierunków rozwoju Gminy znajduje się w Strategii rozwoju na str. 97 – 115.

5.2 Cele i kierunki rozwoju w dokumentach UE 2014-2020

Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków jest zgodny z kierunkami rozwoju określonymi w kluczowych dokumentach strategicznych UE.

Podstawowym dokumentem strategicznym na poziomie UE jest Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (2010-2020). Dokument ten określa drogę Unii Europejskiej na lata 2011-2020 w kierunku inteligentnej i zrównoważonej gospodarki sprzyjającej włączeniu społecznemu. Równoległa praca nad tymi priorytetami ma za zadanie wspomóc państwa członkowskie UE w uzyskaniu wzrostu zatrudnienia oraz zwiększeniu produktywności i spójności społecznej. UE wyznaczyła konkretny plan obejmujący pięć celów – w zakresie zatrudnienia, innowacji, edukacji, włączenia społecznego oraz zmian klimatu/energii – które należy osiągnąć do 2020 r. W każdym z tych obszarów wszystkie państwa członkowskie wyznaczyły z kolei własne cele krajowe. Konkretnie działania na poziomie zarówno unijnym, jak i krajowym wzmocniają realizację Strategii. Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach tego dokumentu Komisja proponuje wytyczenie kilku nadrzędnych, wymiernych celów UE:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%,
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii,
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),

- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

W Polsce podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju jest Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 (DSRK). Raport „Polska 2030” powstał w 2008 roku, a jego celem jest głównie zainicjowanie debaty publicznej dotyczącej wyzwań rozwojowych Polski, a w mniejszym zakresie – wskazywanie konkretnych rozwiązań. Raport Polska 2030 prezentuje w swojej treści 10 kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską:

- wzrost i konkurencyjność,
- sytuacja demograficzna,
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- odpowiedni potencjał infrastruktury,
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- solidarność i spójność regionalna,
- ochrona kulturalnego dziedzictwa narodowego,
- poprawa spójności społecznej,
- sprawne państwo,
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Z kolei Strategia Rozwoju Kraju 2020 to główny dokument, który wskazuje na najważniejsze zadania, które są planowane do zrealizowania w najbliższych latach, a ich realizacja ma przyspieszyć rozwój Polski. Strategia ta jest zgodna z unijną Strategią Europa 2020 i stanowi bazę dla dziewięciu krajowych strategii zintegrowanych. Zawarte w Strategii podejście jest dwukierunkowe – polega na usuwaniu barier i wykorzystywaniu mocnych stron. Wskazuje trzy podstawowe obszary, na których powinny koncentrować się działania polityki rozwoju:

- konkurencyjna gospodarka: główne zadania z tego obszaru to poprawa sytuacji finansów publicznych i wypracowanie przewag konkurencyjnych polskiej gospodarki, opartych na wiedzy, kapitale intelektualnym i społecznym oraz rezultatach cyfryzacji,
- spójność społeczna i terytorialna: obejmuje równomierny rozwój całego kraju i wyrównywanie szans jego mieszkańców. Zakładane jest zmniejszenie ubóstwa i wsparcie dla grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem. Z drugiej strony wskazywana jest potrzeba stałego podnoszenia jakości usług publicznych, gdzie samorządy są realnymi gospodarzami na swoim terytorium,
- sprawne i efektywne państwo: w Strategii przyjęto m.in. zasadę czterech P, która oznacza, że państwo aby było sprawne musi być przejrzyste, przyjazne, pomocnicze i partycypacyjne. Zasada taka oznacza dążenie do lepszej jakości prawa, większej efektywności instytucji, uporządkowania i aktualizacji dokumentów strategicznych i przypisanych do nich programów rozwoju.

Szczególnej rangi dokumentem jest także Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR 2010-2020). KSRR jest dokumentem określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju. Dokument wyznacza cele polityki rozwoju regionalnego, w tym wobec obszarów wiejskich i miejskich, oraz definiuje ich relacje w odniesieniu do innych polityk publicznych o wyraźnym terytorialnym ukierunkowaniu.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych, która realizuje cele rozwoju zarysowane w Strategii Rozwoju Kraju 2020. Celem strategicznym polityki regionalnej jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 r.:

- 1) wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (rozwijanie potencjału większych miast i otaczających je gmin poprzez tworzenie warunków do korzystania z tego rozwoju),
- 2) budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych (głównie w odniesieniu do obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług, oraz miast, które tracą dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze jak np. niektóre były stolice województw, obszary przygraniczne czy obszary nie wyposażone w nowoczesną infrastrukturę drogową),
- 3) tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie (znaczna rola województw w prowadzeniu polityki rozwoju oraz nowe narzędzia polityki regionalnej jak np. kontrakty regionalne, obserwatoria terytorialne).

Ważnym dokumentem jest także Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, zgodnie z którą drogą do zapewnienia realizacji celu strategicznego polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i na wyodrębnionych terytoriach. W odniesieniu do diagnozy sytuacji, uwarunkowań oraz trendów rozwojowych sformułowano sześć wzajemnie powiązanych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w horyzoncie roku 2030.

Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ład przestrzennego.

5.3 Zgodność celów opracowania z dokumentami wyższego rzędu

SRK 2020 - średniookresowa strategia rozwoju kraju, to najważniejszy dokument określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014–2020 wraz z powiązanimi z nią 9. strategiami zintegrowanymi stanowią punkt odniesienia dla realizacji celów rozwojowych kraju, zarówno w kontekście wykorzystania środków krajowych, jak i europejskich. Celem rozwojowym kraju wskazanym w SRK 2020 jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Osiągnięcie tego strategicznego celu będzie realizowane w ramach następujących obszarów:

1. sprawne i efektywne państwo,
2. konkurencyjna gospodarka,
3. spójność społeczna i terytorialna.

Biorąc pod uwagę zakres niniejszego Programu, to wpisuje się on w cel 3. SRK 2020.

Biorąc pod uwagę perspektywę finansową oraz zakres niniejszego Programu to jest on w pełni zgodny z zapisami Umowy Partnerstwa, która jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020 oraz Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (II.10 Oś Priorytetowa X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna). Cele rewitalizacyjne zostały określone w Umowie Partnerstwa w ramach celu tematycznego 9 tj. *Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją*. Jednocześnie cel ten wpisuje w cel obowiązującej strategii UE - Strategia Europa 2020, która wskazuje na konieczność wdrożenia nowego modelu gospodarczego, który powinien opierać się nie tylko na innowacyjności oraz zrównoważonym rozwoju, ale również na wzroście gospodarczym sprzyjającym włączeniu społecznemu i ograniczeniu ubóstwa.

Natomiast biorąc pod uwagę Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, to niniejszy Program będzie realizował większość celów postawionych przed RPO, w tym przede wszystkim:

- Innowacje w gospodarce,
- Konkurencyjna gospodarka,
- Gospodarka niskoemisyjna,
- Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego,

- Zrównoważony transport na rzecz mobilności mieszkańców,
- Konkurencyjny rynek pracy,
- Integracja społeczna,
- Wysoka jakość edukacji,
- Inwestycje w infrastrukturę społeczną.

W zakresie zasad rewitalizacji w latach 2014-2020 niniejszy dokument został opracowany w zgodzie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, które stanowią obowiązujące wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie przygotowania i realizacji programów rewitalizacji w latach 2014-2020 współfinansowanych ze środków UE.

5.4 Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

W Gminie Radzionków obecnie jest 17 obowiązujących strategii i programów:

- Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Radzionków na lata 2014-2016
- Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Radzionków w 2016 roku
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2016
- Wieloletnia Prognoza Finansowa Miasta Radzionków na lata 2015-2025
- Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych na lata 2014-2017
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020
- Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania "Pomoc gminy w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2011-2016
- Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Radzionków
- Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej w Gminie Radzionków
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Radzionków na lata 2015-2020
- Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Radzionków
- Program Współpracy Miasta Radzionków z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2016
- Strategia Rozwoju Gminy Radzionków na lata 2014-2025
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Radzionków do roku 2020
- Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy

Kluczowe dla Programu zapisy zawarte są w Strategii Rozwoju Gminy Radzionków na lata 2014-2020 oraz Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011-2020.

Na uwagę i szczególne odniesienie w niniejszym dokumencie zasługują wzmianki o zakładanej rewitalizacji. W opisie do Celu S.2.1 Strategii Rozwoju Miasta wskazano np.: „Większych starzeń

i wydatków wymagać będą bardzo potrzebne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w tym ambitne zamierzenia dotyczące zmian na osiedlu domów robotniczych w Rojcy, które jednak trzeba podjąć, aby nie tylko zyskać poprawę funkcjonalności i estetyki centralnych części tej dzielnicy, ale i podnieść standard korzystania z tych nieruchomości mieszkalnych. Stworzenie nowego kontekstu użytkowania przestrzeni miasta, w wielu obszarach zdominowanych zabudową indywidualną, poprzez rozwijanie oferty atrakcyjnych przestrzeni publicznych integrujących mieszkańców i przyjezdnych." (s. 102) Stworzenie nowego miejsca centralnego – rewitalizacja terenu popegeerowskiego jest pierwszym z działań przypisanych do kierunku K 2.1.1 Wzmocnienie atrakcyjności Centrum miasta (to kierunek do wspomnianego Celu C S.2.1). Rewitalizacja wybranych części miasta jest także wpisana literalnie w kierunek K 2.1.2, na który składają się działania:

D. 2.1.2. Poprawa warunków życia na osiedlu robotniczym przy ul. Kużaja

D.2.1.2.B. Podniesienie atrakcyjności użytkowania terenów rekreacyjnych

D.2.1.2.C. Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeniach publicznych

Działanie dotyczące rewitalizacji wpisane jest także w kierunek K 3.2.1 Zapewnienie odpowiednich zasobów mieszkaniowych podporządkowany Celowi C S.3.2. Poprawa dostępności do nowych i istniejących usług publicznych, jest wpisane jako działanie D3.2.1.A. Rewitalizacja zasobów mieszkaniowych oraz jako Przedsięwzięcie strategiczne i wspierające Priorytet III. Wyróżniające miejsce zamieszkania - PS. Program rewitalizacji miejskich zasobów mieszkaniowych.

Działania rewitalizacyjne zawarte w niniejszym Programie wpisują się także w inne kierunki i działania zawarte w Strategii. Kierunek K1.1.1 działań gospodarczych: Zachęcanie do kreowania nowoczesnych działalności gospodarczych i przypisane do niego działania: D1.1.1.A Ukierunkowywanie profilu gospodarczego Radzionkowa na inteligentne specjalności oraz D1.1.1.B Dostosowywanie cech ofert do potrzeb inwestorów w pełni obejmują planowane działania rewitalizacyjne włączające przedsiębiorców, a także wspierające mieszkańców obszarów zdegradowanych w nabywaniu kompetencji zawodowych. Podobne zagadnienia ujęte są w Kierunku K1.2.1 Współpraca z instytucjami edukacyjnymi JST, a także przedsiębiorcami w zakresie poprawy jakości kształcenia (i działanie D1.2.1.B Doradztwo edukacyjno-zawodowe). Realizacja działań rewitalizacyjnych będzie sprzyjać osiągnięciu na terenie rewitalizowanym celów zawartych w Priorytecie III. Wyróżniające miejsce zamieszkania, szczególnie w kontekście Celu CS 3.2.1 Umocnianie śląskich wartości lokalnej społeczności (wszystkie trzy wskazane kierunki, czyli K3.1.1. Uczenie tradycji, K3.1.2 Kultywowanie wzorców zachowań charakterystycznych dla śląskich społeczności, K3.1.1 Utrzymanie oryginalnego wizerunku miasta w regionie). Działania rewitalizacyjne wpisują się także w realizację Celu CS3.2. Poprawa dostępności do nowych i istniejących usług publicznych (K3.2.2 Utrzymanie zalet kultury miasta, K3.2.3 Poprawa jakości i dostępności usług ochrony zdrowia, K3.2.5 Racjonalizowanie działań pomocy społecznej).

Ponadto, liczba zrewitalizowanych obiektów jest jednym ze wskaźników monitoringu, a dynamika zrewitalizowanych obiektów (%) jest wskaźnikiem ewaluacji Strategii rozwoju Miasta.

Z kolei Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zawiera cele strategiczne, cele operacyjne i działania, które w pełni wpisują się w cel pierwszy niniejszego Programu Rewitalizacji. Wśród celów strategicznych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wszystkie wpisują się w kontekst rewitalizacji, szczególnie w jej społecznej perspektywie. Kluczowe znaczenie mają cele nr 1, 2, 4, 5, 6, 7, niemniej – wszystkie wskazane cele strategiczne są w perspektywie planowanej rewitalizacji ważne:

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu w bezpiecznym mieście.
2. Podniesienie poziomu integracji społecznej mieszkańców Radzionkowa.
3. Rozwój potencjału instytucji działających w obszarze pomocy społecznej.
4. Poprawa stanu bezpieczeństwa, porządku i spokoju publicznego.
5. Wspieranie prawidłowego funkcjonowania rodziny.
6. Profesjonalizacja działań edukacyjnych, rozwój oddziaływań profilaktycznych i wychowawczych.
7. Przeciwdziałanie patologiom społecznym podejmowanie działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.
8. Poprawa warunków funkcjonowania i wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi w społeczności lokalnej.

6 Komplementarność Programu

Warunkiem zintegrowanych projektów i połączenia pól działań jest włączenie, koordynacja i kooperacja różnych aktorów różnych instytucji samorządowych, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, związków i inicjatyw obywatelskich. Dlatego też komplementarność pomiędzy poszczególnymi projektami i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem zostanie zapewniona poprzez powierzenie nadzoru nad realizacją wszystkich przedsięwzięć Burmistrzowi Miasta, który w realizacji zadań związanych z rewitalizacją będzie wspierany przez Komitet Rewitalizacji.

6.1 Komplementarność przestrzenna i problemowa

Wszystkie przedsięwzięcia będą rozwiązywać problemy wskazane w części diagnostycznej dokumentu. Prowadzony nabór przedsięwzięć uwzględnia (a w odniesieniu do przedsięwzięć wskazywanych w ramach aktualizacji Planu Działania – będzie uwzględniał) konieczność odniesienia do problemów społecznych.

Ponadto, zastosowano „grzebieniową” metodę programowania. Oznacza to, że zawarta w niniejszym Programie Lista planowanych przedsięwzięć jest listą bazową, która zawiera działania planowane do realizacji przez Urząd Miasta. Wszelkie inne działania, wpisujące się w zakres działań rewitalizacyjnych, mają charakter drugorzędny wobec przyjętych, i będą określane w taki sposób, żeby uzupełniały lub rozwijały działania wskazane w Programie. Zróżnicowanie tematyczne projektów, przewidzianych do realizacji ze wsparciem UE, będzie skutkowało (pod warunkiem uzyskania dofinansowania) połączeniem wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego ze wsparciem z Europejskiego Funduszu Społecznego.

6.2 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Zarządzanie Programem zbudowano na dotychczasowych doświadczeniach, jak również nowych trendach w tym zakresie. Wzięto pod uwagę szczególnie istotny aspekt partycypacji społecznej i uczestnictwa poszczególnych osób i podmiotów w procedurach wdrażania Programu. Dlatego też zaproponowana struktura zarządzania Programem uwzględnia zarówno partycypację społeczną jak również udział dotychczasowej struktury Urzędu Miasta i koordynacji w podejmowanych działaniach.

6.3 Komplementarność źródeł finansowania

Inicjowanie dialogu społecznego z interesariuszami procesu rewitalizacji pozwoli uzyskać także komplementarność funduszy poprzez możliwość uzyskania wsparcia finansowego dla działań podejmowanych przez podmioty inne niż Urząd Miasta. Planowane jest wykorzystanie środków własnych ZHP w ramach realizowanego przedsięwzięcia a także korzystanie z dofinansowania NFOŚiGW. W miarę możliwości będą pozyskiwane środki od inwestorów prywatnych, którzy mogliby być zainteresowani udziałem w rewitalizacji, szczególnie w odniesieniu do przestrzeni publicznej. W szczególności wskazane jest podjęcie działań przez podmioty zarządzające budynkami mieszkalnymi i użytkowymi oraz prywatnych inwestorów, co umożliwi kompleksową przemianę przestrzeni miejskiej.

7 Realizacja zasady partnerstwa i partycypacja

W trakcie opracowywania niniejszego Programu Rewitalizacji przeprowadzono konsultacje społeczne, które objęły:

- informowanie mieszkańców Gminy o planowanych działaniach poprzez zamieszczenie informacji w Urzędzie Miasta oraz na stronie www.radzionkow.pl w zakładce dedykowanej rewitalizacji;
- spotkanie warsztatowe z mieszkańcami miasta, podczas którego zebrano opinie i propozycje zgłaszane przez mieszkańców;
- przeprowadzenie wywiadów pogłębionych z przedstawicielami różnych instytucji i organizacji działających na terenie Radzionkowa;
- przygotowanie kwestionariusza ankietowego realizowanego w formie elektronicznej, dystrybuowanego w trakcie spotkania konsultacyjnego oraz przeprowadzenie badania z udziałem ankietera na grupie 100 mieszkańców.

7.1 Podsumowanie spotkania konsultacyjnego

1. Uczestnicy spotkania, w większości, pozytywnie się wypowiedzieli w temacie zaproponowanego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wskazano, że obszar należy rozszerzyć o ul. Wandy i Lawendową.
2. Uczestnicy wskazali, że na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji należy: wykonać remont i umożliwić wykupienie mieszkań, zadbać o zdrowie mieszkańców, przeprowadzić kursy, studia, wsparcie w otwieraniu własnej działalności, ulgi. Oprócz remontów budynków należy zagospodarować podwórka, place zabaw dla dzieci.
3. Według uczestników spotkania na obszarach zdegradowanych i obszarze rewitalizacji główne problemy to: bezrobocie, brak „dobrej” pracy oraz zły stan budynków; niski poziom wykształcenia mieszkańców oraz spożywanie alkoholu w miejscach publicznych; starzejące się społeczeństwo; bieda; problemy zdrowotne mieszkańców; niski standard mieszkań, brak centralnego ogrzewania; niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach; brak atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu oraz drogi nieprzyjazne pieszym.

7.2 Podsumowanie wywiadów pogłębionych

Mieszkańcy Radzionkowa identyfikują dwie „dzielnice” miasta: Radzionków i Rojca. Pierwsza z nich charakteryzuje się zabudową głównie jednorodzinną. Druga, z budynkami wielorodzinnymi, zawsze była biedniejsza (w czasach PRL-u zamieszkiwali tu niezamożni pracownicy kopalni i huty). Dodatkowo zyskała złą sławę, gdy po okresie transformacji utworzono lokale komunalne i socjalne w wielorodzinnych budynkach, które zasiedlono osobami eksmitowanymi. Ponadto – pracownicy kopalni i huty masowo stracili pracę nie znajdując innego zatrudnienia, co wzmocniło wizerunek biedy i patologii tej dzielnicy. Dodatkowo także urbanistyczne odcięcie części miasta mostem kolejowym sprawiają, że Rojca ma potencjał do kumulowania problemów, które faktycznie występują w większym natężeniu. Wskazywane (dość zgodnie) kwestie problemowe właściwe dla regionu ulic Kuźaja, Artura, Wandy i Nieznanego Żołnierza to permanentny brak pracy, dziedziczenie biedy, przejmowanie negatywnych wzorców życiowych przez dzieci (np. zbieranie złomu i „kombinowanie” żeby zdobyć pieniądze), a także domy wielorodzinne wymagające pilnych i gruntownych remontów.

Na podstawie przeprowadzonych wywiadów można sformułować następujące wnioski:

1. Rojca jest dzielnicą Radzionkowa, w której kumulują się problemy socjalne i społeczne. Ze względu na położenie i wielorodzinną zabudowę (w części obejmującą lokale komunalne i socjalne) stanowi otoczenie sprzyjające upowszechnianiu i utrwalaniu negatywnych zjawisk społecznych.
2. Rojca jest zamieszkiwana przez społeczność niejednorodną – problemy społeczne dotyczą części mieszkańców, w cieniu rodzin dysfunkcyjnych, które budują negatywny wizerunek dzielnicy, pozostałe rodziny (i gospodarstwa domowe) nie doświadczające problemów. Wśród mieszkańców można wyodrębnić grupy (szczegółowa charakterystyka grup w tabeli poniżej):
  - Seniorzy
  - Pracujący samodzielni
  - Osoby okresowo doświadczające trudności finansowych
  - Osoby w trudnej sytuacji
  - Doświadczający długotrwałych trudności życiowych
  - Dzieci i młodzież
3. Podstawowym problemem jest bezrobocie, najbardziej widoczne są bieda rodzin, a szczególnie dzieci oraz niezaradność życiowa i dziedziczenie uzależnienia od systemu pomocy społecznej.
4. Brakuje infrastruktury rekreacyjnej (dla wszystkich grup wiekowych), miejsc rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży, spędzania czasu wolnego dla seniorów.
5. Budynki wielorodzinne wymagają pilnego remontu zarówno ze względu na bezpieczeństwo mieszkańców, kondycję budynków jak i zanieczyszczenie środowiska – obecnie nie ma instalacji umożliwiających ekologiczne ogrzewanie.
6. Wartością dla mieszkańców Radzionkowa jest rodzina (etos rodziny) i dobro dzieci, a także – w nieco mniejszym stopniu – wiara katolicka.
7. Widoczne jest oczekiwanie na rewitalizację, która przyniesie odnowienie tkanki mieszkaniowej, jednocześnie równie wyraźny jest pesymizm jeśli chodzi o perspektywę zmiany społecznej.

7.3 Podsumowanie badania ankietowego

W zebranych w trakcie badania ankietach wyraźnie widać różnicę w postrzeganiu obu poddanych ocenie obszarów:

Podobszar Nr 1 „Rojca” jest postrzegane jako miejsce koncentracji problemów społecznych (bezrobocie, bieda, problemy zdrowotne).

Podobszar Nr 2 „Były PGR” – jako miejsce nieprzyjazne dla mieszkańców, bez odpowiedniej infrastruktury do spędzania czasu wolnego i rekreacji.

Wspólnym problemem dla obu obszarów, najczęściej wskazywanym we wszystkich ankietach – jest zły stan budynków. Warto zwrócić uwagę, że drugą cechą najczęściej wspólnie wskazywaną jako problemowa w obu obszarach – jest chuligaństwo i brak poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Wszystkie proponowane w ankietach zmiany dotyczące poszerzenia granic obszarów rewitalizacji zostały rozpatrzone przez Urząd Miasta. Pozytywnie oceniono propozycję dotyczącą dodania okolic ulic Wandy i Lawendowej, i w tym zakresie skorygowano pierwszy obszar rewitalizacji (Podobszar nr 1).

7.4 Realizacja partycypacji

Opinie mieszkańców gromadzone były przez cały czas przygotowywania Programu Rewitalizacji i w miarę możliwości uwzględniane (w miarę możliwości – czyli przede wszystkim przy uwzględnieniu wyników analizy statystycznej). Na etapie wywiadów, które były jedną z form konsultacji obszaru zdegradowanego, interesariusze weryfikowali pierwszy zarys proponowanych obszarów (i finalnie został on skorygowany). Podczas spotkań konsultacyjnych proponowane obszary nie budziły kontrowersji czy wątpliwości, pojawiały się natomiast różne propozycje dla rozwiązania zidentyfikowanych problemów Radzionkowa. Wszystkie zgłoszone propozycje zostały spisane, i te z nich, które mieszczą się w zakresie niniejszego Programu, zostały w nim uwzględnione (zestawienie zgłaszanych propozycji wraz z informacją, która z propozycji została uwzględniona, zostały zamieszczone w Załączniku (Załącznik – raport dotyczący wyników wykorzystania narzędzi partycypacyjnych) stanowiącym integralną część Programu).

Partycypacja na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji została zapewniona poprzez uspołecznienie zasad funkcjonowania Komitetu Rewitalizacyjnego, który – jak zapisano w Zasadach wyznaczania składu oraz zasadach działania Komitetu Rewitalizacyjnego – „stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, przeprowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo- doradczą Burmistrza Miasta Radzionków”, a w skład Komitetu wchodzi obok przedstawicieli urzędu „osoby wskazane przez mieszkańców, partnerów społecznych, gospodarczych oraz innych interesariuszy”.

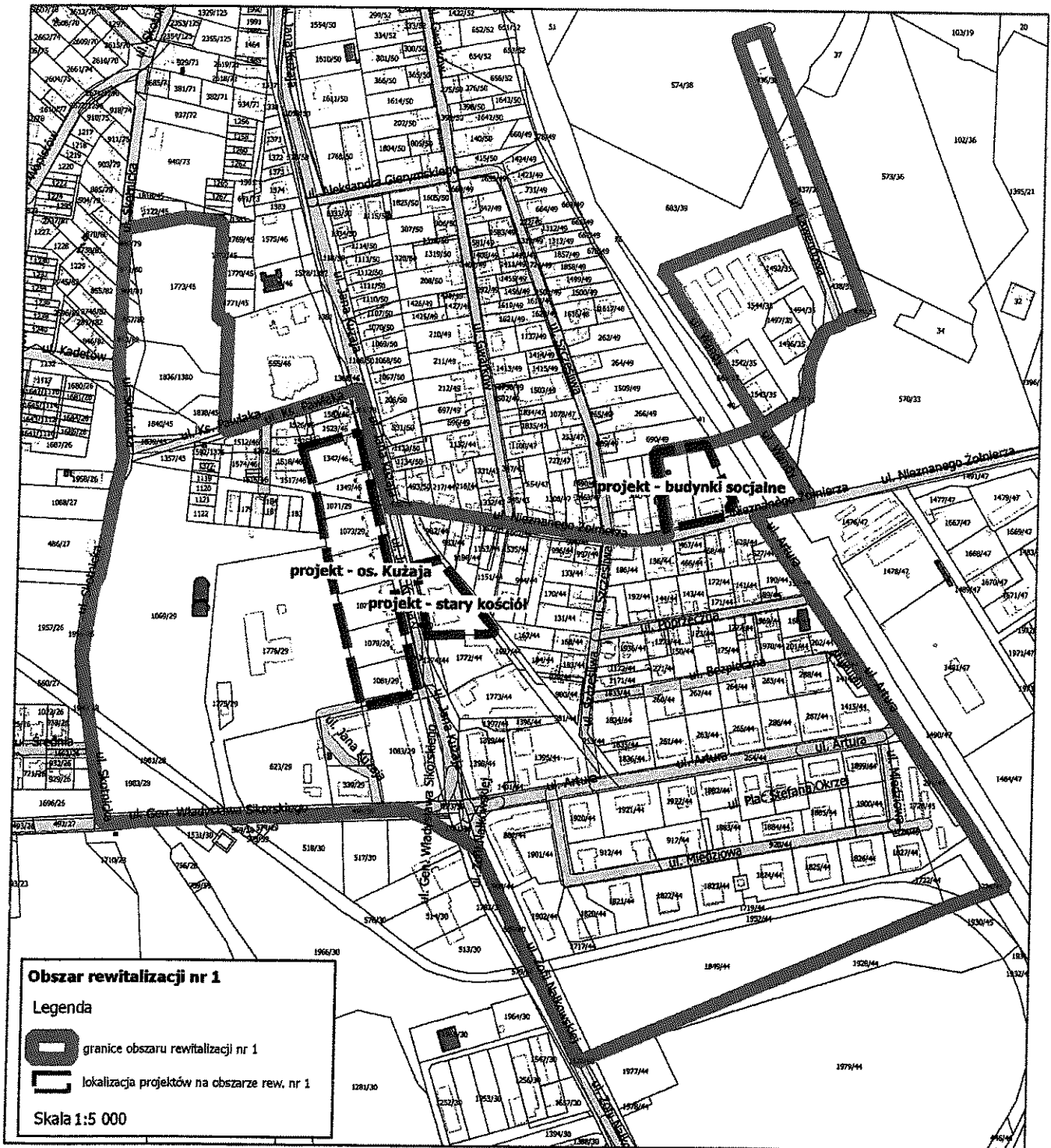
Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Załącznik został sporządzony na mapie w skali 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Biorąc pod uwagę obecny etap zaawansowania prac nad projektami, na niniejszych mapach zostały wskazane cztery projekty, których lokalizacja jest wyraźnie określona w GPR dla Gminy Radzionków. Jest to projekt nr 10 zakładający rewitalizację osiedla robotniczego w Radzionkowie przy ul. Kuźaja – w zakresie przebudowy budynków mieszkalnych wraz z udrożnieniem infrastruktury komunikacyjno-społecznej, projekt nr 11 dotyczący budowy dwóch wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z instalacjami wewnętrznymi przy ul. Nieznanego Żołnierza, projekt nr 13 obejmujący remont i adaptację budynku pełniącego niegdyś funkcję kościoła i zaadaptowanie go na potrzeby aktywności społecznej podejmowanej na rzecz mieszkańców Rojcy oraz projekt nr 21 obejmujący przebudowę obiektu popegeerowskiego wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia dla likwidacji istotnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Radzionków.

Mapa 20 Projekty nr 10, 11 i 13 na tle wyznaczonego obszaru rewitalizacji

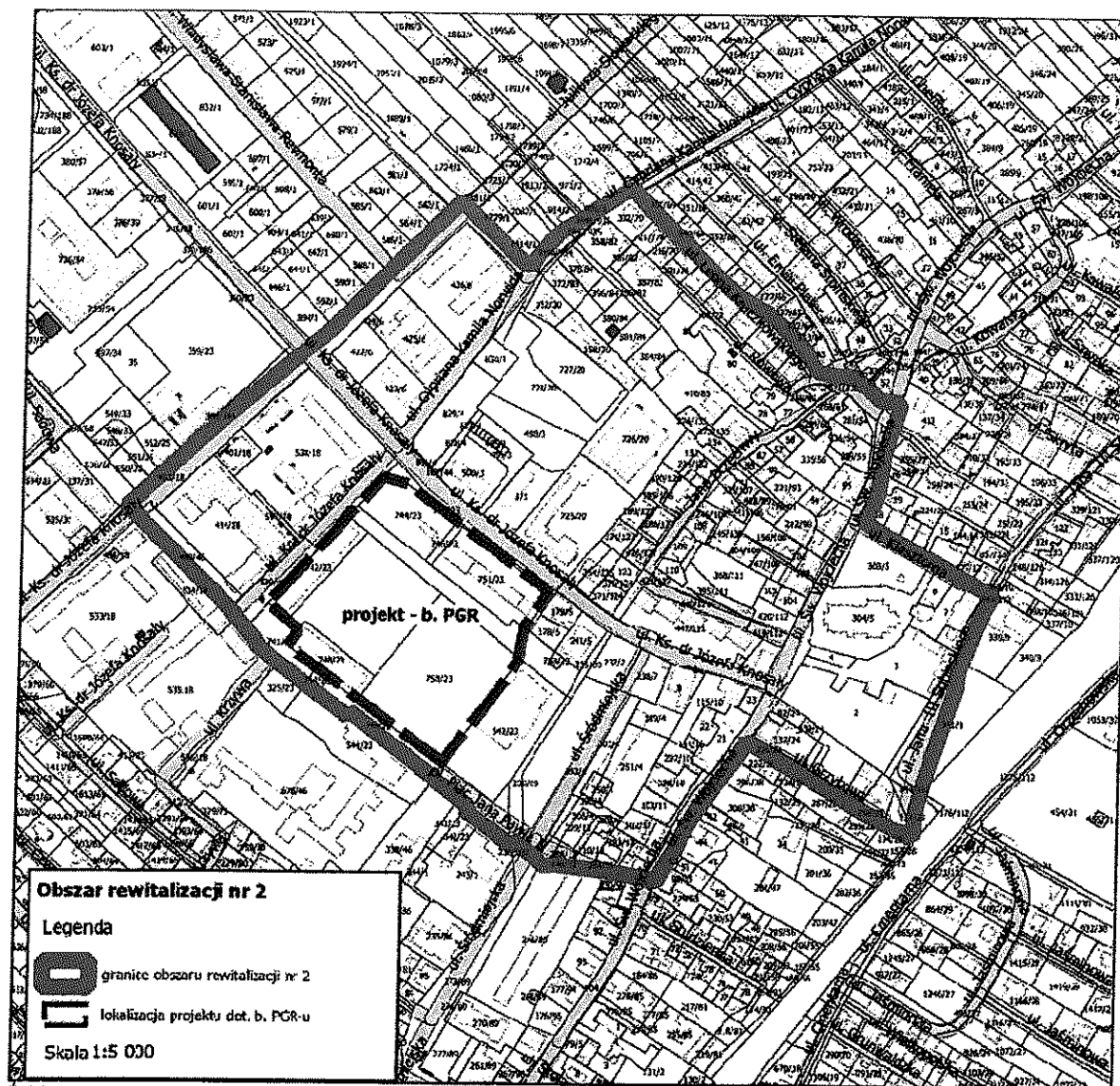

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego

Mapa 21 Projekt nr 21 na tle wyznaczonego obszaru rewitalizacji

Załącznik – raport dotyczący wyników wykorzystania narzędzi partycypacyjnych

PODSUMOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH dotyczących projektu Uchwały Rady Miasta Radzionków w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Radzionków.

SPOTKANIE KONSULTACYJNE

Spotkanie zostało zorganizowane i przeprowadzone w dn. 26 kwietnia 2016 r. W spotkaniu udział wzięli: mieszkańcy, osoby reprezentujące stowarzyszenia, fundacje, organizacje działające na terenie Radzionkowa, osoby reprezentujące organy porządku publicznego (Policja, Straż Pożarna), osoby

reprezentujące placówki oświatowe, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej, Radny Powiatu Tarnogórskiego, Proboszcz Parafii p.w. NMP, osoby reprezentujące podmioty spoza Radzionkowa (Związek Gmin i Powiatów, Izba Przemysłowo-Handlowa w Tarnowskich Górach, Instytut RE:BORN) - łącznie około 70 uczestników. Na listę obecności wpisały się 53 osoby.

Przed rozpoczęciem spotkania, skierowano do uczestników formularz konsultacyjny (forma papierowa, rozdano 50 szt.). Mieszkańcy wypowiedzieli się, oddając 17 sztuk formularza. Wielu spośród obecnych deklarowało, że wypełni formularz w czasie wolnym i po zastanowieniu się, prześlą go w terminie późniejszym do Urzędu.

W trakcie spotkania mieszkańcy zgłaszali przede wszystkim uwagi dotyczące obecnego miejsca ich zamieszkania, złego stanu technicznego budynków socjalnych przy ul. Kuźaja. Poruszony został również temat złego stanu dróg (brak nawierzchni podwórek, brak oświetlenia w miejscach poza głównymi ulicami).

W temacie zaproponowanego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji - większość uczestników wyraziła aprobatę. W trakcie dyskusji pojawiły się opinie, że obszar proponowany do rewitalizacji jest obszarem problemowym i wymaga pilnej interwencji. Jedna osoba ustnie zaproponowała rozszerzenie Obszaru nr 1 o teren zielony biegnący w kierunku południowym, tj. od ul. Sikorskiego w kierunku rzeki Szarlejki. Zgłoszono również, ustnie, postulat o bieżącym informowaniu mieszkańców o postępie prac i o upublicznieniu harmonogramu działania.

Ustalenia

1. Uczestnicy spotkania, w większości, pozytywnie się wypowiedzieli w temacie zaproponowanego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wskazano, że obszar należy rozszerzyć o ul. Wandy i Lawendową.
2. Uczestnicy wskazali, że na obszarze zdegradowanym i obszarze rewitalizacji należy: wykonać remont i umożliwić wykupienie mieszkań, zadbać o zdrowie mieszkańców, przeprowadzić kursy, studia, wsparcie na otwieranie własnej działalności, ulgi. Oprócz remontów budynków należy zagospodarować podwórka, place zabaw dla dzieci.
3. Według uczestników spotkania na obszarach zdegradowanych i obszarze rewitalizacji główne problemy to: bezrobocie, brak „dobrej” pracy oraz zły stan budynków; niski poziom wykształcenia mieszkańców oraz spożywanie alkoholu w miejscach publicznych; starzejące się społeczeństwo; bieda; problemy zdrowotne mieszkańców; niski standard mieszkań, brak centralnego ogrzewania; niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach; brak atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu oraz drogi nieprzyjazne pieszym.

Zgłaszane uwagi i propozycje zostały pogrupowane i podsumowane w poniższej tabeli.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Radzionków

Tabela 33 Uwagi zgłaszane podczas spotkania konsultacyjnego

Lp.	Propozycja / uwaga	Część / zakres Programu Rewitalizacji, do którego się odnosi	Rozstrzygnięcie
1.	Mieszkańcy chcieliby znać konkretny harmonogram prac związanych z rewitalizacją	planowany harmonogram prac jest elementem opracowywanego Programu	Harmonogram przewidywanych działań w ramach rewitalizacji jest jednym z kluczowych elementów realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Wpisane w Programie Rewitalizacji działania planowane są do realizacji na lata 2017-2022. Mieszkańcy będą na bieżąco informowani o podejmowaniu kolejnych działań, w tym szczególnie o rekrutacji do projektów.
2.	Powinna zostać zaprezentowana konkretna propozycja finansowa związana z planowanymi działaniami rewitalizacyjnymi (ile pieniędzy zostanie przeznaczonych na jakie działanie)	Ogólny kosztorys projektów jest częścią Programu Rewitalizacji	Ogólny koszt przewidywanych projektów rewitalizacyjnych zostanie umieszczony w Programie Rewitalizacji. Kosztorysy szczegółowe każdego z projektów będą opracowywane na bieżąco w trakcie przygotowywania do realizacji konkretnych prac.
3.	Obszar 1 rewitalizacji należałoby rozszerzyć o ul. Lawendową i ul. Wandy oraz o tereny zielone (kierunek południowy w stronę rzeki Szarlejki)	Diagnoza i delimitacja obszarów zdegradowanych	Propozycja zostanie przedyskutowana w zespole merytorycznym przygotowującym Program Rewitalizacji (przedstawiciele Urzędu Miasta oraz Firmy opracowującej Program Rewitalizacji), i – jeśli zmieści się w kryteriach dla wyznaczania obszarów (20% powierzchni / 30% mieszkańców), oraz nie będzie innych istotnych przeciwwskazań to Obszar 1 zostanie rozszerzony zgodnie ze zgłoszonymi propozycjami.
4.	Pytania dotyczące terminu rozpoczęcia prac remontowych w budynkach przy ul. Kuźaja.	pytanie dotyczy szeroko zagadnienia rewitalizacji, natomiast nie jest bezpośrednio związane z opracowywanym Programem Rewitalizacji	Zagadnienie wykracza poza zakres prac nad opracowaniem Programu Rewitalizacji, niemniej, pracownicy Urzędu Miasta przewidują, że prace remontowe rozpoczną się w 2017 r.
5.	Zgłoszono postulat, aby firma przygotowująca Program Rewitalizacji opracowała trzy alternatywne propozycje działań społecznych, spośród których mieszkańcy będą mogli wybrać jedną	Zagadnienie wiąże się z kryterium partycypacji w ramach opracowywania Programu Rewitalizacji	Idea partycypacji jest współtworzenie działań przez mieszkańców, a nie tylko korzystanie z przedstawionych możliwości wyboru. Zachęcano mieszkańców do refleksji i zgłaszania propozycji działań, jednocześnie Firma opracowująca Program Rewitalizacji zadeklarowała przygotowanie – na postawie wyników prowadzonych badań ankietowych i wywiadów – konkretnych propozycji działań w obszarze społecznym, które zostaną

Lp.	Propozycja / uwaga	Część / zakres Programu Rewitalizacji, do którego się odnosi	Rozstrzygnięcie
			poddane konsultacjom społecznym w kolejnym etapie przygotowania Programu Rewitalizacji.
6.	Uwzględnienie w Programie Rewitalizacji wybudowania zatok autobusowych	Dotyczy działań w Programie Rewitalizacji	Obecnie obowiązujące wytyczne mocno ograniczają finansowanie inwestycji drogowych w ramach rewitalizacji, niemniej – zgłoszony postulat zostanie w miarę możliwości uwzględniony w planie projektów rewitalizacyjnych (być może uda się tego rodzaju inwestycje zrealizować w innym zakresie, zgodnie z Wytycznymi dot. realizacji projektów UE.
7.	W spotkaniu powinien uczestniczyć Burmistrz Miasta, i powinien osobiście wypowiadać się na kwestie przedstawiane przez mieszkańców.	nie dotyczy	Przedstawiciele Urzędu Miasta zadeklarowali, że prześlą ten postulat Władzom Miasta.
8.	Powinny być częściej organizowane spotkania z mieszkańcami, którzy chcą być informowani o planowanych działaniach (tudzież o powodach braku realizacji zgłaszanych przez nich postulatów)	nie dotyczy	Radny Powiatu oraz Radny Miejski zadeklarowali, że we współpracy ze Szkołą (która udostępniła salę na spotkanie) będą organizować spotkania z mieszkańcami – np. w sprawie dróg lokalnych i możliwości podejmowania kroków prawnych lub poszukiwania innych rozwiązań.
9.	Usprawnienie procesu komunikacji społecznej – mieszkańcy chcieliby wiedzieć kiedy ich postulaty zostaną zrealizowane.	nie dotyczy	Zgłaszane uwagi nie dotyczyły bezpośrednio Programu Rewitalizacji, natomiast niezależnie od tego pracownicy Urzędu Miasta zadeklarowali, że postarają się usprawnić system komunikacji – tzn. zapewnić mieszkańcom informację zwrotną do zgłaszanych postulatów.

WYWIADY POGŁĘBIONE

Wywiady pogłębione w ramach przygotowania Programu Rewitalizacji przeprowadzono w kwietniu 2016 r. Celem wywiadów było zebranie informacji, które pomogą zidentyfikować obszar zdegradowany a także wskazać zagadnienia ważne dla mieszkańców obszarów wskazanych jako zdegradowane. Ogółem przeprowadzono osiem spotkań, w których uczestniczyło 12. respondentów (w tym „przedstawiciel społeczeństwa” – osoba nie reprezentująca żadnej instytucji lub organizacji, mieszkaniec dzielnicy, który akurat znajdował się na terenie instytucji, w której przeprowadzano wywiad)

oraz dwa wywiady telefoniczne, w których uczestniczyło dwoje respondentów. Wywiady obejmowały dwa podstawowe pytania (1. Jakie są główne obszary problemowe w Radzionkowie i problemy mieszkańców Radzionkowa, 2. Co należałoby w Radzionkowie zrobić aby mieszkańcom żyło się lepiej, żeby rozwiązać istniejące problemy) oraz pytania swobodne doprecyzowujące pojawiające się zagadnienia wskazywane przez uczestników rozmów.

Kwestie problemowe

Na podstawie zebranych informacji można wskazać kilka kwestii, ważnych z perspektywy identyfikacji zagadnień problemowych oraz oceny jakości życia mieszkańców. W ostatnim punkcie przedstawiono wybrane opinie charakterystyczne dla niektórych instytucji, które reprezentowali respondenci.

- Rojca – „dzielnica problemów”

Osoby uczestniczące w badaniu nie miały wątpliwości co do tego, która dzielnica, która część miasta kumuluje najwięcej sytuacji problemowych w Radzionkowie. Skoncentrowane budownictwo wielorodzinne, osiedla budynków gminnych i wspólnot mieszkaniowych (a przez lata: bloków „zakładowych”), w zasobie gminnym – lokale komunalne i socjalne zasiedlane osobami eksmitowanymi, to wszystko sprawia, że problemy społeczne koncentrują się w Rojcy i utrwalają.

Są skumulowane problemy nieco większe w rejonie Rojcy, z uwagi na to, że w rejonie Rojcy jest więcej mieszkań komunalnych, więcej bloków – gdzie w pozostałej części Radzionkowa jest zabudowa jednorodzinna. Na terenie Rojcy są mieszkania komunalne i jest tutaj skupisko osób, wśród których większość to osoby bezrobotne, a wiadomo – bezrobocie generuje inne problemy, z tym się wiążą problemy w postaci alkoholizmu, przemoc, bezradności. Także... na tym terenie osoby mają niższy status finansowy, oraz to wiąże się z tym, że te problemy w postaci takich patologii są tutaj nasilone.

Zawsze się Rojca wyróżniała, tutaj to osiedle Hugona zawsze się wyróżniało jako to trochę biedniejsze./.../. Te rodziny są uboższe – to jak się idzie do szkoły na zebranie to też widać po ubraniu czy też po wyglądzie, no – widać, że to są niezamożne te rodziny. Także w tym sensie się wyróżnia. Zawsze się mówiło, że Rojca czy Hugona to jest ta gorsza dzielnica Radzionkowa.

Są tacy, jak my, mieszkamy tu już 50 lat, czy moja mama, która mieszka od 70-ciu lat. Są jeszcze takie osoby. I jak rozmawiam z tymi osobami, to one bardzo, bardzo tęsknią za tym co było kiedyś. Był spokój, były ławeczki, każdy sobie siadł na ławeczce. Ja nie mówię, że nie pili alkoholu, bo kiedyś też pili alkohol, ale z jakimś takim umiarem, nikt nie zachowywał się agresywnie.

- negatywny wizerunek Rojcy

Respondenci charakteryzowali Rojcę przede wszystkim z perspektywy bezrobocia i biedy jej mieszkańców, chociaż wskazywali, że „oczywiście” taka opinia nie odnosi się do wszystkich mieszkańców. Negatywny obraz skumulowanych problemów społecznych połączony był z niezbyt pozytywnym obrazem osób z grup problemowych, które nie chcą pracować, nie korzystają z możliwości pomocy, uzależniają się od używek i systemu pomocy. Obecne największe trudności mieszkańców

wynikają z braku pracy, dopóki działały główne zakłady pracy, w Rojcy mieszkali „biedni, ale porządni ludzie”. Bezrobocie i brak umiejętności odnalezienia się w innej rzeczywistości ekonomicznej, gdzie nie ma gwarantowanego zatrudnienia, sprawiają, że ci sami ludzie (tj. mieszkańcy dzielnicy) pozostali biedni, ale już nie są porządni, nie radząc sobie z permanentnym brakiem pracy (i zapewne brakiem perspektywy na zmianę) popadają w uzależnienia, w tym uzależnienie od systemu pomocy.

Część mieszkańców, to są starsi ludzie, którzy tam mieszkali, tacy rzeczywiście solidni, uczciwi ludzie, którzy tam mieszkają. Część jest taka napływowa, przeprowadzono ich tutaj z Bytomia, z wyburzeń jakichś czy niepłacących czynszu. Inni są też tu, bo niekoniecznie czynsze płacą, czy płacą niższe niż gdzieś indziej. Także... dużo jest takich osób, które mają problemy z nadużywaniem alkoholu czy rodziny rozbite /.../ Jest tu grupa osób, które zajmują się wywózką złomu i różnymi takimi rzeczami, z tego żyją. Niektórzy mówią, że oni potrafią się świetnie urządzać, bo na alkohol im wystarcza, gorzej z innymi rzeczami. Ale jest też parę rodzin, które tam sobie zakupiły mieszkania, wyremontowały i żyją całkiem przyzwoicie. Oczywiście, to może jest taki zbyt czarny teraz obraz, ale takie problemy tam są.

Mamy tutaj bardzo zróżnicowane środowisko – jest środowisko, które nie potrzebuje pomocy, wręcz przeciwnie, nawet pomaga innym. Ale mamy też środowisko takie, któremu pomoc jest bardzo potrzebna. Obiady finansuje Opieka, to wiadomo, że te rodziny są w sytuacji takiej trudnej finansowej. Oprócz tego też pomaga nam tutaj ksiądz proboszcz, gdzie dofinansowujemy też obiady dla dzieci gdzie są z pogranicza. Tu mamy też środowisko trudne ze względu na jednak na alkohol. Więc trzeba by było zrobić wszystko – bo to są młodzi ludzie – którzy są wysiedleni tam skądś i tutaj na Kużaja mieszkają i Nieznanego Żołnierza – to tam jest też dużo takich rodzin, gdzie rodzice się nie zgłaszają w ogóle na zebrania rodziców, gdzie dziecko jest poddane same sobie, gdzie musimy zabezpieczyć i buty i kurtkę, i inne rzeczy dla dzieci, więc to są takie rzeczy, że trudne sytuacje ze względu na różnego rodzaju patologie, ale w większości to jest alkohol. /.../ dla nas sukcesem jest to, że dzieci przychodzą do szkoły, bo on woli iść z tatą na złom i ten złom sprzedają.

W czasie, gdy działały kopalnie – były te same problemy społeczne. Myślę, że to się przykrywało takim rytmem życia. Były te pieniądze, była ta praca, i ta praca ich w jakiś sposób formowała. Mężczyzn też w dużej mierze obowiązkowa służba wojskowa formowała. /.../ Ci młodzi ludzie są uczeni tego, że wszystko powinno być dla nich takie bezwysiłkowe, dopóki rodzice dają pieniądze to mają wszystko bezwysiłkowo, jak wchodzi w dorosłe życie to się okazuje, że jednak trzeba trochę więcej wysiłku włożyć w otrzymanie czegoś i to rodzi różne frustracje.

Największy problem, to chyba – moim zdaniem – jest ubóstwo na tym osiedlu tutaj Hugona, i brak możliwości – może brak możliwości, może brak chęci, brak wykształcenia, żeby podjąć jakąś pracę. To są rodziny wielopokoleniowe, które od pokoleń dziedziczą tę biedę, i tak sobie żyją, bo się do tego przyzwyczaili. Więc to jest taki problem chyba, brak takiej aktywności społecznej, żeby coś tam polepszyć sobie swój status. /.../ Nawet niektórzy jak są z Rojcy – to mówią że nie są z Rojcy /.../ i granicą jest ten most, i dotąd jest ich terytorium, a jak się ten most przejeżdża – to już nie oni. Także się utożsamiają – może z tą swoją biedą, nie wiem, z tym zachowaniem, pasuje im to po prostu i tak jest. /.../ Chyba mogę je tak nazwać, bo tam parę lat już pracują – to są w 40 może procentach rodziny patologiczne, takie które korzystają z Opieki. Choć nie

zawsze te, które korzystają to są patologiczne. Ale to są takie rodziny, gdzie korzystają i nie robią nic w tym kierunku, żeby z tego nie korzystać.

Zaludnili Kużaja takimi ludźmi, że tego się nie da wyczyścić. Po prostu się nie da. Ja tu mieszkam 50 lat, bo ja stąd pochodzę. I nie chcę sobie wyobrazić, że tu w życiu nie było takiego burdelu, jak jest teraz. Nie było. Mieszkali ludzie biedni, ale porządni. /.../ winę za to ponosi, niestety, Urząd Miejski, który nam takich lokatorów tutaj, niestety, daje. I ja się dziwię, że chcą to odnawiać, bo jak zostawią tych samych lokatorów, to za chwilę będzie wyglądało tak, jak do tej pory.

No a tu – tu, Hugona / Kużaja, Nieznanego Żołnierza – to wszystko to przecież normalni ludzie mieszkali. A teraz – po prostu elementy tam naciągnął. [Ci którzy tam mieszkali] – powymierali, na Zachód powyjeżdżali, kto był młody a jeszcze mu się chciało – pojechał na Zachód, a starsi – powymierali.

Tam jest kilka takich starych familoków. I tam mieszka – to oczywiście nie wszyscy – ale tam mieszka kilka osób z tak zwanego elementu.

- budynki mieszkalne

Budynki gminne położone przy ul. Kużaja, ale także dodatkowo dwa budynki przy ul. Nieznanego Żołnierza oraz dwa kolejne przy ul. Artura wymagają pilnej modernizacji. Wszystkie ze wskazanych budynków mieszkalnych powstały w podobnym czasie, i podobnie nie były modernizowane. Najpoważniejsze potrzeby to doprowadzenie kanalizacji i instalacji grzewczych oraz wymiana stropów. Respondenci, którzy odnosili się do ulic innych niż Kużaja byli zgodni, że nie tam jest najgorzej: „Nieznanego Żołnierza – tam jest rzeczywiście najgorzej, tragedia.” Podobnie wymieniano lokalizacje przy ul. Artura i ul. Wandy. Warto także zauważyć, że osoby nie związane zawodowo z obszarem zdegradowanym, łączyły czasem w wypowiedziach kondycję budynków z perspektywą rewitalizacji, i wskazywały w tym przypadku, że potrzebne są szersze działania, bo samo wyremontowanie budynków nie zmieni istniejącej sytuacji.

Budynki na Nieznanego Żołnierza /.../ nie dość, że standard jako taki jest niski, to jeszcze stan techniczny jest fatalny, i ci mieszkańcy na pewno negatywnie odbierają te warunki mieszkaniowe. /.../To jest przede wszystkim ten element, że się źle mieszka, tak trzeba powiedzieć. Ogrzewane jest wszystko węglem, tam z mediów w zasadzie jest tylko energia i woda doprowadzona. Nie ma żadnego gazu tam w tych budynkach, tak żeby można było ekologicznie ogrzewać to jakoś jedną kotłownią gazową czy jakimiś indywidualnymi gazowymi piecykami. /.../ i z tym ogrzewaniem na przykład – kopcą wszyscy.

Jak ktoś przyjeżdża po raz pierwszy, to może być pod wrażeniem – takie same, ceglane budynki.

Jak to wszystko wygląda: jedna klatka porządna, i tyle. Bo to sami żeśmy sobie robili, lokatorzy. A pozostałe – tam nawet tynku nie ma. /.../ Chodzę, widzę, słyszę od pozostałych ludzi, którzy też tu mieszkają i są porządnymi lokatorami, niektórzy sobie sami remonty robią w domu, okna wymieniają itd., nie czekają aż im państwo cokolwiek da. /.../To jest chyba największa bolączka tego naszego galimatiasu, tego się nie da opowiedzieć, tu trzeba by chyba ze dwa miesiące

mieszkać, żeby wiedzieć. Problem naprawdę jest wielki. Bo kasę włożą, a efekt będzie na trzy lata, pięć – góra.

Sama rewitalizacja, samo w sobie, to może na jakiś czas to pomoże. Ale tu by trzeba zacząć od podstaw, mnie się wydaje. Po prostu – ci, co zalegają za czynsze, nie ma, że ty chcesz to przyjdiesz odpracować. Ty to musisz przyjść odpracować, skoro nie masz.

- bezrobocie

Głównym wskazywanym problemem jest bezrobocie – w tym brak zakładów pracy, brak perspektyw zawodowych, brak wsparcia przygotowującego do podjęcia indywidualnej przedsiębiorczości, nie wykorzystywanie możliwości kształcenia i wsparcia zatrudnienia socjalnego. „Pomimo nieznacznego spadku liczby osób bezrobotnych z terenu gminy Radzionków, zarejestrowanych w PUP, nadal głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej jest bezrobocie, ubóstwo i niepełnosprawność.” Bezrobocie wskazywane jest czasem także jako postawa nabyta, dziedziczona, jako wyuczona bezradność. Z drugiej strony – pojawiają się opinie, że bezrobocie jest problemem systemowym, że dopóki praca była dostępna, to wszyscy pracowali, a problemy społeczne nie były aż tak dotkliwe – nawet jeśli nadużywano alkoholu lub zaniedbywano opiekę nad dziećmi to nie były to powszechne ani trwale zjawiska.

Największym problemem życiowym dla ludzi mieszkających tutaj jest brak pracy. Ponieważ są to tereny po zamkniętych kopalniach – były tutaj kiedyś kopalnie, które funkcjonowały, dawało to ludziom pracę. W momencie, kiedy stracili pracę – stracili możliwość zarobkowania, zarabiania pieniędzy, a co za tym idzie – pogorszyła się znacznie jakość życia. W związku z powyższym całe mnóstwo jest tutaj ludzi bezrobotnych, którzy nie mają co ze sobą zrobić.

Dopóki była kopalnia, była huta, ludzie mieli zatrudnienie, a teraz to wszystko diabli wzięli, za przeproszeniem, można tak powiedzieć. A druga rzecz – część ludzi jest, że, ja wiem, nie chce im się pracować.

Ilu mieszkańców pracuje? Trudno mi powiedzieć, ale tak – no, połowa powiedzmy, może trochę więcej. Większa część tych ludzi żyje z opieki społecznej albo z tego co ukradną.

To jest takie zapętlenie w tym momencie – dla tych osób, które już nie mają pracy przez jakiś czas, to jest taka wyuczona bezradność. Dodatkowo też rośnie pokolenie takich osób, które ani się nie uczą ani nie pracują.

Jakoś było z czego żyć, i nikt tam po złomowiskach nie chodził. /.../ Więc myślę, że upadek kopalni to miał tu kluczowe znaczenie, bo kopalnia to był żywiciel rodziny, teraz nie ma kopalni nie ma żywiciela.

Dużym problemem jest to, że część z tych osób jest zadłużana bardzo mocno. I dla nich przejście z szarej strefy do strefy, w której płacą podatki to jest też duży kłopot, bo ten dochód jest zabierany przez komorników.

Dużo mieszkańców Radzionkowa pracuje poza Radzionkowem – jest Bytom, Tarnowskie Góry, to wszystko jest za miedzą, można powiedzieć, przez obwodnicę – i już jest w Piekarach.

- ubóstwo

Kwestia biedy, ubóstwa części mieszkańców Rojcy pojawiała się najczęściej w powiązaniu z bezrobociem. Respondenci wskazywali na fakt, że Rojcę zawsze zamieszkiwali najubożsi Radzieńczanie (choć mieszkają tam także osoby dobrze sytuowane, nie doświadczające problemów materialnych). Bieda Rojcy sprzed okresu transformacji to także niższe płace pracowników, a z drugiej strony - mniej widoczny alkoholizm oraz brak takich zachowań jak zbieranie złomu.

Są rodziny, w których ta bieda jest od lat.

Są ludzie po prostu tacy, którym jest po prostu wstyd, wstyd, za to, że przypadło im teraz żyć w takim kraju, i się nie obnoszą tak z tym swoim ubóstwem. Bo to nie jest ubóstwo, można powiedzieć, to jest takie... nie mam takiego określenia na to, jak by to nazwać – ci ludzie wolą chleb ze smalcem, ale swój. Ale niektórzy są tacy – postaw się a zastaw się, pożycz, kombinacje, informacje, gdzieś coś.

Jest bezrobocie i długookresowa bieda, więc także dziedziczenie tej biedy. Po tych restrukturyzacjach to się wytworzyły takie miejsca, które są skupiskami biedy związanymi z używaniem substancji zmieniających świadomość, tu w głównej mierze alkoholu.

- bieda dzieci

Systemy: edukacji i pomocy społecznej przewidują szeroki wachlarz usług, które zakładają wsparcie dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej, w tym ze względu na ubóstwo materialne. Bieda wśród dzieci w Radzionkowie jest widoczna głównie w odniesieniu do małoletnich mieszkańców Rojcy, którzy obejmowani są różnego rodzaju działaniami wspieranymi. Realizowana jest współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej ze szkołami (z pedagogami szkolnymi), działa zespół interdyscyplinarny, asystent rodziny, także pracownicy socjalni i nauczyciele monitorują sytuację dzieci i starają się zapewnić im wsparcie. Udzielane wsparcie łagodzi skutki biedy dzieci oraz zabezpiecza ich podstawowe potrzeby jak jedzenie i ubranie. Jednak zastosowanie nawet wszystkich dostępnych działań nie tworzy kompletnego i skutecznego systemu pomocy dziecku, które nadal pozbawione jest:

- wzorców rodzinnych (bo nie ma środowiska, w którym mogłoby je nabywać),
- ciepła rodzinnego i bliskości (bo każdy z pracowników kojarzony jest przede wszystkim z podstawową rolą – nauczyciela / pedagoga / pracownika socjalnego etc.),
- możliwości kształcenia się, nabywania wiedzy, kompetencji zawodowych,
- możliwości rozwijania zainteresowań, poszukiwania i realizowania hobby, nabywania kompetencji społecznych i prawidłowego rozwijania się w grupie rówieśniczej.

W odniesieniu do sytuacji dzieci warto zauważyć, że na terenie Rojcy działają dwie świetlice: jedna codziennie w dni powszednie, druga – raz w tygodniu, parafialna. Nie zaspokajają one w pełni potrzeb dzieci i młodzieży (z każdej korzysta średnio około 20 – 25 nieletnich). Świetlica parafialna otwarta jest raz w tygodniu i opiera się na pracy wolontariuszy. Świetlica szkolna dostępna jest wprawdzie

codziennie do godz. 19, jednak w praktyce nie jest optymalnym rozwiązaniem, aby dzieci spędzały w szkole całe dni (czasem przychodząc na godz. 8 i codziennie zostają do 19).

Trudności materialne rodziców przekładają się na problemy zdrowotne dzieci.

Dzieci mają wady podstawy - dźwigają ciężkie plecaki do szkoły, a nie ma zajęć korekcyjnych, nie mają możliwości żeby chodziły na basen czy na jakieś zajęcia wspierające prawidłowy rozwój. Drugi problem to zęby, nie ma wystarczającej opieki stomatologicznej, zarówno dla dzieci jak i dorosłych.

Trudno nawet stwierdzić, jakie są problemy zdrowotne dzieci, bo trzeba by je wszystkie przebadać – czy z kręgosłupem są jakieś problemy, czy stomatologiczne. Nawet gdyby rodziców przepytała – to pewnie nie wszyscy będą chcieli się przyznać, a niektórzy pewnie nawet nie wiedzą.

Oni [dzieci mieszkające na Rojcy] są bardzo zdrowi, muszą być zdrowi, żeby przetrwać. Jeżeli już jest jakaś potrzeba – to dentystyczna. Raczej się nikt nie interesuje [zdrowiem], nie przejmują – rodzice nie za bardzo przejmują. Nawet jeśli ktoś zdiagnozuje – to na tym się skończy, bo nikt ich nie poprowadzi dalej, nikt ich nie pokieruje. Taka na przykład rehabilitacja skrzywienia kręgosłupa – co z tego, że wiadomo, że dziecko ma krzywy kręgosłup to nie jest 5 minut leczenia tylko są dłuższe formy.

Charakteryzując kondycję dzieci część respondentów wskazywała na zbieranie złomu na sprzedaż, zbieranie i sprzedaż węgla z hałd oraz – nieco rzadziej – żebractwo. Respondenci różnili się w ocenie skali tego zjawiska: przeważały opinie, że jest to zjawisko dość często spotykane wśród dzieci i młodzieży mieszkających na Rojcy, z drugiej strony pojawiła się opinia, że tego rodzaju sytuacje są marginalne, a zbieranie złomu jest domeną osób dorosłych, a wśród nieletnich – sporadycznie pojawia się w grupie młodzieży.

To prawda. Zbierają złom, żeby mieć jakieś tam swoje pieniądze, czy na coś swojego – jak to dzieci. Od rodziców nie dostaną, bo rodzice nie mają. Ale te dzieci często też zbierają złom ze swoimi rodzicami, czy częściowo nawet – można powiedzieć – kradną gdzieś tam z ogródków działkowych. Złom, czy węgiel, jak na torowisku gdzieś tam jest – to też zbierają.

Sposób spędzania czasu wolnego [dzieci i młodzieży] to jest najczęściej chodzenie na złom, na złomowisko, aby zebrać sobie materiał do sprzedaży. Bardzo powszechne jest to zjawisko. /.../ Jeżeli chodzi o ten złom, to problem jest potężny – bo jeżeli nie ma pieniędzy, to w jakiś sposób trzeba je zdobyć. No w jaki sposób? No, najprościej: pójść na złom, pójść na hałdy zbierać węgiel, i to wszystko sprzedawać. I to jest problem, który dotyczy rodziców i ich rodzin, i – wiadomo – przekłada się na dzieci.

Młodzież gimnazjalna też się tam zajmuje złomem, nie powiem, że kradnie, bo nie chcę tu oskarżać nikogo, ale też sobie radzą jakoś.

Spółeczność Radzionkowa jest taka dość zwarta i bardzo czuła na los dzieci, i jak są takie przypadki – natychmiast są do nas zgłaszane, że dzieci „żebrzą” czy „chodzą po domach” i zaraz tam jest interwencja pracownika. /.../ myślę, że to nie jest zjawisko, które występuje w bardzo dużym nasileniu.

Dzieci nie, bardziej osoby dorosłe. Bo dzieciaków tutaj nie widać, żeby zbierały. I raczej nie było u nas czegoś takiego, żeby dzieci zbierały złom. Raczej osoby dorosłe – raczej rodzice, czy wujek, z kim tam mieszkali, to owszem. Nie wiem, jak tam na Nieznanego Żołnierza, ale tam pewnie tak. A tam dopiero jest katastrofa. Tam dopiero mieszka sama „elita”. Ale tu u nas, jako tako, nie było czegoś takiego, i nie ma, żeby dzieci jakoś tam chodziły, i żebrały czy zbierały złom.

- kondycja rodzin

Kilka osób wskazało trudności rodzin jako kluczowy problem, które nie funkcjonują zgodnie z tradycyjnym modelem rodziny. Pojawiały się opinie, że odejście od tradycyjnego modelu rodziny (na rzecz konkubinatów, związków partnerskich) oraz pojawiania się coraz częściej rodzin niepełnych są główną przyczyną trudności życiowych mieszkańców Rojcy. Problemy te przekładają się na kondycję psychiczną dorosłych mieszkańców i brak pozytywnych wzorców zachowań społecznych dla dzieci i młodzieży, niskie wykształcenie rodziców. Wskazywano także na niewłaściwe postawy kolejnych pokoleń, które utrzymują się ze świadczeń pomocy społecznej, a często także z górniczych emerytur ojca / dziadka. Widocznym problemem jest bieda rodzin, niewydolność wychowawcza, rodziny nie patrzą perspektywicznie na rozwój dzieci ale na codzienne przetrwanie, taką postawę przejmują młodszy mieszkańcy dzielnicy. Z kolei niektórzy respondenci wskazywali na odejście od tradycyjnych wzorów rodziny jako powód trudności części mieszkańców. Wskazywano na dawną tożsamość rodziny i etos pracy, jako wartości, które powstrzymywały przed degradacją rodziny i popadaniem w nałogi i ubóstwo.

Czasami ta sytuacja finansowo jest trudna, bo czasowo ojciec nie ma pracy. Że tam nie ma alkoholu, ale jest problem finansowy, ale temu to można zaradzić. Gorszy jest problem, gdy tam jest alkohol, bo to jest wtedy wysiedlenie całej tej rodziny [eksmisja], więc wtedy ta sytuacja jest trudna. /.../Tu większość rodzin kiedyś była górniczych, teraz już nie. /.../ kiedyś rodzina była bardziej taka tradycyjna, że dbano o tę czystość, dbano o to wyżywienie, może nie na takim wysokim standardzie, ale te potrzeby były spełniane. /.../ Więc tutaj, w tym widziałabym problem. Ale nie w tym, że nie ma kopalni. Kto chce – to znajdzie tę pracę.

Częściowo są to rodziny rozbite, tam nie ma ojca i matka wychowuje kilkoro dzieci, czasami to są dzieci od różnych ojców. Częściowo to są rodziny górnicze, pogórnice, że została emerytura górnicza po ojcu czy po dziadku, czy dziadek jeszcze żyje – i tam oni sobie w miarę jeszcze jakoś funkcjonują, bo jest jakiś dochód czy przychód dla całej rodziny. Babcia ma tę emeryturę czy dziadek i gdzieś tam się trzymają kurczowo tej osoby, żeby mieć z czego żyć.

A ci młodzi – to nikt za tysiąc złotych nie pójdzie pracować. Oni chyba myśleli, że ojcowie będą wiecznie żyli, emerytury przepiszują. A to się tak nie da, niestety. No bo wychodzą z takiego założenia, że jemu się należy.

Jest część takich osób, które korzystają z emerytur swoich rodziców. Mają 40 lat albo i więcej. Mówią – co, mojego syna nie dam mu obiadu albo wyrzucę go z domu, jak nie chce iść do roboty?

Generalnie chyba żeby coś zmienić, to trzeba by zacząć od wykształcenia swojego, a tam – jak jest podstawowe skończone to dobrze, a zawodowe to już jest mistrzostwo świata.

Żeby tak się dało umysły tych ludzi zmienić, może nie umysły tylko myślenie.

Dużo osób teraz jest w konkubinacie, bo to wiadomo – teraz taka moda.

Tam są konkubiny. Oczywiście, każdy ma prawo, żeby życie sobie jakoś tam ułożyć, ale dzieci potem sprawiają problemy.

Także są takie zdiagnozowane przypadki, że utrwalone są tutaj na Rojcy takie przypadki, że dzieci obserwując, czy wychowując się w rodzinie, która z jakichś tam powodów wpadła w krąg pomocy społecznej, i rodzice, pomimo wsparć z różnej strony – korzystali z tej pomocy społecznej, to dzieci też, mając takie wzorce – korzystają z tej pomocy społecznej.

- alkoholizm

Respondenci nie są zgodni w ocenie tego zjawiska społecznego. Część z badanych stwierdziła, że wielu spośród lokatorów budynków przy Kuźaja (podobszar „Rojca”) to osoby, dla których spożywanie alkoholu jest głównym zajęciem życiowym, i że wszystkie pozyskiwane środki finansowe przeznaczają właśnie na tę używkę. Co ciekawe, respondenci nie byli zgodni co do źródeł alkoholizmu – niektórzy wyraźnie wiązali go z brakiem miejsc pracy po upadku kopalń, inni z kolei twierdzą, że „jak ktoś chce pracować, to i pracę jakąś zawsze sobie znajdzie”. Z drugiej strony – kilka osób uważa, że nie jest to istotny problem, który negatywnie wyróżniałby mieszkańców „Rojcy”.

Jeśli chodzi o udokumentowany alkoholizm to mamy udokumentowany wzrost. /.../ myślę, że jest to tak samo, jak w innych miastach, gdzie na jakimś terenie jest to alkoholizm zdiagnozowany.

Tutaj generalnie jest problem alkoholowy. Tak to można nazwać. Ci ludzie te pieniądze, które mają z Opieki to zamiast na jakieś jedzenie czy nawet zapłatę czynszu za mieszkanie, to przelewają, że tak powiem.

Spożywanie alkoholu to był problem kiedyś dużo większy – ale został mocno ograniczony. Tych osób, które spożywają alkohol – można z perspektywy czasu powiedzieć, że jest mniej. Ale młodzież spożywająca jest bardziej wulgarna, bezceremonialna, jak ktoś zwróci uwagę to jeszcze na niego pokrzyczy.

- środowisko

Respondenci tematycznie związani z tematem wskazywali na duże zanieczyszczenie środowiska, na co mają wpływ przede wszystkim dwa czynniki: 1. sposób ogrzewania mieszkań, mieszkańcy palą „czym się da” a instalacje są przestarzałe, 2. położenie geograficzne Radzionkowa, w niecce, co oznacza brak swoistego korytarza powietrznego i możliwości naturalnego samooczyszczania się atmosfery miasta.

No tutaj pali się byle czym. Ludzie nie mają na opał. To, co zbiorą – to gdzieś tam na worki sprzedają, żeby coś tam z tego mieć. To, co tam zostanie, to sobie wezmą na opał. Ale pali się tym, co tam pod rękę popadnie: butelki, inne /.../ meble jakieś stare, lakierowane, płyty, no różne

takie rzeczy – byleby było trochę w domu ciepło. /.../ Ci ludzie są mało świadomi, chodzi o to, żeby było ciepło, a czy tam się ulatnia dwutlenek węgla czy coś.

Najlepiej, żeby tu była nitka centralnego ogrzewania pociągnięta, bądź ogrzewanie na gaz – to na pewno by mniej było zanieczyszczenia powietrza. /.../To jest większość z tych emerytowanych górników, oni dostają jeszcze te deputaty, z tych deputatów on nie jest najlepszej jakości. A już z tym opalem to mamy z tym opalem typu eko-groszek. /.../ Dobrze by było, gdyby mieszkańcy wzięli sobie przepisy o czystości do serca i nie wyrzucali nam odpadów i śmieci. Bo to – raz, że to sprzątanie kosztuje, dwa – że wygląda to ohydnie, jeżeli tam gdzieś przy ulicy – nawet jeżeli ktoś tam w krzaki wyrzuci, to jak liście opadną to widzi.

- perspektywa instytucji

Rozmówcy udzielający wywiadów w przeważającej mierze reprezentowali różne instytucje i organizacje: Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Szkół Podstawowo-Gimnazjalnych, Zespół Szkół Specjalnych, Komendant Policji, Komendant Straży Miejskiej, Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Rojcy, Zarząd budynków komunalnych, przedstawiciel organizacji pozarządowej i specjalista ds. rozwiązywania problemów alkoholowych. Momentami, w niektórych wypowiedziach perspektywa reprezentowanej instytucji była bardzo wyraźna:

Jeśli chodzi o identyfikację problemów z obszaru pomocy społecznej, to my tutaj widzimy głównie ubóstwo, bezrobocie, no i problem starzenia się społeczeństwa, problem bezradności. /.../ Występuje konieczność stworzenia nowych miejsc pracy, rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

Po kołędzie to gdzieś z połowa księdza przyjmuje.

Jest świetlica na terenie szkoły, korzysta około 20-25 uczniów, jest ciepły posiłek. Czasami jest tak, że dziecko przychodzi na godz. 8.00 i wychodzi o 19.00. a to nie powinno tak być. Gdyby tu była jakaś jeszcze świetlica na terenie miasta, to warunki by były takie bardziej przybliżone do domowych.

Nie ma jakiegoś takiego nasilenia w jednej kategorii przestępstw, może być tam jakiś okres czasu, że przez miesiąc jest pięć włamań do altanek. Ale później przez rok już nie ma ani jednego włamania. /.../To jest za mała miejscowość – nie ma jakiejś dużej, takiej zwartej zabudowy wielorodzinnej. Większość to są domki jednorodzinne. I jak się sąsiedzi między sobą nie pokłócą, to tak za bardzo się nic nie dzieje.

Mieszkańcy są jedni płacący, drudzy nie płacący za mieszkania, bo ten problem występuje, a w tych budynkach [przy ul. Nieznanego Żołnierza] on rzeczywiście jest zdecydowanie większy jeżeli chodzi o problemy ze ściągalnością opłat niż w innych, no to się samo napędza. Niski standard – zły stan techniczny – mieszkańcy, którzy mają problem z zapłaceniem za te mieszkania.

Przedstawiciel Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej zwrócił uwagę na sytuację mieszkaniową lokatorów zamieszkujących w familokach przy ul. Nieznanego Żołnierza i Artura. Osiedla te zostały zbudowane

w podobnym czasie jak familoki przy ul. Kużaja, tj. na początku XX wieku. Po wojnie budynki przy ul. Kużaja przeszły pod zarządek gminy, a „osiedle Artura” (albo „Artury”) pozostały jako własność kopalni. Kopalnia przeprowadziła fasadowe odnowienie swoich budynków, dlatego dziś sprawiają wrażenie lepiej utrzymanych. Jednak nie odnowiono konstrukcji budynków i nie przeprowadzono poważniejszych remontów mieszkań. Obecnie sytuacja jest o tyle trudniejsza, że budynkami zarządzają wspólnoty, które nie są w stanie wygenerować wystarczających środków finansowych, by przeprowadzić gruntowny remont.

To jest grupa budynków, gdzie praktycznie z tych wszystkich budynków jeden jedyny się porwał na to, że zrobili z własnych środków to, wszystkie inne kopca, z czego dwa jeszcze są w rejestrze zabytków dodatkowo. I teraz – ci ludzie mają tam ciężko, żeby coś dodatkowo ruszyć, i to są takie problemy, można powiedzieć, które... to nie są tego typu problemy jak na Kużaja, bo to są problemy – tak bym to nazwał – którymi się ktoś przejmuje, w gminie, tymi ludźmi, zasobami itd. Tu, w momencie kiedy wspólnota powstaje, ktoś kupuje mieszkanie – to on ma ten problem.

Propozycje działań

Wywiady obejmowały zagadnienia społeczne, dlatego też zgłaszane propozycje także odnoszą się do obszaru społecznego: możliwości rozwiązania problemów społecznych, oraz takich działań, które poprawią jakość życia mieszkańców. Zgłaszane propozycje można pogrupować w trzy zbieżne obszary tematyczne, czwarty punkt obejmuje zestawienie innych propozycji. Ostatni punkt został wyodrębniony aby podkreślić nastrój towarzyszący oczekiwaniu na zmianę społeczną w Rojcy.

- miejsca rekreacji

Dość często wskazywaną propozycją było, aby zagospodarować przestrzeń w sposób przyjazny mieszkańcom i zachęcający do aktywności fizycznej, chociaż były to luźne propozycje powielające znane z innych dzielnic Radzionkowa, jak np. basen czy klub sportowy dla młodzieży. Nierzadkie były opinie, że Rojca nie posiada infrastruktury umożliwiającej podejmowanie różnych aktywności przez mieszkańców. Wskazywano na tego rodzaju obiekty w innych częściach miasta: jak np. basen czy park, oraz potrzebę stworzenia podobnych miejsc i zagospodarowanie np. „hald” lub otwartego terenu za familokami przy ul. Kużaja. Respondenci pozytywnie odnosili się do pozycji stworzenia świetlicy dla dzieci czy klubu młodzieżowego. Pojawiały się także propozycje, żeby stworzyć możliwość aktywności dla całych rodzin (np. w klubie osiedlowym), lub żeby organizowane były zajęcia dla kobiet i zajęcia dla mężczyzn.

A nawet to miasteczko rowerowe – jak robili, to było słyhać a po co to robią. Ale teraz, jak się zrobiło ciepło, to tam jest tyle ludzi, tyle dzieciaków tam jeździ, że aż człowiekowi skrzydła rosną, a jest jeszcze dalej skate-park, też na początku bardzo fajnie tam było, ale teraz się popsulo, bo chyba nikt nad tym nie ma pieczy, nie ma osoby, która by od czasu do czasu spojrzala co tam się dzieje. Jest między tymi dwoma placami przestrzeń, którą też by można zagospodarować, tak jak na przykład na Księżej Górze jest park, i można by to też tutaj wykorzystać.

Na tych terenach może wybudowanie basenu, takiego aktywizującego społeczeństwo – tam myślę u góry o tych hałdach. Mamy w Radzionkowie piękny basen, piękne tam te drogi, gdzie można sportowo wypocząć, a tutaj na Rojcy no, jest mało takich rzeczy. Więc tutaj mógłby być basen kryty, a do tego jakieś drogi, które by zmobilizowały aktywność, żeby pokazać tym ludziom inaczej. Cieszymy się, bo mamy boisko Orlik, i dużo młodych ludzi tutaj z tego boiska korzysta. A wiem, że jeżeli młodzi grają, to nie robią innych złych rzeczy. /.../ Trzeba postawić na ten sport, na rekreację, na uświadomienie ludziom pewnych rzeczy.

Na pewno trzeba by było pomyśleć o tym, żeby tym młodym ludziom zapewnić jakiś sensowny sposób spędzania wolnego czasu. Mogą to być jakieś świetlice, kluby, boiska, gdzie te dzieciaki będą mogły spożytkować tę swoją energię. /.../ jakieś miejsca do spędzania wolnego czasu, bo o ile w ogóle w Radzionkowie są takie miejsca to fajnego spędzania wolnego czasu, o tyle tutaj, na tej konkretnej dzielnicy, tych miejsc takich w ogóle nie ma.

No, nie ma tu takich instytucji kulturalnych w pobliżu. Jest w Radzionkowie Dom Kultury, a tutaj – biblioteka, z której za bardzo nie korzystają.

- aktywizacja społeczna

Respondenci byli zgodni co do tego, że potrzebne są działania interwencyjne w obszarze społecznym, jednak nie mieli w tym obszarze konkretnych propozycji. W różnych momentach prowadzonych rozmów pojawiały się sugestie, że np. osoby bardziej kompetentne (np. przedstawiciele Urzędu Miasta) powinni przedstawić mieszkańcom propozycje, do których mogliby się oni odnieść, lub że należy zorganizować spotkanie, podczas którego możliwe będzie przeprowadzenie merytorycznej dyskusji i wypracowanie konkretnych rozwiązań. Wśród propozycji, które pojawiły się w trakcie rozmów są:

Świetlice podwórkowe.

Streetworkerzy do pracy z dziećmi, stworzenie oferty dla dzieci w ich otoczeniu.

Stworzenie spółdzielni socjalnej lub części integralnej dla CIS.

Jeszcze jedno przedszkole, klub dziecięcy (może być np. w ramach CIS).

Wsparcie mieszkańców aktywnych, którzy podejmują inicjatywę, mają pomysły, wsparcie samorządności sąsiedzkiej, mieszkańcy mogą się gdzieś spotkać, zagospodarowują przestrzeń dla siebie.

Stworzyć miejsca do rekreacji dla osób dorosłych.

Podniesienie świadomości jeśli chodzi o uzależnienia, leczenie tych, którzy się kwalifikują, organizacja miejsc wsparcia AA, możliwość rozmów z psychologami, którzy pokażą możliwość rozwiązania dla ich problemów.

Stworzenie klubu pracy czy spółdzielni socjalnej czy ośrodków ekonomii społecznej, które będą aktywizowały osoby bezrobotne.

Kluby dla kobiet, grupy wsparcia / programy rozwojowe – dla kobiet, dla mężczyzn.

- aktywizacja zawodowa

Przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowej opowiadali o swojej perspektywie aktywizowania osób bezrobotnych i rozwijania przedsiębiorczości na obszarach objętych rewitalizacją. Prezentowane wizje wynikają z dotychczasowych doświadczeń – aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych we współpracy z Urzędem Pracy, a także z prowadzonych badań własnych (dotyczących m. in. efektywności szkoleń zawodowych i działań wspierających przedsiębiorców). Proponowany mechanizm obejmuje wsparcie osób bezrobotnych, poprzez zapewnienie im długookresowych szkoleń w miejscu pracy. Roczny kurs u pracodawcy nie tylko zapewni podstawowe przygotowanie do wykonywania zawodu, ale też zapewni doświadczenie zawodowe osobie, która chciałaby zmienić pracodawcę. Z kolei przedsiębiorcy nie będą się obawiać ponoszenia kosztów (a) związanych z prowadzeniem szkolenia, (b) wynikających z niskiej efektywności szkolonego pracownika, (c) straty wynikającej z odejścia pracownika do innego pracodawcy tuż po zakończeniu szkolenia. Perspektywicznym, głównym celem inicjatyw zgłaszanych przez Izbę jest rozwój stabilnej przedsiębiorczości oraz zapewnienie nowych miejsc pracy i wykwalifikowanych pracowników.

Nam chodzi o to, żeby ta aktywizacja społeczna, czy przywrócenie tej społeczności do takiego normalnego działania dawało szansę dalszemu działaniu. /.../ My chcemy nieść pomoc tym ludziom, dać im tę wędkę, żeby oni faktycznie zostali przywróceni do aktywności. /.../ Traktujemy to tak, że dajemy środki na zasadzie inwestycji, która przyniesie efekt jakiś taki szerszy – w postaci czy to firm, które powstały, czy jakichś innych działań, które z kolei napędzają różnego rodzaju działania te społeczne. I nie traktujemy sukcesu w ten sposób, że jak ustawowo firma ma działać dwa lata czy rok, to jak ona tyle działa to jest sukces. Dla nas sukcesem jest jeżeli ta firma wykracza poza ten zakres ustawowy. /.../ 80% firm, które my generujemy we współpracy z Urzędem Pracy, to są firmy, które zostają na rynku, które działają w normalnych warunkach, to jest naszym celem.

Ponadto, niektórzy respondenci wskazywali na potrzebę stworzenia wspieranych miejsc pracy, co ciekawe – pojawiły się także opinie, że najskuteczniejszym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie przymusu pracy.

Wiadomo, że miejsc pracy się nie stworzy, aczkolwiek, też nie można powiedzieć nie – bo to by rozwiązało wszystkie problemy. Na pewno wszystkie problemy dla tych ludzi, którzy chcieliby pracować.

Z tego, co wiem, to jak się rewitalizuje jakąś część miasta czy osiedla, to gdzieś tam się wpisuje też tak zwane programy miękkie, jakieś szkolenia, żeby tych ludzi wyrwać z tego ubóstwa, z tego wykluczenia społecznego. /.../ Trudno tu coś powiedzieć, trzeba by w jakimś większym gronie sięść i co im tam zaproponować, żeby im tam pomóc.

- inne

Pojawiło się także kilka konkretnych propozycji:

Jak te domy będą odnowione tutaj na Kuźają, to będzie przepięknie wyglądać ta dzielnica. I może jakieś sklepy ekskluzywne czy coś takiego, wynająć – i wtedy też są pieniądze dodatkowe dla gminy. Można by to jakoś tak zagospodarować, że na dole byłyby jakieś sklepy, przestrzenie, a na górze będą mieszkania jak teraz. /.../ Może jakaś taka kawiarenka, może jakieś spotkanie, jakiś dom / klub dla starszych osób, dla młodszych osób, może jakieś takie sklepy ekskluzywne – że to taka wizytówka Radzionkowa. To by było coś takiego fajnego.

W szkole bym chciała, żeby było więcej takich kótek zainteresowań. Żebym ja, jako dyrektor, miała jakieś fundusze i możliwości różnego rodzaju dysponowania: czy kółko fotograficzne, czy kółko jakieś teatralne, gdzie ta młodzież ma taką mobilizację inną. I jednak również wyjście na ten basen, możliwość nauzenia się pływania, to jest drogie, połowę klasy nie stać by było na to, a tak to byśmy jakoś może mogli zorganizować te nauki pływania. Żeby tym młodym ludziom pokazywać jak można spędzać czas dobrze dla siebie i dla rodziny.

Do potencjalnego zagospodarowania jest także budynek starego kościoła, zbudowany z pustaków jako kościół tymczasowy po pożarze starego drewnianego kościoła, za stacją benzynową. [Ziemie można nabyć od Kościoła, jest zgoda Kurii na taką transakcję].

Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej, gdzie osoby w podeszłym wieku mogłyby być objęte wsparciem, a nie potrzebują opieki całodobowej i skierowania do DPS. Realizowanie we współpracy z PUP aktywizacji osób bezrobotnych, w tym wykorzystywanie instrumentów zatrudnienia wspieranego i programu Aktywnej Integracji z jednej strony, a z drugiej – wsparcie dla przedsiębiorców, aby mogli oni tworzyć miejsca pracy oraz szkolić osoby bezrobotne. Przydałoby się także uruchomienie jadłodajni.

- pesymizm

Znaczna część uczestników rozmów sceptycznie odnosiła się do perspektywy przemiany społecznej. Z jednej strony w rozmowach widać było oczekiwanie na zmianę – także społeczną – jednak często pojawiała się opinia, że dopóki nie zmienią się (wymienią) mieszkańcy, to zmiana społeczna nie będzie możliwa.

Ciężko tu stworzyć jakiś program, żeby ich z tego marginesu społecznego wyrwać. No bo – prace interwencyjne to jest taki program, ale prace interwencyjne się skończą, no i cóż? Niektórzy nawet nie pójdą na te prace, żeby je wykonać, bo im się po prostu nie chce, bo i tak dostaną z Ośrodka Pomocy Społecznej 200 czy 300 zł. I to im wystarcza. /.../ Póki co jak się daje – że tak powiem: za frajer – pieniądze z opieki, a przy tym będzie za chwilę te 500+ czy już to działa, tym ludziom co się należy nawet z tego pierwszego dziecka, bo oni nie mają dochodu te 800 zł na głowę, więc dostaną coś do ręki więc uważają, że już nic więcej nie muszą robić, bo i tak im się to należy...

W kwietniu zeszłego roku było spotkanie, i też się pytali nas co chcemy. No chcielibyśmy tu spokój. Ale tego się nie da. Jak będą ci sami lokatorzy – to po prostu się nie da.

Rekomendacje na podstawie wywiadów pogłębionych

Aby przygotowywany proces rewitalizacji był skuteczny, musi objąć takie procesy społeczne, które z jednej strony zapewnią rozwiązanie istniejących problemów, a z drugiej – wykorzystają potencjał pozytywnych zmian infrastrukturalnych do uruchomienia społecznej aktywności zbudowanej na silnych stronach lokalnej społeczności. W tej perspektywie należy przeprowadzić działania adresowane do mieszkańców uwzględniające specyficzne potrzeby różnych grup społecznych. W celu maksymalnego dostosowania działań wspierających do sytuacji osób potrzebujących wsparcia, wyodrębniono sześć grup, które określają kondycję osoby na rynku pracy oraz stopień obciążenia innymi problemami (czy problemy te występują od dawna czy też dana osoba lub rodzina zaczyna ich doświadczać lub znajduje się w okresie degradacji, popadania w sytuację problemową). Wyodrębnione grupy to:

- a) Seniorzy – osoby nieaktywne zawodowo, nie obciążone problemami społecznymi,
- b) Pracujący samodzielni – osoby aktywne zawodowo, nie obciążone problemami społecznymi,
- c) Osoby okresowo doświadczające trudności finansowych – osoby potencjalnie aktywne zawodowo, poszukujące zatrudnienia lub okresowo zatrudnione, nie doświadczające innych problemów społecznych,
- d) Osoby w trudnej sytuacji – osoby potencjalnie aktywne zawodowo lub aktywne okresowo, z potencjałem do zatrudnienia wspieranego, doświadczające problemów społecznych,
- e) Doświadczający długotrwałych trudności życiowych – osoby nieaktywne zawodowo i z potencjałem do zatrudnienia przede wszystkim socjalnego, trwale doświadczający problemów i wymagający wsparcia systemu pomocy społecznej,
- f) Dzieci i młodzież – nieaktywne zawodowo, zarówno z rodzin doświadczających problemów jak i nieproblemowych.

Równolegle powinny być prowadzone działania integrujące lokalną społeczność, adresowane do wszystkich mieszkańców. Tego rodzaju działania bazują na tożsamości lokalnej, budowaniu „małej ojczyzny” i kapitału społecznego, integrują mieszkańców wokół wspólnych dla wszystkich wartości lub zasobów (potencjałów) danego obszaru – jak np. etos rodziny czy tradycje górnicze.

Dla różnych grup społecznych, jakie można wskazać wśród ogółu mieszkańców Rojcy, powinny być realizowane różne działania, ukierunkowane na osiągnięcie różnych celów.

Tabela 34 Propozycje działań w odniesieniu do problemowych grup społecznych

Lp.	Grupa	Kierunek działań	Przykładowe działania
1	Seniorzy – osoby w wieku poprodukcyjnym, czasem samotne, czasem z ograniczoną sprawnością lub nie całkowicie samodzielne, korzystające	Zapewnienie przestrzeni do rekreacji i aktywności społecznej, zapobieganie wykluczeniu społecznemu	- stworzenie miejsc rekreacji w przestrzeniach publicznych - stworzenie klubu dla seniorów i wspieranie organizacji pozarządowych podejmujących działania integracji

Lp.	Grupa	Kierunek działań	Przykładowe działania
2	z usług opiekuńczych Pracujący samodzielni – osoby zamieszkujące w Rojcy (często od urodzenia), bez problemów zdrowotnych (w tym uzależnień), w stabilnej kondycji materialnej i rodzinnej	Zapewnienie możliwości rekreacji, wypoczynku i poczucia bezpieczeństwa (spokoju)	społecznej, pro-senioralne i międzypokoleniowe - budowanie kapitału społecznego, wspieranie inicjatyw międzysąsiedzkich, np. zagospodarowania przestrzeni publicznych przez mieszkańców - zapewnienie miejsc aktywności społecznej i rekreacji
3	Osoby okresowo doświadczające trudności finansowych – osoby z niestabilnym zatrudnieniem (dla których jedynym problemem jest brak stałej pracy)	Wsparcie w uzyskaniu stabilizacji zawodowej oraz zapobieganie izolacji i marginalizacji zarówno dorosłych jak i dzieci	- prowadzenie szkoleń zarówno zawodowych, przekwalifikujących, jak i aktywizacji zawodowej - wsparcie inicjatyw przedsiębiorców w tworzeniu miejsc pracy - zapewnienie miejsc aktywności społecznej i rekreacji
4	Osoby w trudnej sytuacji: wykwaterowane do zamieszkania w Rojcy (eksmitowane), z niestabilnym zatrudnieniem, popadający w uzależnienia, a także młode rodziny bezrobotne, osoby w rodzinach wielodzietnych lub opiekunowie osób niepełnosprawnych	Stworzenie miejsc zatrudnienia wspieranego oraz aktywizacji społecznej	- uruchomienie Centrum Integracji Społecznej, - zapewnienie miejsc aktywności społecznej i rekreacji
5	Doświadczający długotrwałych trudności życiowych, chorób i uzależnień, niesamodzielni – korzystający ze wsparcia OPS, nigdy nie pracujący lub pracujący wyłącznie dorywczo, nie zawsze zgodnie z prawem	Prowadzenie działań osłonowych (zapobiegających dalszej degradacji), pomoc materialna, aktywizacja społeczna	- praca socjalna wg modelu Organizowania Społeczności Lokalnej, w tym stworzenie świetlicy dla dzieci, klubu dla młodzieży oraz miejsca spotkań osób dorosłych - zapewnienie wsparcia animatora lokalnego (streetworkera) i wsparcia organizacji pozarządowych i kościelnych podejmujących działania na terenie Rojcy
6	Dzieci i młodzież, szczególnie: wychowujące się w rodzinach doświadczających trudności życiowych, eksmitowanych i okresowo doświadczających trudności	Zapewnienie możliwości rozwoju, w tym edukacja szkolna, rozwijanie zainteresowań i sportu, integracja międzypokoleniowa, wsparcie rodzin	- stworzenie świetlicy i miejsc aktywności sportowej - tworzenie osiedlowych i szkolnych klubów zainteresowań, hobbyistycznych

Lp.	Grupa	Kierunek działań	Przykładowe działania
	finansowych		
7	Wszystkie grupy	Stworzenie bezpiecznej i przyjaznej mieszkańcom przestrzeni publicznej przyjaznej	<ul style="list-style-type: none"> - usunięcie barier architektonicznych, przebudowa nawierzchni na taką, która ułatwia poruszanie się osobom starszym oraz np. z wózkami dziecięcymi - utwardzenie ciągów pieszych i zagospodarowanie podwórek, dodanie zieleni - oświetlenie podwórek - organizowanie zajęć dla różnych grup wiekowych oraz dla rodzin - wspieranie inicjatyw międzysektorowych ukierunkowanych na tworzenie miejsc pracy i aktywizację społeczną

Źródło: opracowanie własne

Ramowe działania społeczne powinny zostać ujęte w jeden z programów (rozpisany na projekty dla każdej z grup), przy czym szczegółowy plan działania powinien być określany na rok, i rokrocznie aktualizowany. Opracowywanie szczegółowego planu działania każdorazowo powinno być przedsięwzięciem integrującym interesariuszy rewitalizacji i uwzględniającym potrzebę społecznej partycypacji. Realizacja działań powinna być poddawana ewaluacji.

Rekomendowane jest także rozważenie propozycji, aby:

- utworzyć Centrum Integracji Społecznej, które będzie wspierało aktywizację społeczną i zawodową,
- włączyć przedsiębiorców w działania na rzecz zwiększania możliwości zatrudnienia i samozatrudnienia, ukierunkowaną na wspieranie osób bezrobotnych poprzez wsparcie przedsiębiorców, którzy zapewnią im szkolenia zawodowe i miejsca pracy,
- odzyskać kilka lokali położonych na parterze budynków przy ul. Kuźaja i zagospodarować je tak, żeby mogli korzystać z nich mieszkańcy Rojcy oraz Radzionkowa – np. poprzez stworzenie sklepów, kawiarni itp. Można by takie „lokale publiczne” przeznaczyć np. na działalność „międzysąsiedzkiej organizacji pozarządowej”, gdzie realizowane byłyby takie działania jak świetlica dla dzieci, klub dla młodzieży, klub dla rodzin / osób dorosłych, warsztaty aktywizacji zawodowej dla mieszkańców itp. z drugiej strony – mogłoby powstać przedsiębiorstwo społeczne (np. spółdzielnia socjalna) zatrudniająca mieszkańców.

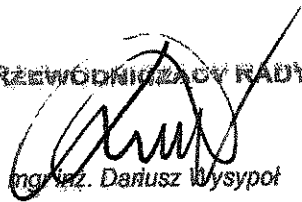
Informacja o Wykonawcy

Pracownia ewaluacji, edukacji i ekspertyz społecznych 3E od wielu lat zajmuje się badaniami społecznymi i ewaluacjami realizowanymi na rzecz różnych podmiotów, krajowych i europejskich, w tym organizacji pozarządowych i instytucji publicznych. Współpracując z lokalnymi samorządami zespół Pracowni 3E opracowuje dokumenty strategiczne poprzedzone wnikliwą diagnozą. W portfolio Firmy znajdują się Strategie Rozwoju JST, Lokalne / Gminne Programy Rewitalizacji, badania dotyczące aktywności organizacji pozarządowych na danym terenie oraz szereg badań ewaluacyjnych dotyczących społecznych aspektów działalności samorządów.

www.pracownia3e.pl

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr inż. Dariusz Wysypol

